

แนวทางการถ่ายทอดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรกร
ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

Guidelines to Transfer the Economic Sufficient
Philosophy to Farmers in the Villages
Surrounding the Khaohinsorn Royal
Development Study Center

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒ กรมพัฒนาที่ดิน

พฤษภาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	ก
สารบัญตาราง.....	ข
สารบัญภาพ	ค
สารบัญภาคผนวก	ง
คำนำ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่โครงการ.....	3
2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	3
2.2 ข้อมูลพื้นฐานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ... 7	
2.3 สถานที่ตั้งและพื้นที่รับผิดชอบ.....	8
2.4 การถ่ายทอดความรู้และการสร้างชุมชนเข้มแข็ง.....	27
บทที่ 3 การนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กลุ่มเป้าหมาย.....	32
3.1 การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร.....	32
3.2 การจัดทำแปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้.....	35
3.3 การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพ.....	46
บทที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ.....	51
4.1 ความเป็นมาของกลุ่มอาชีพ.....	51
4.2 กลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ.....	52
4.3 การระดมทุนเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ.....	55
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	58
เอกสารอ้างอิง.....	63
ภาคผนวก.....	65

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แหล่งน้ำในพื้นที่หมู่บ้านตำบลเขาหินซ้อน.....	12
ตารางที่ 2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลเขาหินซ้อน (ไร่).....	13
ตารางที่ 2.3 จำนวนครัวเรือนประชากรตำบลเขาหินซ้อน.....	14
ตารางที่ 2.4 จำนวนครัวเรือนประชากรตำบลเกาะขนุน.....	19
ตารางที่ 2.5 ถนนในหมู่บ้านตำบลบ้านช่อง.....	25
ตารางที่ 2.6 จำนวนครัวเรือนประชากรตำบลบ้านช่อง.....	26
ตารางที่ 3.1 ผลผลิตข้าวของนาข้าว.....	41
ตารางที่ 3.2 ผลผลิตของไม้ผล.....	42
ตารางที่ 3.3 ผลตอบแทนที่ได้รับรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึง ปี พ.ศ. 2555.....	45
ตารางที่ 3.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตรฝึกอบรม.....	49
ตารางที่ 3.5 กำหนดการฝึกอบรม.....	50
ตารางที่ 4.1 รายชื่อกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ.....	53

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ขอบเขตการปกครองตำบลเขาหินซ้อน.....	11
ภาพที่ 2.2 ขอบเขตการปกครองตำบลเกาะขนุน.....	16
ภาพที่ 2.3 ขอบเขตการปกครองตำบลบ้านช่อง.....	22
ภาพที่ 3.1 แหล่งน้ำผิวดินพื้นที่ขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน.....	33
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
ภาพที่ 3.2 แหล่งน้ำที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุนแหล่งน้ำ ปี 2538-2554	34
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
ภาพที่ 3.3 การจัดพื้นที่แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน	43
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
ภาพที่ 4.1 ตำแหน่งบ้านประธานกลุ่มอาชีพ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน	54
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
ภาพที่ 5.1 ขั้นตอนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอาชีพของเกษตรกร.....	60

สารบัญภาคผนวก

	หน้า
ภาคผนวก.....	65
ภาคผนวกที่ 1 เกษตรทฤษฎีใหม่.....	66
ภาคผนวกที่ 2 แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่.....	73
ภาคผนวกที่ 3 คำสั่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	79
ภาคผนวกที่ 4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	82
4.1 ข้อบังคับกลุ่ม.....	86
4.2 แบบคำขอกู้เงินกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	94
4.3 หนังสือสัญญากู้ยืมเงินกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	96
4.4 สัญญาค้ำประกัน.....	99
ภาคผนวกที่ 5 กลุ่มอาชีพกู้ยืมเงินจากกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	104
ภาคผนวกที่ 6 แนวทางการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรของ กรมส่งเสริมการเกษตร	106
6.1 คำขอใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร.....	112
6.2 ระเบียบการข้อบังคับ.....	115
6.3 สัญญากู้เงินกลุ่ม.....	123
ภาคผนวกที่ 7 กลุ่มกองทุนงานส่งเสริมการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	124
ภาคผนวกที่ 8 ผลประกอบการกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	126

คำนำ

การถ่ายทอดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยเพื่อเป็นหลักในการดำรงชีวิตด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผลและสร้าง ภูมิคุ้มกันในภาวะอันอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดผลกระทบด้านต่างๆ เพื่อความยั่งยืนนั้น ได้มีการ ถ่ายทอดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานต่างๆ มาเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว ศูนย์ศึกษา การพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นหน่วยงานที่สนองพระราชดำริ ในการทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางการพัฒนาพื้นที่บริเวณรอบโครงการ (หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ) ให้มีความ เจริญขึ้น เพื่อให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้อันเป็นพระราชดำริ อีกประการหนึ่ง ที่นอกเหนือจากการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ ประชาชนทั่วไป

ในการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านรอบ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ยึดแนวทางการถ่ายทอดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงโดยนำหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาประกอบในการดำเนินการ ได้แก่ การทำงานที่เป็นขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และใช้ในการเกษตร) การอนุรักษ์ดินและน้ำ การถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ตามสภาพ ภูมิสังคมพัฒนาไปสู่การรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในหมู่บ้าน เป็นกลุ่มอาชีพ เพื่อการดูแลช่วยเหลือเอื้ออาทร ต่อกันการระดมทุนและการจัดหาแหล่งทุน ได้แก่ กองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ โดยยึดหลักความ พอประมาณ ความมีเหตุผล และเป็นภูมิคุ้มกันในการประกอบอาชีพ โดยอาศัยความสามัคคี ความสุจริต ซื่อตรง ซึ่งเป็นหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่ความพออยู่พอกินเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งสามารถ ขับเคลื่อนไปสู่การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มต่อธุรกิจต่างๆ แหล่งทุนและแหล่งจำหน่าย เพื่อความมั่นคงของ ชุมชน สังคมและสู่ประเทศชาติในโอกาสต่อไป หนังสือแนวทางในการถ่ายทอดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ เกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นเอกสารวิชาการที่จัดทำขึ้น เพื่อนำเสนอหลักการดำเนินงานขยายผลสู่เกษตรกร ในการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนตาม แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบหนึ่งที่ได้มีการดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อความพออยู่พอกิน และพึ่งพาตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ผู้สนใจสามารถศึกษา และนำไปปรับใช้ในการพัฒนาในพื้นที่อื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม

ปัญญา เอี่ยมอ่อน

พฤษภาคม 2556

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนึ่งในแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตที่ยึดหลักความพอเหมาะพอสมดีมีเหตุผลและความไม่ประมาท ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงถือปฏิบัติด้วยพระองค์เอง ทำอย่างต่อเนื่องยาวนาน ดำรงชีวิตเป็นแบบอย่างได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งได้พระราชทานพระราชดำริให้แก่ คนไทยนำไปปฏิบัติตั้งแต่ปี 2517 ความตอนหนึ่งว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียวโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้” (พระราชดำรัส 18 กรกฎาคม 2517 ในราชพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ดำเนินงานสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 โดยมีวัตถุประสงค์ซึ่งสรุปความจากพระราชดำริ เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เมื่อ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2524 ดังความสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา ก็คือ การพัฒนาที่ทำกินของราษฎรให้มี ความอุดมสมบูรณ์ขึ้น โดยการพัฒนาที่ดิน พัฒนาแหล่งน้ำ ตลอดจนฟื้นฟูสภาพป่า และใช้หลัก วิชาการเกษตรในการวางแผนการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ โดยใช้เงินจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา

เป็นทุนในการพัฒนาซึ่งศูนย์ศึกษาพัฒนาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จะเป็นฟาร์มตัวอย่างที่เกษตรกรทั่วไปและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาสามารถมาเยี่ยมชมการสาธิตเกี่ยวกับเกษตรกรรม เพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้ นอกจากนั้นยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาพื้นที่รอบๆ บริเวณโครงการให้มีความเจริญขึ้น เมื่อราษฎรเริ่มมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ก็อาจพิจารณาจัดตั้งโรงสีข้าว สำหรับหมู่บ้านแต่ละกลุ่มตลอดจนตั้งธนาคารข้าวของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อฝึกให้รู้จักพึ่งตัวเองได้ในที่สุด

ในช่วงเวลา 30 กว่าปีที่ผ่านมาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ได้แก่ น้ำ ป่าไม้ และดิน ซึ่งจากเดิมมีสภาพที่เสื่อมโทรมจนเป็นที่กล่าวขานกันว่าเป็นพื้นที่ซึ่ง “ป่าหาย น้ำแห้ง ดินเลว” ให้กลับคืนสภาพสู่พื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำ มีป่าไม้ที่ร่มรื่น ดินสามารถพัฒนามาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรจนเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกร ผู้สนใจที่เข้ามาเยี่ยมชมศึกษาดูงาน ดังพิพิธภัณฑธรรมชาติที่มีชีวิต แนวพระราชดำริอีกประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้มีความเจริญขึ้นโดยนำแนวทางที่เกิดจากการพัฒนาพื้นที่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ไปใช้ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านแหล่งน้ำ ทางลำเลียงในไร่นา การพัฒนาด้านอาชีพ โดยถ่ายทอดความรู้การประกอบอาชีพในรูปแบบการฝึกอบรม ด้วยหลักสูตรการพัฒนาด้านอาชีพที่ได้จากผลของการทดลองวิจัย การจัดทำแปลงสาธิตต่างๆ จนกระทั่งกลั่นกรองและเรียบเรียงมาเป็นองค์ความรู้ เพื่อการถ่ายทอดฝึกอบรม ถึง 13 หลักสูตร การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อเป็นแนวทางการดำรงชีวิตเชิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตและเงินทุนเพื่อให้กลุ่มอาชีพสามารถกู้ยืมเงินไปเป็นทุนในการจัดหาสิ่งจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย การเตรียมแปลงปลูก ได้แก่ ค่าไถปรับปรุงพื้นที่ การระดมเงินทุนภายในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มอาชีพสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในโอกาสต่อไป ปัจจุบันศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินการในด้านการถ่ายทอดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จนเกิดกลุ่มอาชีพต่างๆ ถึง 33 กลุ่มอาชีพ ที่ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตัวเองได้ และมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น สมดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงวางแนวพระราชดำริไว้ให้กับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

บทที่ 2

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่โครงการ

2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนทั่วไป มีความหมายว่า “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทาง การดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ก้าวหน้าไปอย่างสมดุลด้วยการดำเนินไปในทางสายกลาง ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบครอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบครอบ เพื่อให้พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (คณะ อนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550)

หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การเดินทางสายกลาง ความพอเพียง ความพอดี ความพอประมาณ หรือมัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งหลายท่านใช้ต่างกันแต่มุ่งไปในความหมายเดียว โดยกล่าวเป็นประเด็นหลักในการใช้หลักพอเพียง 3 หลักการ เพื่อจัดการทรัพยากรอย่างสมดุล (จิรายุ และ ปรียานุช, 2552) (สมพร, 2550) คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นทุนเดิมของตนเองหรือภายในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก่อนที่จะแสวงหาทรัพยากรแหล่งทุน วัตถุดิบหรือสิ่งของบริการต่างๆ จากภายนอก จึงจะเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างพอเหมาะพอควรกับสภาวะทางเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้ง วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ภูมิสังคมเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาจากภายในโดยสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น ชุมชนก่อนแล้วจึงค่อยขยาย เชื่อมโยงกับภายนอกอย่างเป็นขั้นตอน ตามความจำเป็น ส่วนการใช้ทรัพยากรนั้นก็ต้องคำนึงถึงความจำเป็นสถานะของตนเอง สถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ว่า

เหมาะสมหรือไม่ โดยรักษาระดับของความพอประมาณ ไม่มากเกินไปจนเกินศักยภาพ และก็ต้องไม่น้อยเกินไปจนขาดแคลน หรือไม่เพียงพอที่จะดำเนินการให้เกิดประโยชน์ได้ โดยการใช้อย่างมีธรรมาภิบาล รู้คุณค่า ดูแลรักษา พัฒนาต่อยอด ให้เพิ่มพูนและดียิ่งๆ ขึ้น ซึ่งการตัดสินใจว่าอยู่ในระดับพอประมาณนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ และจำเป็นต้องใช้ทั้ง 4 ด้าน โดยอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ ในการวางแผนและการตัดสินใจ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมด้วย

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้องความเป็นจริงตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นอย่างรอบครอบ การคิดพิจารณาแยกแยะให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของเหตุปัจจัยต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบ จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อผิดพลาดน้อยและเช่นเดียวกันการที่จะวางแผนดำเนินการหรือจะทำอะไรอย่างสมเหตุสมผลได้นั้นต้องอาศัยความรู้ มีความขยัน หมั่นเพียร ความอดทน ที่จะจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ มีความรอบคอบในการคิดพิจารณา ตัดสินใจโดยใช้สติปัญญาด้วยความตั้งมั่นของจิตที่มีคุณภาพในทางที่ถูกที่ควร

การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้ทันทั่วทั้งที่ กล่าวโดยย่อคือการที่เห็นว่าทุกอย่างไม่แน่นอน มีความเป็นไปได้ที่จะแปรปรวน ผันผวนเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ฉะนั้นการที่จะทำอะไรก็ตามที่ต้องเสี่ยงจะต้องไม่ประมาทคิดถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นแล้วเตรียมตนเองและผู้เกี่ยวข้องให้มีภูมิคุ้มกันที่จะคุ้มกันตัวเองได้ เตรียมวิธีการทำงานในรูปแบบต่างๆ ให้พร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จะได้สามารถดำเนินการกิจต่อไปได้ โดยไม่ซบเซาซบสลด ต้องหยุดชะงักกลางคัน และนำมาซึ่งความต่อเนื่องของการพัฒนาในระยะยาว

การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกันเพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นข้อเสนอที่มีพื้นฐานมาจาก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจุดเด่นของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เพิ่มวิสัยทัศน์ มุมมองใหม่ที่จำเป็นในการทำให้เกิดวิถีการพัฒนาสู่ความยั่งยืน มี 4 ประการ คือ (จิราวุธ และ ปรียานุช, 2552)

1. การให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลโดยเสนอแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนา ที่สามารถนำมาใช้ได้ ทั้งในระดับบุคคล องค์กร หน่วยงาน ตลอดจนจนถึงรัฐบาลตั้งแต่การใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างสมดุล ทั้งทรัพยากรทางกายภาพที่เป็นวัตถุดิบทุนระบบนิเวศวิทยาต่างๆ ไปจนถึงทรัพยากรทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี

ความเป็นอยู่ ค่านิยม และการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง มากกว่า การที่จะมุ่งขยายการเจริญเติบโตให้มากขึ้นเพียงมิติเดียว

2. การให้ความสำคัญกับเป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาที่มุ่งเน้น ประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากลักษณะการมองโลกอย่างเป็นองค์รวมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของมนุษย์กับสรรพสิ่ง (คนกับวัตถุ/คนกับคน/คนกับธรรมชาติ/และคนรุ่นต่างๆ ที่สืบทอดชนชาติต่อๆ กันมา) จากมุมมององค์รวมดังกล่าว ทำให้ปรัชญานี้มองว่า การกระทำของแต่ละบุคคลในที่สุดแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมไม่ช้าก็เร็ว และไม่มากก็น้อย ฉะนั้นแต่ละคนจึงควรใส่ใจที่จะกำหนดเป้าหมายย่อยส่วนบุคคลในทิศทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ส่วนรวมและในขั้นปฏิบัติ แต่ละบุคคลควรดำเนินภารกิจตนให้ดีที่สุด เพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นๆ ภายใต้บริบทและข้อจำกัดของแต่ละคน (Thing global, Act local) เพื่อให้เกิดทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวมไปพร้อมๆ กัน

3. การให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ก้าวหน้าไปอย่างมั่นคงโดยเริ่มจากการพัฒนารากฐานของสังคม คือการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับครอบครัวให้เข้มแข็ง พออยู่พอกิน สามารถพึ่งตนเองได้ระดับหนึ่งก่อน แล้วจึงเพิ่มระดับการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน เช่น การพัฒนา กลุ่มอาชีพ การจัดระบบการออม และสวัสดิการชุมชนต่างๆ ไปจนถึงการพัฒนาระดับเครือข่าย ที่ขยายสู่สังคมและประเทศชาติในที่สุด ซึ่งการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนโดยเริ่มจากรากฐานนี้ จะทำให้ผลพวงที่เกิดจากการพัฒนาตกถึงแก่ประชาชนส่วนใหญ่โดยตรงและเป็นแนวทางการพัฒนาที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดวิกฤตล้มละลายทั้งระบบ

4. การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้มีคุณธรรมกำกับความรู้ในการดำเนินชีวิต จึงจะสามารถทำให้เกิดวิถีการพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้ เพราะคนที่มีคุณภาพจะสามารถใช้สติปัญญาในทางที่ถูกต้องเป็นเหตุเป็นผลและใส่ใจเรียนรู้คิดค้นปรับปรุงวิธีการแนวทางในการจัดการทรัพยากรต่างๆ ให้เหมาะสมสมดุลและป้องกันแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้เกิดผลดีขึ้นเรื่อยๆ ทั้งต่อตนเองและสังคมโดยรวมในขณะเดียวกัน ซึ่งในที่สุดก็จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ความพอเพียงของทรัพยากรด้านต่างๆ ในการพัฒนาสู่ความยั่งยืน กรอบแนวคิดภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้เน้นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใน 4 ด้าน ได้แก่ วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม อย่างเป็นองค์รวม คือ ไม่แยกส่วนแต่เป็นเชื่อมโยงกัน สัมพันธ์กัน ต่างเป็นเหตุเป็นผล ตามหลักอภิปรัชญา (หมายถึง ความเกี่ยวเนื่องกันของเหตุและผล เมื่อมีเหตุย่อมมีผล และเมื่อเหตุดับผลก็ดับ) ของพระพุทธศาสนา องค์ประกอบ ทั้ง 4 ด้าน เป็นทั้งปัจจัยที่ใช้ในกระบวนการผลิต การบริการ และในขณะเดียวกัน ก็เป็นปัจจัยที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา จึงกล่าวได้ว่า คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ เป็นทั้งผู้กระทำ และได้รับผลของการกระทำจากการมีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบเหล่านี้ มีรายละเอียดดังนี้ (จิรายุ และปริยานุช, 2552)

1. วัตถุ หมายถึง วัตถุต่างๆ เชิงกายภาพที่มนุษย์สร้าง หรือประดิษฐ์ เช่น วัตถุดิบ สิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ไม้สอย อาหารเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยต่างๆ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะผลิตไว้ใช้เองหรือใช้วิธีแลกเปลี่ยนกันดังเช่นในอดีต ในปัจจุบันก็สามารถหาซื้อมาเพื่อบริโภคได้โดยเงินทุนองค์ประกอบนี้จึงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ด้านเศรษฐกิจ เป็นหลักแต่ในกระบวนการผลิตวัตถุต่างๆ เหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรด้านอื่น ที่มีอยู่อย่างจำกัด เป็นปัจจัยประกอบไปด้วย

2. สิ่งแวดล้อม รวมถึง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของชุมชน สังคม ประเทศชาติและโลก โดยรวมได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดิน น้ำ ป่า แร่ธาตุ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความเป็นปกติของภูมิอากาศ กระแส/ทิศทางลม คลื่น พลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินี้ นอกจากจะเป็นปัจจัยในการผลิตและบริการแล้วยังเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิต การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงควรเป็นไปด้วยความเคารพและระมัดระวังด้วยความรับผิดชอบต่อคนรุ่นหลังที่จำเป็นต้องพึ่งพิงทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้ในการดำรงชีวิตด้วยเช่นกัน

3. สังคม หมายถึง สภาพการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เช่น การไว้น้ำใจเชื่อใจกัน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การมีวินัย เคารพกฎเกณฑ์ ระเบียบกติกาการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเคร่งครัด การมีกฎหมายและระบบยุติธรรม ที่เชื่อถือได้ว่าเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ การมีความผูกพัน รักใคร่ สามัคคี ประองดองของหมู่คณะ และในสังคมการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง เช่น ครอบครัวอบอุ่น เครือญาติสามัคคี การจัดระบบสวัสดิการทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่พัฒนาขึ้นมา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในยามวิกฤติ ให้กับสมาชิกในสังคม เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการพัฒนา เพราะการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นด้านใดๆ จะไม่สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี หรือราบรื่น หรือไม่สามารถนำมาซึ่งประโยชน์และความสุข หรืออย่างต่อเนื่องได้ หากสังคมอ่อนแอ พื้นฐานจิตใจของคน ในสังคมไม่ตั้งอยู่บนหลักศีลธรรม กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์ คนไม่สามัคคีกัน เป็นต้น

4. วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต และการดำรงชีวิต ซึ่งรวมถึงความเชื่อทางศาสนาระบบคุณค่า ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมการกินอาหารพื้นเมือง การอยู่ของผู้คน การรักษาสุขภาพ การแต่งตัว ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ การแสดง โบราณสถานต่างๆ เป็นต้น วัฒนธรรมมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นตัวตน การดำรงอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายอย่างมีศักดิ์ศรี นอกจากวัฒนธรรมจะเป็นต้นทุนสำคัญ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ทั้งในการผลิต การให้บริการเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะเฉพาะแล้ว ในระยะยาวการพัฒนาที่สมดุลนั้น ควรสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ค่านิยมความเชื่อของคนในท้องถิ่น แล้วจึงค่อยๆ ต่อยอดพัฒนา ปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้วิถีการพัฒนา สร้างความแตกแยกหรือความแปลกแยกขึ้นในสังคม และในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็น

อย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาที่ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม เพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น/ชุมชน/ชนชาติไม่ให้ถูกกลืนหายไป

2.2 ข้อมูลพื้นฐานของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรกในจำนวน 6 ศูนย์ฯ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้นโดยในคราวที่เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดศาลพระบวรราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยราษฎรได้น้อมเกล้าถวายที่ดินบริเวณ หมู่ 2 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 264 ไร่ เพื่อต้องการให้สร้างพระตำหนัก เนื่องจากพื้นดินเสื่อมโทรมไม่สามารถทำการเกษตรได้ ดังพระราชดำรัส “ประวัติว่า ตอนแรกก็ต้องค้นคว้าที่ตรงนั้นคือตรงไหน ก็พยายามสืบทราบ...ก็ได้พบบนแผนที่พอดี อยู่มุมบนของระวางแผนที่ จึงต้องต่อแผนที่ 4 ระวาง สำหรับให้ทราบว่า สภาพที่ตรงนั้นอยู่ตรงไหน ก็เลยถามผู้ที่ให้แผนที่นั้นว่า ถ้าหากไม่สร้างตำหนักแล้วสร้างเป็นสถานที่ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเกษตรจะเอาไหม เขาก็บอกยินดี ก็เลยเริ่มทำในที่นั้น” ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกรในการที่จะศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทำกิน พื้นฟูและพัฒนาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันในลักษณะบูรณาการจึงเป็นปฐมบทของการดำเนินการ และเกิดศูนย์ศึกษาการพัฒนาแห่งอื่นๆ ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศเพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละภูมิภาค โดยได้พระราชทานแนวทางในการดำเนินงานให้แก่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ดังนี้

1. ศึกษา ทดลองวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาด้านต่างๆ จากลักษณะปัญหาและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
2. มีการแลกเปลี่ยนสื่อสารระหว่างนักวิชาการ นักพัฒนาส่งเสริมและเกษตรกร โดยการศึกษา ทดลองวิจัยต่างๆ ที่ได้ผลแล้วให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในพื้นที่
3. มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบเน้นการพัฒนาแบบผสมผสานบนหลักการพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. มีการประสานงานระหว่างส่วนราชการแบบบูรณาการ
5. เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ มีการศึกษาทดลองและสาธิตให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินงานพร้อมกันในทุกด้าน ทั้งด้านการฟื้นฟูสภาพป่า การพัฒนาที่ดิน การเพาะปลูก ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนการพัฒนาด้านสังคม และงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จในลักษณะของ “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” เป็นการให้บริการ ณ จุดเดียว หรือศูนย์รวมการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ

2.3 สถานที่ตั้งและพื้นที่รับผิดชอบ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี ห่างจากกรุงเทพฯ 123 กิโลเมตร มาทางทิศตะวันออกบนฝั่งขวาของถนนสาย ฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี (ทางหลวงแผ่นดิน สาย 304 บริเวณ กิโลเมตร ที่ 51-52) ห่างจากอำเภอนมสาร 17 กิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบดังนี้

1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เนื้อที่ 1,240 ไร่ และพื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ เขาหินซ้อน เนื้อที่ 655 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมด 1,895 ไร่
2. พื้นที่หมู่บ้านขยายผล จำนวน 43 หมู่บ้านของตำบลเขาหินซ้อน ตำบลเกาะขนุน และตำบลบ้านช่อง อำเภอนมสาร จันทบุรี เนื้อที่ 215,913 ไร่
3. พื้นที่ราษฎรน้อยเกล้าฯ ถวายเพื่อทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลเสม็ดเหนือ อำเภอบางคล้า จันทบุรี เนื้อที่ 114 ไร่
4. พื้นที่ราษฎรน้อยเกล้าฯ ถวายเพื่อทำการเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านธารพุด ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี เนื้อที่ 32 ไร่

จากการดำเนินงานสนองพระราชดำริที่ผ่านมาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินงานทดลองวิจัยโดยมีผลงานวิจัยที่รวบรวมได้ 112 เรื่อง ผลงานวิจัย 30 เรื่อง ถูกนำไปสาธิต ทดสอบ และสามารถขยายผลไปสู่ราษฎรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และพื้นที่ใกล้เคียงตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ซึ่งส่งผลให้ราษฎรมีความพออยู่พอกินและมีความยั่งยืนต่อตนเองและครอบครัวอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม จากรายงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ (2553) พบว่าศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้นำผลสำเร็จของงานศึกษา ทดลอง วิจัยในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ไปใช้ขยายผลสู่ราษฎรใน 4 แนวทาง

1. การจัดทำแปลงสาธิตในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ พบว่ามีจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ในปี 2553 จำนวน 158,619 ราย โดยมีกลุ่มผู้เข้าชมมากที่สุด คือ ประชาทั่วไป 31,517 ราย มีชาวต่างประเทศเข้าชมน้อยที่สุด จำนวน 145 ราย ซึ่งผู้เข้าชมส่วนใหญ่จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ ส่วนกลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จะนำความรู้ที่ได้จากการเยี่ยมชมและศึกษาดูงานเพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน 15,467 คน
2. การฝึกอบรมให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ พบว่า ศูนย์ศึกษาพัฒนาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้มีการนำผลการศึกษา ทดลอง วิจัยไปจัดทำเป็นหลักสูตรการฝึกอบรม 13 หลักสูตร ดังนี้

- ด้านการพัฒนาที่ดิน	จำนวน	2 หลักสูตร
- ด้านการพัฒนาเกษตรกรรม (พืช)	จำนวน	7 หลักสูตร
- ด้านการพัฒนาปศุสัตว์	จำนวน	2 หลักสูตร
- ด้านการพัฒนาประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	จำนวน	1 หลักสูตร
- ด้านศิลปาชีพ	จำนวน	1 หลักสูตร

3. การส่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ไปให้ความรู้ในพื้นที่ของเกษตรกรโดยตรงพบว่า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ออกไปดำเนินการประสาน ส่งเสริม และติดตามการดำเนินงานด้านขยายผลในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ทุกสัปดาห์ โดยแบ่งตามพื้นที่ดำเนินงาน 1-2 หมู่บ้านต่อคน และจะมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เป็นคณะทำงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในด้านต่างๆ ตรวจสอบเกษตรกรเพื่อให้ความรู้และแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เดือนละ 1 ครั้ง

4. ให้การสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพโดยเกษตรกรผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพในด้านต่างๆ จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และได้้นำความรู้ไปประกอบอาชีพได้มีการรวมกลุ่มกันของผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกันและอาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง กันภายในหมู่บ้าน ปัจจุบันจากหนังสือรายงานผลการดำเนินงานกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่ากลุ่มอาชีพทั้งหมด 33 กลุ่มอาชีพ เป็นกลุ่มอาชีพด้านการเกษตร 31 กลุ่ม กลุ่มผลิตสมุนไพร 1 กลุ่ม กลุ่มอาชีพศิลปาชีพ 1 กลุ่ม (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2554ฉ) เพื่อการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สู่การพัฒนาอาชีพจนกระทั่งเกิดการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อความเข้มแข็งของการประกอบอาชีพ ราษฎรได้มีโอกาสพึ่งพาตนเอง

สภาพทั่วไปของพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นแนวพระราชดำริในการดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยในระยะเริ่มแรกดำเนินการพื้นที่ราษฎรบริเวณลุ่มน้ำโจน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 56,000 ไร่ ใน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขาหินซ้อน จำนวน 10 หมู่บ้าน และตำบลเกาะขนุน จำนวน 4 หมู่บ้าน ในอำเภอนมสามัคคี (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2534ข) ปัจจุบันได้มีการขยายพื้นที่ความรับผิดชอบครอบคลุม 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขาหินซ้อน ตำบลเกาะขนุน และตำบลบ้านช่อง รวม 43 หมู่บ้าน พื้นที่รวม 215,913 ไร่

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ หรือมักนิยมเรียกว่าหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ปัจจุบันศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เข้าดำเนินการพัฒนารวม 43 หมู่บ้านในพื้นที่ 3 ตำบลของอำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา ได้แก่ ตำบลเขาหินซ้อน ตำบลเกาะขนุน และตำบลบ้านช่อง

1. ตำบลเขาหินซ้อน

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเกษตรอำเภอนมสาร (2554) รายงานว่า ตำบลเขาหินซ้อนเป็นหนึ่งในแปดตำบลของอำเภอนมสาร สภาพเดิมเป็นป่าดงดิบรกทึบ และมีเนินเขากระจัดกระจายทั่วพื้นที่ ลักษณะของภูเขาเป็นหินแกรนิตตั้งซ้อนกันเป็นลูกเขา ต่อมาได้มีประชากรเริ่มอพยพเข้ามาทำกินโดยการปลูกพืชไร่เป็นหลัก และมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น จนกระทั่งเกิดการขยายตัวเป็นชุมชน ชาวบ้านที่ผ่านไปมามักเรียกที่แห่งนี้ว่า “เขาหินซ้อน” ตามลักษณะภูมิประเทศที่พบเห็นในปัจจุบันป่าไม้ได้สูญหายไป คงเหลือแต่พื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัย

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเขาหินซ้อนอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอนมสาร ประมาณ 16 กิโลเมตร มีทางหลวงหมายเลข 304 เป็นถนนสายหลัก มีอาณาเขตดังนี้ (ภาพที่ 2.1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลคูยายหมี่ อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบ้านช่องและตำบลเกาะขนุน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาพที่ 2.1 ขอบเขตการปกครองตำบลเขาหินซ้อน

ที่มา: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมพัฒนาที่ดิน (2554ก)

สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาด ประกอบด้วยเนินเขาเตี้ยๆ หลายลูก บางส่วนเป็นพื้นที่ราบลุ่ม

ภูมิอากาศ

แบ่งออกได้ 3 ฤดูกาลเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ แต่มักประสบปัญหาสภาวะฝนแล้ง เนื่องจากบางปีมีฝนน้อย ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 900-1,300 มิลลิเมตรต่อปี มีความแตกต่างของอุณหภูมิอยู่ที่ 12.3-35 องศาเซลเซียส

แหล่งน้ำ

พื้นที่ของตำบลเขานินซอน ส่วนใหญ่มีแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดเล็กที่เป็นคู
ห้วย และหนองน้ำ อยู่กระจายกระจายทั่วพื้นที่ รวมทั้งแหล่งน้ำที่ทางราชการขุดสร้างใหม่ (ตารางที่
2.1)

ตารางที่ 2.1 แหล่งน้ำในพื้นที่หมู่บ้านตำบลเขาหินซ้อน

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ชื่อแหล่งน้ำ	ปริมาณน้ำในพื้นที่ (ลูกบาศก์เมตร)
1	บ้านม่วงโพรง	อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำโจน แหล่งที่ 16	1,970,000
2	บ้านเขาหินซ้อน	อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำโจน แหล่งที่ 8	608,000
3	บ้านแหลมเขาจันทร์	-	-
4	บ้านปรือวาย	อ่างเก็บน้ำบ้านปรือวาย	30,000
5	บ้านหนองว่านเหลือง	ห้วยคลองระบม	-
6	บ้านหนองแสง	ลำห้วยหนองปรือ	-
7	บ้านลำหาชัย	หนองกระพ้อ	10,000
8	บ้านหนองยายแจ่ม	ห้วยหนองผักนึ่ง	15,000
9	บ้านหนองกลางดง	-	-
10	บ้านเขาเจริญสุข	อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำโจน แหล่งที่ 2	1,960,000
11	บ้านห้วยสำโรงใต้	อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำโจน แหล่งที่ 5	625,000
11	บ้านห้วยสำโรงใต้	อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำโจน แหล่งที่ 6	250,000
12	บ้านคลองตะเคียน	อาคารอัดน้ำบ้านคลองตะเคียน	-
13	บ้านหนองเหียง	อาคารอัดน้ำบ้านหนองเหียง	20,000
14	บ้านหนองปรือ	ลำห้วยหนองปรือ	-

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554)

เส้นทางคมนาคม

ตำบลเขาหินซ้อน ตั้งอยู่บนถนนทางหลวงหมายเลข 304 เป็นถนนสายหลัก (ฉะเชิงเทรา – กบินทร์บุรี) ผ่านกลางตำบล มีถนนคอนกรีตและลาดยางตัดผ่านหมู่บ้านทุกหมู่ แต่มีบางเส้นทางเป็นถนนลูกรังตัดเข้าไร่นาของเกษตรกร

ข้อมูลสาธารณูปโภค

- ไฟฟ้า ครอบคลุมหมู่บ้าน แต่มีบ้านบางหลังยังไม่ได้รับการขยายเขต
- ประปา มีประปาหมู่บ้าน 4 แห่ง
- โทรศัพท์ ยังไม่ทั่วถึง
- สถานีอนามัย 2 แห่ง
- วัด 8 แห่ง สำนักสงฆ์ 2 แห่ง

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษา 12 แห่ง
- ปิมน้ำมัน 2 แห่ง
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1 แห่ง
- สถานีตำรวจภูธร 1 แห่ง
- ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง
- สำนักงานเทศบาลตำบล 1 แห่ง

การใช้ที่ดิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำไร่และไม้ยืนต้น ไม้ผลเป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีการทำนาบริเวณที่ลุ่มและการเกษตรอื่นๆ เช่น ประมง เลี้ยงสัตว์ (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลเขาหินซ้อน (ไร่)

ชื่อหมู่บ้าน	ทำนา	ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	ทำไร่	อื่นๆ
บ้านม่วงโพรง	996	5,100	7,296	49
บ้านเขาหินซ้อน	811	3,377	7,911	55
บ้านแหลมเขาจันทร์	535	4,271	2,073	20
บ้านปรีอวาย	480	821	8,326	34
บ้านหนองวานเหลือง	524	1,185	3,018	46
บ้านหนองแสง	504	595	1,803	98
บ้านลำหาชัย	530	377	5,504	52
บ้านหนองยายแจ่ม	550	620	3,595	58
บ้านหนองกลางดง	934	330	4,613	45
บ้านเขาเจริญสุข	110	422	7,608	50
บ้านห้วยสำโรงใต้	47	481	5,469	69
บ้านคลองตะเคียน	354	2,123	9,365	59
บ้านหนองเหียง	225	420	6,918	22
บ้านหนองปรือ	550	394	2,132	38
รวม	7,150	20,516	75,531	695

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554)

ข้อมูลด้านสังคม (ตารางที่ 2.3)

ตาราง 2.3 จำนวนครัวเรือนประชากรตำบลเขาหินซ้อน

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวน ครัวเรือน	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)
		ชาย	หญิง	รวม			
1	บ้านม่วงโพรง	1,210	1,228	2,438	769	15,300	13,900
2	บ้านเขาหินซ้อน	123	105	228	73	14,425	12,200
3	บ้านแหลมเขาจันทร์	621	497	1,118	1,205	7,340	6,900
4	บ้านปรีอวาย	328	368	696	231	9,890	9,500
5	บ้านหนองว่านเหลือง	292	295	587	180	5,056	4,800
6	บ้านหนองแสง	459	442	901	251	3,600	3,400
7	บ้านลำหาชัย	520	520	1,040	346	6,951	6,331
8	บ้านหนองยายแจ่ม	380	390	770	222	6,225	4,500
9	บ้านหนองกลางดง	304	333	637	200	6,500	5,800
10	บ้านเขาเจริญสุข	266	277	543	176	12,340	10,720
11	บ้านห้วยสำโรงใต้	518	507	1,025	297	8,400	6,080
12	บ้านคลองตะเคียน	322	329	651	202	12,465	11,900
13	บ้านหนองเหียง	241	247	488	151	8,500	7,500
14	บ้านหนองปรือ	282	263	545	145	3,400	3,200
รวม		5,866	5,801	11,667	4,448	120,401	106,731

ที่มา : ทะเบียนราษฎร จปฐ. (ที่อาศัยอยู่จริง) : สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554)

ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รักความสงบไม่เบียดเบียนกัน รักอิสระ มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่ญาติพี่น้อง ให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกันตามลำดับอาวุโส การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยสมกับสภาพชนบท ยกเว้นวัยรุ่นที่มีบ้างแต่งตัวตามสมัยนิยม ส่วนความเชื่อในเรื่องต่างๆ ก็มี ซึ่งยึดถือตามบรรพบุรุษสืบทอดกันมา ค่านิยมเริ่มเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยมากขึ้น ทั้งในด้านความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ และการเข้าสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี มีการทำบุญ ตักบาตรในเทศกาลต่างๆ และวันสำคัญทางศาสนา และยังคงไว้ซึ่งประเพณีที่สืบทอดกันมาจากอดีต เช่น การบวช การแต่งงาน การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานศพ งานผ้าป่า กลืน และอื่นๆ อีกมาก

การศึกษา

ประชากรของตำบลส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาในภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 4) ในปัจจุบันคนรุ่นใหม่หันมาสนใจการศึกษามากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากโรงเรียนต่างๆ ชุมชนมีจำนวนเด็กนักเรียนมากกว่าแต่ก่อน และยังมีผู้ศึกษาในระบบการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) อีกด้วย สถานศึกษาของตำบล มีดังนี้ โรงเรียนการประถมศึกษา จำนวน 12 แห่ง และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา จำนวน 1 แห่ง

2. ตำบลเกาะขนุน

ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554) รายงานว่า ตำบลเกาะขนุนเป็นตำบลเก่าที่ตั้งมาพร้อมกับอำเภอพนมสารคาม เป็นกลุ่มคนถิ่นเดิมส่วนหนึ่ง กับคนที่อพยพเข้ามาภายหลังอีกส่วนหนึ่ง บางส่วนเป็นคนจีนที่อพยพมาจากจีนพื้นแผ่นดินใหญ่ และส่วนหนึ่งมาจากจังหวัดสมุทรปราการที่มาประกอบอาชีพค้าขาย กิจการโรงเลื่อยและการสัมปทานป่าไม้ ส่วนหนึ่งเป็นคนลาวที่อพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ และหลวงพระบาง กับคนเขมรที่อพยพมาจากจังหวัดพระตะบอง เสียมราฐ และจังหวัดศรีโสภณ มีประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีทำบุญข้าวหลาม ประเพณีทำบุญล้อมบ้าน ประเพณีทำบุญกลางบ้าน เป็นต้น

ตำบลเกาะขนุนตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของที่ว่าการอำเภอพนมสารคาม โดยมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านซ่อง และตำบลเขาหินซ้อน (บางส่วน) อำเภอพนมสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเขาหินซ้อน ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลท่าถ่าน และตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม
ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองแวน อำเภอพนมสารคาม และเขตอำเภอแปลงยาว

จำนวนหมู่บ้านในตำบลเกาะขนุน มีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1	บ้านโรงเลื่อย, บ้านสองพี่น้อง
หมู่ที่ 2	บ้านเกาะขนุน หรือตลาดเกาะขนุน
หมู่ที่ 3	บ้านเกาะมะม่วง, บ้านปากคลองม่วง, บ้านบางกระดี
หมู่ที่ 4	บ้านหนองเสือ, บ้านแหลมทอง
หมู่ที่ 5	บ้านแหลมตระคร้อ, บ้านปากดง, บ้านเกาะบางบ่อ
หมู่ที่ 6	บ้านนาน้อย

สภาพภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปของตำบลเกาะขนุนเป็นพื้นราบและเนินเขา ลักษณะดินทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย และดินลูกรังระบายน้ำดีเหมาะแก่การปลูกพืชไร่ ตอนเหนือของตำบลเป็นดินเหนียวเหมาะในการทำนาปลูกข้าว สภาพอากาศแห้ง-ร้อน เป็นเวลา 5 เดือน ฤดูฝน 7 เดือน มีคลองท่าลาดผ่ากลางตำบลไหลผ่านหมู่ที่ 6, 7, 3, 2 และ 1 มีคลองเล็กคลองน้อยอีกจำนวนมาก ปริมาณน้ำพอใช้ตลอดปี แต่พื้นที่ทางตอนใต้ของตำบลเป็นพื้นที่ราบลูกฟูกเชิงเขา ความสูงจากระดับน้ำทะเล 10-40 เมตร สภาพพื้นที่ภายในตำบลประกอบด้วยคลองชลประทาน รับน้ำจากโครงการฝายท่าลาด

ภูมิอากาศ

แบ่งออกได้ 3 ฤดูกาลเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ แต่ประสบปัญหาสภาวะฝนแล้งในบางช่วง เนื่องจากบางปีฝนตกน้อย ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 900-1,300 มิลลิเมตรต่อปี ความแตกต่างของอุณหภูมิอยู่ที่ 12.3 - 35 องศาเซลเซียส

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ตำบลเกาะขนุน มีคลองท่าลาด คลองตาพลวง และคลองชลประทาน นอกจากนี้ยังมีอ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง ได้แก่ อ่างน้ำโจน 2 ขนาดความจุ 1,960,000 ลูกบาศก์เมตร และอ่างน้ำโจน 16 ขนาดความจุ 1,970,000 ลูกบาศก์เมตร

เส้นทางคมนาคม

ตำบลเกาะขนุน ตั้งอยู่บนถนนสายพนมสารคาม-สนามชัยเขต มีถนนคอนกรีตและลาดยางตัดผ่านหมู่บ้านทุกหมู่ แต่มีบางเส้นทางเป็นถนนลูกรังตัดเข้าไร่นาของเกษตรกร การคมนาคมทางบกในตำบลเกาะขนุน มีถนนดังต่อไปนี้

- ถนนสายกบินทร์บุรี-แปลงยาว (304) ผ่านหมู่ที่ 6, 7, 9, 12 และ 14
- ถนนสายฉะเชิงเทรา-กบินทร์บุรี (331) ผ่านหมู่ที่ 15
- ถนนสายพนมสารคาม-สนามชัยเขต (3245) ผ่านหมู่ที่ 3, 4, 6 และ 7
- ถนนสายพนมสารคาม-ห้วยพลู (3017) ผ่านหมู่ที่ 3, 4, 10, 12 และ 14
- ถนนลาดยาง จำนวน 16 สาย
- ถนนคอนกรีต ค.ส.ล. จำนวน 4 สาย
- ถนนลูกรัง จำนวน 131 สาย
- ถนนดิน จำนวน 16 สาย

ระบบสาธารณสุข

- ประปาภูมิภาค 1 แห่ง ประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง

- ไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน	
- โทรศัพท์สาธารณะยังไม่ครบทุกหมู่บ้าน	
- โรงเรียนระดับประถมศึกษา	8 แห่ง
- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	2 แห่ง
- วิทยาลัยอาชีวศึกษา	1 แห่ง
- วัด/สำนักสงฆ์	9 แห่ง
- สถานีอนามัย	2 แห่ง
- ปั๊มน้ำมันและก๊าซ	1 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม	13 แห่ง
- โรงสีข้าวชุมชน	1 แห่ง
- ร้านค้า	80 แห่ง
- รับซื้อ/ขายของเก่า	4 แห่ง
- ฟาร์มปศุสัตว์	6 แห่ง

การใช้ที่ดิน

ตำบลเกาะขนุน มีพื้นที่การเกษตรรวมทั้งหมด 15 หมู่บ้าน ประมาณ 56,386 ไร่ แบ่งการใช้ประโยชน์ ได้ดังนี้

พื้นที่นา	20,575 ไร่	ครัวเรือนที่ทำนา	537 ครัวเรือน
พื้นที่ไร่	21,546 ไร่	ครัวเรือนที่ทำไร่	377 ครัวเรือน
พื้นที่สวน/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4,170 ไร่	ครัวเรือนที่ทำสวน	125 ครัวเรือน
ยูคาลิปตัส	1,532 ไร่	ครัวเรือนที่ปลูกยูคาลิปตัส	250 ครัวเรือน
อื่นๆ	8,563 ไร่		

ข้อมูลสังคม

ตำบลเกาะขนุนมีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 13 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 3 – 15 มีเทศบาลจำนวน 1 แห่ง คือ เทศบาลตำบลเกาะขนุนประกอบด้วยพื้นที่ในหมู่ที่ 1, 2 และหมู่ที่ 3 บางส่วน (ตารางที่ 2.4)

ตารางที่ 2.4 จำนวนครัวเรือนประชากรตำบลเกาะขนุน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวน ครัวเรือน	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)
		ชาย	หญิง	รวม			
1	บ้านโรงเลื่อย	1,194	1,255	2,449	1,015	985	495
2	บ้านเกาะขนุน	236	246	482	117	1,265	690
3	บ้านเกาะมะม่วง	602	625	1,227	335	4,835	3,860
4	บ้านหนองเสือ	502	537	1,039	302	4,585	3,640
5	บ้านแหลมตะคร้อ	597	609	1,206	346	4,719	4,180
6	บ้านนาน้อย	433	421	854	296	3,875	3,450
7	บ้านชายเคือง	732	743	1,475	501	4,450	3,590
8	บ้านไร่ดอน	1,114	1,092	2,206	654	5,837	3,892
9	บ้านชำป่าหวาย	466	460	926	261	8,387	7,280
10	บ้านห้วย पुल	386	443	829	231	4,343	3,210
11	บ้านหนองประดู่	271	257	528	156	2,387	1,530
12	บ้านหนองอีโถน	277	303	580	187	4,770	3,670
13	บ้านดอนขี้เหล็ก	355	358	713	195	3,740	3,250
14	บ้านหนองบ่อ	250	266	516	150	3,912	2,980
15	บ้านห้วยสาม	196	198	399	145	3,110	2,660
รวม		7,611	7,813	15,424	4,891	61,190	48,377

ที่มา: ทะเบียนราษฎร จปฐ. (ที่อาศัยอยู่จริง)

: สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554)

ศาสนา/ค่านิยม/ความเชื่อ/ขนบธรรมเนียมประเพณี

บุญประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อของราษฎรในตำบลเกาะขนุน ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ นับเป็นประเพณี ขนบธรรมเนียมเก่าแก่โบราณ มีทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ได้แก่ ประเพณีครอบครัว หรือประเพณีชาวบ้าน เช่น การแต่งงานและประเพณีเกี่ยวกับเทศกาลต่างๆ เช่น สารทลาว บุญข้าวห่อ บุญกลางบ้าน สงกรานต์ ฯลฯ มีการบวงสรวงสังเวยเทพดาอารักษ์ เช่น ไห้วผี ปู่ย่า ตายาย ซึ่งเป็นความเชื่อโบราณที่คงมีตกค้างถึงทุกวันนี้

แม้ว่าความเชื่อเกี่ยวข้องกับผีसाग เทวดา จะเสื่อมคลายลงไปบ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่เลิกเสียทีเดียว เพราะยังมีเรื่องผีसाग เทวดา เป็นสิ่งลึกลับ มองไม่เห็นตัว หากได้ทำสิ่งใดตามประเพณีแล้ว ก็ถือว่าเป็นการดี มีความสบายใจ มีความสุขความเจริญ ผีसागเทวดาช่วยปัดเป่าเหตุร้ายให้กลายเป็นดีได้ ดังนั้นเพื่อประกอบพิธีตามประเพณีบางอย่าง จึงกระทำการ เช่น ไหว้บวงสรวง การกระทำเช่นนี้ เป็นการล้าสมัย แต่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ปฏิบัติต่อกันมานานจนเป็นประเพณี ไม่ทำความเดือดร้อนหรือทำความเสียหายต่อส่วนรวม ราษฎรในตำบลเกาะขนุนก็ยังยึดถือรักษาไว้เพราะถือว่าเป็นมรดกส่วนรวมที่สืบทอดเป็นประเพณีพื้นบ้าน บางอย่างก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ประเพณีการทำบุญ มีกำหนดเวลาประกอบพิธีไหว้เป็นเดือนๆ ถือปฏิบัติกันมาช้านาน ความเชื่อและขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ได้แก่

- บุญเดือน คือ การทำบุญสู่ขวัญข้าว
- เดือนสี่ บุญเผวด คือ การทำบุญมหาชาติ ฟังเทศน์ เรื่องเวทสันดรชาดก ประกอบไปด้วยคาถาพันคาถา จัดเป็นกัณฑ์ได้ 13 กัณฑ์ เชื่อว่าฟังจบในวันเดียวได้กุศลมาก
- เดือนห้า บุญสงกรานต์หรือบุญสงน้ำ เป็นบุญที่ลูกหลานจะได้รดน้ำขอพร พ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย เพื่อเป็นสิริมงคลในการเริ่มเข้าสู่ปีใหม่ไทย บางแห่งจะรดน้ำเป็นที่สนุกสนานกัน
- เดือนแปด บุญเข้าพรรษา เป็นบุญที่ทำขึ้นเพื่อปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม เป็นการกำหนดให้พระสงฆ์ประจำที่วัด ไม่ให้เดินทางไปมา ซึ่งอาจจะไปทำให้เกิดความเสียหายแก่พืชผลของชาวบ้าน
- เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน คือ การทำบุญอุทิศให้แก่ผีเปรต หรือญาติที่ตายไปแล้ว ข้าวประดับดิน ได้แก่ ข้าว ของหวาน พร้อมด้วยหมากพลู บุหรี่ ที่ห่อด้วยใบตองกล้วยแล้วนำไปวางหรือห้อยไว้ตามต้นไม้ หรือวางไว้ตามพื้นดิน
- เดือนสิบ งานบุญข้าวห่อ เป็นการนำข้าวของหวาน ของคาว ดอกไม้ธูปเทียน มาห่อรวมกัน เพื่อถวายพระ แล้วนำไปวางไว้บริเวณวัด เพื่อเป็นทานแก่เจ้ากรรมนายเวรต่างๆ
- เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการทำบุญใหญ่โดยจะจัดทำผ้ากฐิน เพื่อนำไปถวายแก่พระสงฆ์ ซึ่งการทำบุญกฐิน มีการกำหนดวัดที่จะไปทำบุญและกำหนดเวลาที่จะทอดถวาย เพื่อการอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว ประเพณีบุญเดือนสิบสอง ราษฎรตำบลเกาะขนุนได้ทำติดต่อกันมาตลอดมาจนถึงทุกวันนี้

การศึกษา

ประชากรของตำบลเกาะขนุนส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาในระดับบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 4) ในปัจจุบันคนรุ่นใหม่หันมาสนใจการศึกษามากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากโรงเรียนต่างๆ ของชุมชนมีจำนวนเด็กนักเรียนมากขึ้น แต่ก็มีบางส่วนบุตร-หลานไปเรียนในโรงเรียนประจำอำเภอ

และยังมีผู้ศึกษาในระบบศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อีกด้วย สถานศึกษาของตำบล มีดังนี้ โรงเรียนระดับประถม จำนวน 8 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 2 แห่ง และอาชีวศึกษา 1 แห่ง

3. ตำบลบ้านช่อง

ที่ตั้งและอาณาเขต

สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554) รายงานว่า ตำบลบ้านช่อง เดิมเรียกว่า “บ้านช่อง” เพราะเป็นเส้นทางที่พ่อค้าโค-กระบือ จากอีสานสู่พนมสนิม – ชลบุรี เดินทางผ่านและพักกองคาราวาน และกำนันคนแรกชื่อว่า “ขุนช่อง” จึงเรียกว่าตำบล “บ้านช่อง” เพื่อเป็นเกียรติแก่กำนัน ต่อมาเรียกเพี้ยนไปจากเดิมเป็น “บ้านช่อง” จึงเรียกเป็นตำบลบ้านช่อง ตลอดมาจนทุกวันนี้

พื้นเพดั้งเดิมของประชากรตำบลบ้านช่องส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม มิได้เคลื่อนย้ายหรืออพยพมาจากที่อื่น แต่มีบางหมู่บ้านที่มีเชื้อสายไทยพวน ได้แก่ หมู่ 5 หมู่ 10 มีชาวไทยพวนอาศัยอยู่มาก สำหรับประเพณีและวัฒนธรรมนั้น ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และประเพณีอื่นๆ มีประเพณีบุญเดือน 3 คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 มีการเผาข้าวหลามเพื่อนำไปทำบุญที่วัด ซึ่งทำกันทุกหมู่บ้าน มีการทำบุญขึ้นปีใหม่ แห่เทียนพรรษา รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ ทำบุญเข้าพรรษา-ออกพรรษา เป็นต้น

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบ้านช่องอยู่ห่างจากอำเภอพนมสารคาม ระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 319 (พนมสารคาม – ปราจีนบุรี) ห่างจากตัวจังหวัดฉะเชิงเทรา ระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร สภาพการตั้งบ้านเรือน มีการจัดตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม และตามเส้นทางของถนน ลักษณะบ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ใต้ถุนสูง หลังคามุงสังกะสี หรือมุงกระเบื้อง มีพื้นที่ประมาณ 68.89 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 43,052 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลหรืออำเภอต่างๆ ดังนี้ (ภาพที่ 2.3)

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลท่าถ่าน ตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลหนองยาว อำเภอพนมสารคาม

ภาพที่ 2.3 ขอบเขตการปกครองตำบลบ้านช่อง

ที่มา: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ กรมพัฒนาที่ดิน (2554ค)

สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะสภาพพื้นที่ตำบลบ้านช่องส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และที่ลาดลูกฟูก
เชิงเขาลาดจากทิศตะวันออกเฉียงใต้มายังด้านตะวันตกเฉียงเหนือ และทางด้านตะวันตกของตำบล
พื้นที่ความลาดชันประมาณร้อยละ 2 มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 10-40 เมตร ดินมีความอุดม
สมบูรณ์ปานกลาง มีการระบายน้ำดี สภาพพื้นที่เหมาะสำหรับการทำการเกษตรประมาณ ร้อยละ 95
ของพื้นที่ทั้งหมด

ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนกรกฎาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม ถึงเดือนมีนาคม

มักประสบปัญหาสภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง และปัญหาน้ำท่วมจากน้ำหลาก
ในฤดูฝน มีความแตกต่างของอุณหภูมิอยู่ที่ 12-35 องศาเซลเซียส

แหล่งน้ำ

ตำบลบ้านช่องส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่ไม่มีระบบชลประทานจึงอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก แหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์แก่ชาวตำบลบ้านช่อง ประกอบด้วย แหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ดังนี้

1) แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ห้วย หนอง คลองต่างๆ ที่สำคัญได้แก่

- หนองหม้อหอย อยู่ในพื้นที่ หมู่ 6 เป็นหนองน้ำใหญ่พื้นที่ประมาณ 75 ไร่ 1 งาน 86 ตารางวา แต่การใช้ประโยชน์ไม่ได้มากนัก เพราะเป็นหนองน้ำที่อยู่ต่ำกว่าพื้นที่ทำการเกษตร การนำน้ำขึ้นมาใช้ทำได้ยาก สภาพดินเป็นกรดจัดทำให้คุณสมบัติของน้ำไม่เหมาะในการนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จะต้องมีการปรับสภาพดิน และน้ำก่อนนำไปใช้

- หนองลาดเค้า อยู่ในพื้นที่ หมู่ 4 และหมู่ 6 ของตำบลบ้านช่อง ขนาดพื้นที่ 83 ไร่ 65 ตารางวา ความจุน้ำ 384,000 ลูกบาศก์เมตร

- หนองคอกควาย ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ขนาดพื้นที่ 17 ไร่ 3 งาน 43 ตารางวา ความจุน้ำ 41,600 ลูกบาศก์เมตร

- หนองหลวง หมู่ที่ 7 ขนาดพื้นที่ 13 ไร่ 47 ตารางวา ความจุน้ำ 26,400 ลูกบาศก์เมตร

- คลองธารพุด เป็นลำคลองยาวผ่านหมู่บ้าน หมู่ 2 หมู่ 3 หมู่ 7 หมู่ 6 กว้าง 7-20 เมตร ยาว 3,100 เมตร และจากวัดหนองปรือ ยาว 5,900 เมตร ลึก 2-3 เมตร ใช้ประโยชน์ในพื้นที่การเกษตร ดังนี้

หมู่ที่ 2 พื้นที่ 3,000 ไร่

หมู่ที่ 3 พื้นที่ 500 ไร่

หมู่ที่ 6 พื้นที่ 3,000 ไร่

หมู่ที่ 7 พื้นที่ 3,500 ไร่ เป็นคลองที่รองรับน้ำฝนจากการไหลหลากในช่วงฤดูฝน ซึ่งเกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก แต่ในฤดูแล้งน้ำจะแห้ง

- หนองบัว ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 7 ไร่ 2 งาน 48 ตารางวา ความจุน้ำ 15,900 ลูกบาศก์เมตร

- สระสองตอน ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 15 ไร่ 2 งาน 54 ตารางวา ความจุน้ำ 35,700 ลูกบาศก์เมตร

- ธารน้ำบ้านหนองสองห้อง หมู่ 13 กว้าง 4 เมตร ยาว 2,000 เมตร ลึก 1 เมตร

- หนองลาดเค้า ตั้งอยู่หมู่ 4, 6 ขนาดพื้นที่ 83 ไร่ 65 ตารางวา

- หนองกระทะ ตั้งอยู่หมู่ 4 ขนาดพื้นที่ 8 ไร่ 2 งาน 60 ตารางวา

- หนองลำไ้ม้แคร่ ตั้งอยู่หมู่ 4 ขนาดพื้นที่ 28 ไร่ 1 งาน 76 ตารางวา
- หนองบัว ตั้งอยู่หมู่ 4 ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ 3 งาน 81 ตารางวา
- หนองคอกควาย ตั้งอยู่หมู่ 4 ขนาดพื้นที่ 17 ไร่ 3 งาน 43 ตารางวา
- หนองสองตอน ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 15 ไร่ 2 งาน 54 ตารางวา
- ลำห้วยแม่แคร่ ตั้งอยู่หมู่ 4, 6 ขนาดพื้นที่ 12 ไร่ 3 งาน 61 ตารางวา
- หนองโพรง ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 7 ไร่ 37 ตารางวา
- หนองหม้อหอย ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 75 ไร่ 1 งาน 86 ตารางวา
- หนองบัว ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 4 ไร่ 23 ตารางวา
- หนองน้ำสาธารณประโยชน์ ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 5 ไร่ 2 งาน 51

ตารางวา

- หนองบัวแปลง 1 ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 7 ไร่ 2 งาน 48 ตารางวา
- หนองบัวแปลง 2 ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 8 ไร่ 1 งาน 37 ตารางวา
- หนองหลวง ตั้งอยู่หมู่ 6 ขนาดพื้นที่ 13 ไร่ 74 ตารางวา
- หนองน้ำสาธารณประโยชน์ หมู่ 13 ตั้งอยู่หมู่ 13 ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ 2

งาน 33 ตารางวา

- สระเก็บน้ำสาธารณประโยชน์ ตั้งอยู่หมู่ 10 ขนาดพื้นที่ 3 ไร่ 32

ตารางวา

- หนองหินดาด ตั้งอยู่หมู่ 3 ขนาดพื้นที่ 2 ไร่ 1 งาน 37 ตารางวา

2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ สระน้ำต่างๆ ที่เกษตรกรสร้างขึ้นเอง และได้รับการสนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาตามโครงการปรับโครงสร้างระบบการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในไร่นาของตนเอง ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในการปลูกพืช และเลี้ยงปลา แต่ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ประกอบด้วย

- ฝาย	19 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น	741 แห่ง
- บ่อน้ำบาดาล	134 แห่ง
- สระน้ำขนาดเล็ก	120 แห่ง
- ถังเก็บน้ำฝน	15 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	45 แห่ง

เส้นทางคมนาคม

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 319 (ถนนสายสุรินทร์-ปราจีนบุรี) 1 สาย ผ่านตลอดทั้งตำบล (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 ถนนในหมู่บ้านตำบลบ้านช่อง

หมู่ที่	จำนวนถนน (เส้น)	สภาพถนน			
		ดิน (เมตร)	ลูกรัง (เมตร)	คอนกรีต (เมตร)	ลาดยาง (เมตร)
1	8	540	4,160	82	1,227
2	6	300	2,732	1,198	3,200
3	10	-	11,883	600	7,493
4	10	61	8,200	153	4,392
5	14	2,600	1,804	1,950	3,800
6	12	-	6,125	313	5,763
8	13	615	857	861	4,841
9	9	554	3,376	-	3,204
10	12	-	697	1,984	1,600
11	8	-	895	1,293	2,000
12	9	-	7,210	252	5,715
13	15	-	5,920	-	11,218
14	9	-	610	1,844	1,745
รวม	135	4,670	54,469	10,530	56,198
รวมระยะทางทั้งสิ้น 125,667 เมตร หรือ 125,867 กิโลเมตร					

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554)

ข้อมูลสาธารณูปโภค (ประปา, ไฟฟ้า, โทรศัพท์)

- ไฟฟ้า ในเขตตำบลบ้านช่องมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน
- ประปา ใช้ระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 35 แห่ง
- ถังเก็บน้ำฝน จำนวน 9 แห่ง
- โทรศัพท์สาธารณะจำนวน 14 แห่ง

การใช้ที่ดิน

ตำบลบ้านช่อง มีพื้นที่การเกษตรโดยประมาณ 40,619 ไร่ แบ่งการใช้ประโยชน์ ได้ดังนี้

- พื้นที่นา	35,610	ไร่
- พื้นที่ไร่	1,780	ไร่
- พื้นที่สวน/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	2,744	ไร่
- อื่นๆ	485	ไร่

ข้อมูลสังคม (ตารางที่ 2.6)

ตารางที่ 2.6 จำนวนครัวเรือนประชากรตำบลบ้านช่อง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวน ครัวเรือน	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ การเกษตร (ไร่)
		ชาย	หญิง	รวม			
1	บ้านช่อง	139	138	277	86	3,230	3,160
2	บ้านแถวธาร	321	339	660	230	1,050	980
3	บ้านหนองหว่า	458	432	890	347	4,495	4,405
4	บ้านต้นสำโรง	211	204	415	140	3,388	3,298
5	บ้านหัวกระสังข์	583	334	917	392	1,450	1,250
6	บ้านเกาะไม้แดง	362	391	753	199	5,860	5,660
7	บ้านธารพุด	456	487	943	327	6,970	6,850
8	บ้านไร่	437	460	897	299	3,250	3,100
9	บ้านหนองน้ำพุ	304	327	631	200	2,050	1,970
10	บ้านหัวกระสังข์	327	367	694	235	1,885	1,790
11	บ้านหนองตารอด	224	234	458	178	1,150	1,061
12	บ้านห้วยปลีก	357	361	718	231	2,286	2,136
13	บ้านหนองสองห้อง	361	362	723	180	2,164	2,064
14	บ้านเกาะสุวรรณ	334	331	665	192	2,990	2,895
รวม		4,874	4,767	9,641	3,236	42,218	40,619

ที่มา: ทะเบียนราษฎร จปฐ. (ที่อาศัยอยู่จริง) (2553)

: สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม (2554)

ศาสนา/ค่านิยม/ความเชื่อ/ขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ประชากรตำบลบ้านช่อง ยึดถือและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและประเพณี

อันดีงาม ดังนี้

- นับถือศาสนาพุทธ
- ตักบาตรพระทุกวัน ทำบุญฟังเทศน์ทุกวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา และประเทศชาติ

- เคารพ เชื่อฟังบุพการี และผู้อาวุโสในชุมชน
- ประเพณี เข้า – ออกพรรษา
- ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ
- ประเพณีบุญเดือน 3
- ประเพณีบุญกลางบ้าน / ศาลปู่ตา เป็นต้น

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลบ้านช่องนับถือศาสนาพุทธ รักความสงบ ไม่เบียดเบียนกัน รักอิสระ มีความ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่ญาติพี่น้อง ให้ความเคารพนับถือซึ่งกัน และกันตามลำดับอาวุโส ส่วนความเชื่อในเรื่องต่างๆ ก็มี ซึ่งยึดถือตามบรรพบุรุษสืบทอดกันมา เช่นเดียวกับตำบลอื่นๆ ค่านิยมเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยมากขึ้น ทั้งด้านความเป็นอยู่ การประกอบ อาชีพ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี มีการทำบุญตักบาตรในเทศกาลต่างๆ และวันสำคัญทาง ศาสนา และยังคงไว้ซึ่งประเพณีที่สืบทอดกันมาจากอดีต เช่น การบวช การแต่งงาน การทำบุญขึ้น บ้านใหม่ งานศพ งานผ้าป่า-กฐิน และอื่นๆ มีสถาบันและองค์กรทางศาสนา ได้แก่ วัด 8 แห่ง สำนักสงฆ์ 1 แห่ง

การศึกษา

ประชากรในตำบลบ้านช่อง มีการศึกษาใน 2 ลักษณะดังนี้

1) การศึกษาในโรงเรียน มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 5 แห่ง โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา (ขยายโอกาส) 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 ศูนย์ฯ

2) การศึกษานอกโรงเรียน มีการเรียนสายสามัญ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบบทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบพบกลุ่ม และที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 14 แห่ง

2.4 การถ่ายทอดความรู้และการสร้างชุมชนเข้มแข็ง

คณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน (2534) วิเคราะห์ผล การดำเนินงานและสภาพปัญหาของพื้นที่โครงการ ในด้านการฝึกอบรมเกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ รอบพื้นที่ของกลุ่มน้ำจืดครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 56,000 ไร่ 14 หมู่บ้าน 2 ตำบล ของอำเภอพนมสารคาม ได้แก่ ตำบลเขาหินซ้อน 10 หมู่บ้าน ตำบลเกาะขนุน 4 หมู่บ้าน หลักสูตรการอบรมมีหลายเรื่องจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้

ประโยชน์ที่ดินตามความเหมาะสม การอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงสัตว์ การขยายพันธุ์สัตว์ การเพาะชำ งานเพาะเลี้ยงปลา งานศิลปาชีพพิเศษ ฯลฯ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. หมู่บ้านที่มีประชากรได้เข้ารับการอบรมมากกว่าหมู่บ้านใด คือ หมู่ที่ 11 ตำบลเขาหินซ้อน ซึ่งเป็นหมู่บ้านตัวอย่างให้ผู้สนใจได้เข้าไปดู หน่วยงานต่างๆ ก็มุ่งที่จะพัฒนาในหมู่บ้านนี้ จึงมีประชากรร้อยละ 86.7 ได้เคยเข้ารับการอบรม หมู่บ้านที่มีประชากรได้เข้ารับการอบรมมากรองลงมา คือ หมู่ที่ 1 ของตำบลเขาหินซ้อน ร้อยละ 87.2 ส่วนประชากรในตำบลเกาะขนุนนั้น ผู้ที่มีโอกาสเข้ารับการอบรมมีจำนวนน้อย

2. สาเหตุของการเข้ารับการอบรมนั้นมีแรงจูงใจที่แตกต่างกันกล่าวคือ เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมเพราะอยากรู้ ร้อยละ 44.9 ของผู้เข้ารับการอบรม เพราะอยากรู้และเจ้าหน้าที่ขอร้องให้ไป ร้อยละ 5.1 อยากรู้และอยากรู้และอยากได้เบี้ยเลี้ยงกับของแจก ร้อยละ 4.3 และเพราะความเกรงใจเจ้าหน้าที่หรือผู้ใหญ่บ้านอีก ร้อยละ 28.3 นอกนั้น ด้วยเหตุผลอื่นๆ จึงเป็นข้อสังเกตที่ควรสำนึกเป็นอย่างยิ่ง เกี่ยวกับผลที่ได้หลังจากการอบรมแล้ว ดังนั้น การคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมควรจะได้ชี้แจงให้เข้าใจ ถึงวัตถุประสงค์ของการอบรม และประโยชน์ที่จะได้รับ ไม่ใช่เพราะหวังจะได้ของแจกหรือความเกรงใจ

3. เกษตรกรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เพราะภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ นั้นจะมีการสาธิต มีแปลงทดลอง มีเทคนิคใหม่ๆ ที่เกษตรกรจะได้ศึกษา มีอยู่เพียงร้อยละ 5.4 เพื่อศึกษาหาความรู้กับเพื่อเหตุผลอื่นๆ อีกร้อยละ 24.9 เพื่อรับเสด็จอย่างเดียว และอีกร้อยละ 20.2 เข้าไปดูความสวยงาม ไปทำงานรับจ้าง หรืออื่นๆ ยังมีครัวเรือนที่ไม่เคยเข้าไปในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เลยถึงร้อยละ 19.5 เหตุผลก็เพราะไม่สนใจเป็นเหตุผลสำคัญที่สุด รองลงมาเพราะไม่มีเวลา และไม่ทราบว่าศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ตั้งขึ้นมาเพื่ออะไร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2540) ได้จัดทำร่างแผนแม่บทโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี เผยแพร่และส่งเสริม เน้นการสาธิตพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืนโดยจัดทำแปลงสาธิต หรือแบบจำลอง ตามแนวทางเกษตรยั่งยืน ได้แก่ สาธิตการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยจัดทำแปลงสาธิตทฤษฎีใหม่รูปแบบต่างๆ ตามสภาพพื้นที่เพื่อเป็นทางเลือกแก่เกษตรกร ในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ของตนเอง (โดยการสาธิตในพื้นที่เกษตรกร) นอกจากนั้นยังทำการสาธิตการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้หญ้าแฝกร่วมกับระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ สาธิตการใช้น้ำเพื่อการเกษตร การปรับปรุงบำรุงดินโดยปุ๋ยอินทรีย์ สาธิตการรวบรวมพันธุ์ไม้ผลชนิดต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ในด้านการฝึกอบรม และส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ทั้งการเกษตร ปศุสัตว์ ประมงและศิลปาชีพ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ฝึกอบรมให้เกษตรกรวางแผนการผลิตของตน จากรูปแบบทางเลือกต่างๆ ฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาการ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในการผลิตอย่างเหมาะสม การฝึกทักษะในการเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธี ฝึกอบรมประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือร่วมใจในการรักษาป่า การปลูกป่า และการใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ให้ความรู้และฝึกให้เกษตรกรทำและใช้ประโยชน์จากการทำบัญชีฟาร์ม และการฝึกอบรมศิลปาชีพ

การบริการและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพต่างๆ ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และศิลปาชีพ เพื่อเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมเพิ่มรายได้ โดยการดำเนินการในการสนับสนุนในด้านต่างๆ ดังนี้

- สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตสินค้าอย่างเดียวกันเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองราคาผลผลิต รวมทั้งการจัดหาตลาด
- จัดกลุ่มสหกรณ์เข้ามามีบทบาทในธุรกิจการตลาดของเกษตรกรอย่างแท้จริง เพื่อให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมในเรื่องราคาผลผลิต
- สนับสนุนสินเชื่อ ให้แก่สมาชิกสหกรณ์ที่มีแผนการผลิตที่มีแนวโน้มทางการตลาดที่ดี และดำเนินการติดตามการใช้ธุรกิจสินเชื่อของสมาชิก ให้มีการนำสินเชื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตอย่างแท้จริง
- สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในการเสริมรายได้ เช่น การทำศิลปาชีพพิเศษ อุตสาหกรรมในครัวเรือน การถนอมอาหาร การแปรรูปอาหาร เป็นต้น
- สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้านต่างๆ รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้มากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดในหมู่บ้านที่มีความพร้อม

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2544) ได้จัดทำแผนแม่บทโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยเน้นด้านการขยายผลในส่วนของการขยายผลพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ พื้นที่ลุ่มน้ำโจน จำนวน 15 หมู่บ้าน พื้นที่ 113,214 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบล ในอำเภอนมสารตาม ได้แก่ ตำบลเขาหินซ้อน 10 หมู่บ้าน ตำบลเกาะขนุน 5 หมู่บ้าน และพื้นที่ขยายผลเพิ่มเติม 14 หมู่บ้าน ในตำบลบ้านช่อง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2549) รายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาระหว่าง ปี พ.ศ. 2545-2549 ในด้านงานขยายผลดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ 15 หมู่บ้าน ในตำบลเขาหินซ้อน และตำบลเกาะขนุน และ 14 หมู่บ้านขยายผลในตำบลบ้านช่อง อำเภอนมสารตาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โดยก่อสร้างสระเก็บน้ำในไรนาให้แก่เกษตรกรรวม 989 สระ บ่อน้ำตื้น 30 บ่อ ฝักอบรมแก่เกษตรกร 3,000 คน เป็นผู้ประกอบอาชีพการเกษตรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ 1,000 คน ในปี 2549 ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม จัดตั้งกลุ่มอาชีพได้ 22 กลุ่ม จัดสรรเงินกองทุนกลุ่มอาชีพจำนวน 500,000 บาท ให้กู้ยืมสำหรับกลุ่มที่ต้องการต่อยอดขยายผลการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร ให้รู้จักรวมกลุ่มทำกิจกรรม รู้จักการบริหารจัดการร่วมกัน

กุลวดี (2552) สรุปผลการประเมินผลงานขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน 13 คน และจากประชาชนในเขตพื้นที่บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ใน 13 หมู่บ้าน จำนวน ทั้งหมด 2,110 คน โดยสุ่มกลุ่มประชากรตัวอย่าง ร้อยละ 10 คิดเป็น 211 คน อายุ 18 ขึ้นไป โดยพบว่า ประชาชนที่อาศัยในเขตบริการหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เข้าร่วมศึกษาดูงานแปลงสาธิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.6 รองลงมาคือเข้าอบรมให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติร้อยละ 38.9 ได้รับการติดตามให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 25.1 และจากเอกสารเผยแพร่ ร้อยละ 13.7 โดยภาพรวมแล้วประชากรกลุ่มเป้าหมาย มีความพึงพอใจการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานขยายผลพบว่า ผลที่เกิดจากการดำเนินการขยายผล เป็นการพัฒนาองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพแก่เกษตรกร เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพในชุมชน โดยมีกลุ่มอาชีพที่เกิดจากการดำเนินงานขยายผล จำนวน 25 กลุ่ม ซึ่งจากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนพบว่า การดำเนินงานขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ร้อยละ 88.6 เพิ่มรายได้ร้อยละ 51.2 ตลอดจนส่งเสริมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ร้อยละ 55.5

การน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย พบว่า มีการน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้ความพอประมาณมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.7 (ได้แก่ การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ การทำเกษตรแบบผสมผสาน การลดรายจ่ายในครัวเรือน ผลิตนำหมักชีวภาพใช้เองเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี) รองลงมาคือความมีเหตุผลร้อยละ 23.7 (ได้แก่ การเลือกใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น) และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ร้อยละ 16.6 (ได้แก่ ยอมรับ ในการเปลี่ยนแปลงราคาผลผลิต การมีจิตใจเข้มแข็งอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค)

ประชากรกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมการขยายผลของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ด้านการศึกษาดูงานแปลงสาธิตมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะทางสังคมของกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 4) และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานขยายผลยังพบว่า ประชากรกลุ่มเป้าหมายขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติจริง

รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปรับปรุง ดังนั้น การเข้ามาศึกษาดูงานแปลงสาธิตจึงได้รับความสนใจมากที่สุด เนื่องจากได้ลงมือและมีตัวอย่างในการนำไปปฏิบัติจริง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม โดยพบว่า ในปี 2551 เกษตรกรมีรายได้จากภาคเกษตรเพิ่มขึ้น และรายได้นอกภาคเกษตรกรรมลดลง ซึ่งส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ดีของประชากรกลุ่มเป้าหมายในการให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่จะสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้นได้ และส่งผลให้การขับเคลื่อนงานขยายผลประสบความสำเร็จ

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะจากการศึกษาไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการดำเนินงานขยายผลโดยเฉพาะการจัดทำแปลงสาธิตอย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เนื่องจากได้รับความสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมสูง
2. เพิ่มช่องทางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยเน้นให้เห็นทักษะการปฏิบัติจริงจัดทำเอกสารเผยแพร่ที่เข้าใจง่าย เน้นการวาดภาพประกอบ เช่น วิซีดี หอกระจายข่าว ภาพพิมพ์ เป็นต้น
3. ส่งเสริมการศึกษา ทดลองและวิจัยการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร เช่น การยืดอายุการเก็บเกี่ยว การยืดอายุผลผลิต การแปรรูปสู่อาหารสำเร็จรูป การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น
4. ส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชากรกลุ่มเป้าหมายกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ ลดช่องว่าง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในเทศกาลต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานขยายผลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างหมู่บ้าน และการเปิดโอกาสให้หน่วยงานวิชาการอื่นๆ เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ
5. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์งานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ อย่างหลากหลาย เช่น ผ่านสื่อต่างๆ ผ่านกิจกรรมโครงการที่ดำเนินงาน ซึ่งการประชาสัมพันธ์อาจเป็นการเปิดโอกาสให้คนทั่วไปสามารถเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้มากขึ้น

บทที่ 3

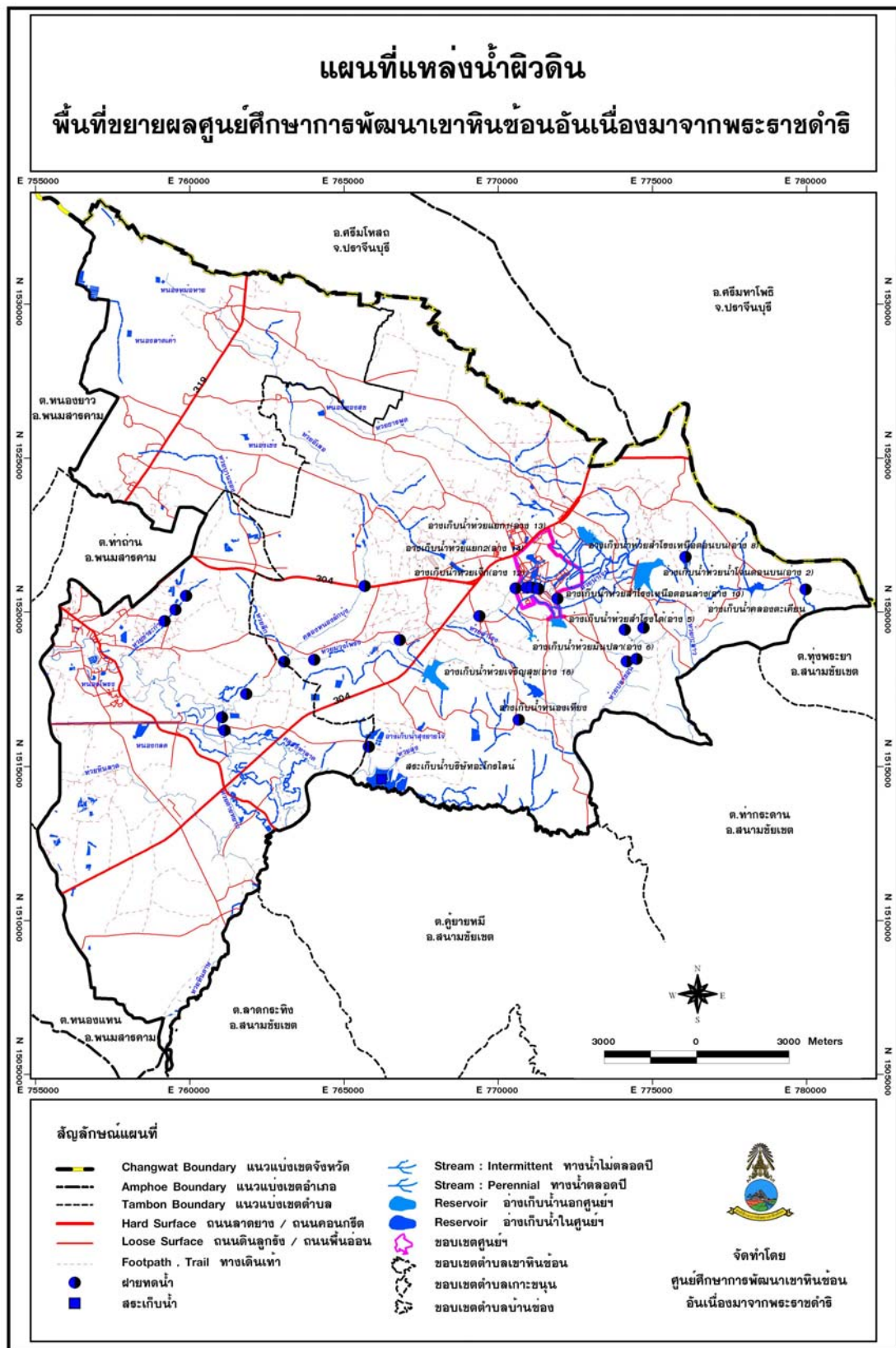
การนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสู่กลุ่มเป้าหมาย

การนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้จำเป็นต้องดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ตามหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยในการทรงงานพระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นตามลำดับเป็นขั้นเป็นตอน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่นๆต่อไปได้ จากนั้นจะเป็นเรื่องสาธารณสุขโรคขั้นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2555) ดังนั้นในการถ่ายทอดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จึงได้วางแผนทางการดำเนินการไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

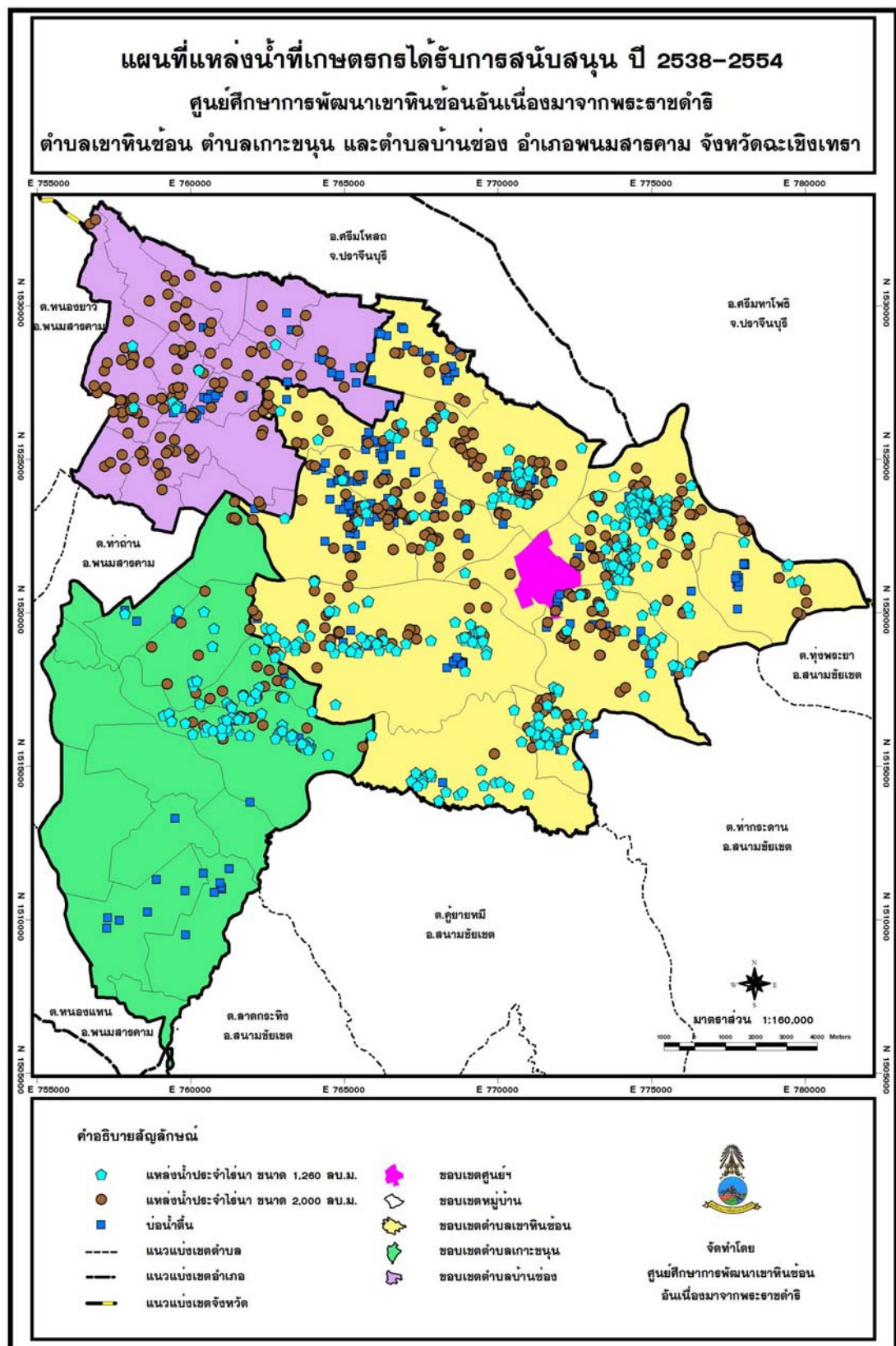
3.1 การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร

การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เกษตรกร ยึดตามหลักการเกี่ยวกับการปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ นั่นคือ การก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นแหล่งน้ำในพื้นที่สาธารณะ เพื่อประโยชน์สาธารณสุขโรค และการทำประปา และใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ 5 อ่าง โดยเริ่มดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2523 ถึง 2528 นอกจากนั้น ได้ดำเนินการก่อสร้างฝายทดน้ำในช่วงปี 2537-2549 จำนวน 17 แห่ง (ภาพที่ 3.1)

นอกจากแหล่งน้ำสาธารณะเพื่อการอุปโภคและบริโภค ยังได้ดำเนินการสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่ทำกินของเกษตรกร ได้แก่ สระเก็บน้ำประจำไร่นา ขนาดความจุ 1,260 ลูกบาศก์เมตร และสระเก็บน้ำความจุ 2,000 ลูกบาศก์เมตร ตั้งแต่ปี 2538-2554 รวม 1,049 สระ บ่อน้ำตื้น 160 บ่อ (ภาพที่ 3.2)

ภาพที่ 3.1 แหล่งน้ำผิวดินพื้นที่ขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่มา: ศูนย์ศึกษาพัฒนาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2534ก)

ภาพที่ 3.2 แหล่งน้ำที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุน ปี 2538-2554
 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาคันทรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ที่มา: ศูนย์ศึกษาพัฒนาการพัฒนาเขาคันทรงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2554ง)

ความจำเป็นในเรื่องแหล่งน้ำนับว่าเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากสภาพภูมิอากาศของพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 1,300 มิลลิเมตร ซึ่งถือว่าได้รับฝนน้อยประกอบกับโครงสร้างของดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินทราย ซึ่งระบายน้ำดีทำให้พืชขาดน้ำได้ง่าย ยิ่งถ้าเป็นการประกอบอาชีพด้านประมง และเลี้ยงสัตว์ มีความจำเป็นสูง การจัดหาแหล่งน้ำนับว่าเป็นการดำเนินการเพื่อลดปัญหาร้ายแรงที่สำคัญ และถือได้ว่าเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะต้องเตรียมการควบคู่ไปกับการดำเนินการด้านอื่นๆ เช่น การอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ

การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ถือได้ว่าเป็นการปรับโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ทำกินอีกประการหนึ่ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยงานพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ การจัดสร้างบ่อดักตะกอน คันดินทางลำเลียงในไรนา โดยตั้งแต่ปี 2547-2554 ได้ดำเนินการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ทั้งหมด 2,400 ไร่ ทางลำเลียง 90 กิโลเมตร

3.2 การจัดทำแปลงสาธิตเพื่อการเรียนรู้

การจัดทำแปลงสาธิตนับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่ผู้เข้ามาศึกษาดูงานได้เรียนรู้ นอกจากเอกสารตำราต่างๆ ด้วยระบบการบริหารงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ซึ่งมีหน่วยงานต่างๆ ร่วมบูรณาการถึง 13 หน่วยงาน ได้แก่ งานพัฒนาที่ดิน งานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร) งานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร งานส่งเสริมสหกรณ์ งานปศุสัตว์ งานประมง งานชลประทาน งานเพาะชำกล้าไม้ งานสวนพฤกษศาสตร์ งานสวนรุกขชาติ งานพัฒนาชุมชน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา ซึ่งแต่ละหน่วยงานเปรียบเสมือนฐานเรียนรู้ด้านต่างๆ ซึ่งหน่วยงานนอกจากจะมีงานทดลองวิจัยแล้ว ก็ได้นำผลจากการทดลองวิจัย มาจัดทำแปลงสาธิตในรูปแบบซึ่งสามารถแสดงผลสำเร็จในด้านต่างๆ ให้ผู้ศึกษาดูงาน ได้เห็นและสามารถนำไปปฏิบัติได้ เช่น การปรับปรุงดินและน้ำ การปลูกผักพื้นบ้าน การเพาะเห็ด การปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 การเลี้ยงสัตว์ (สุกร เป็ด ไก่) การเลี้ยงปลา กบ การปลูกพืชสมุนไพร และการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรชนิดต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ การสาธิต การเกษตรทฤษฎีใหม่ นับว่าเป็นการสาธิตที่มีความสำคัญซึ่งเป็นแนวทางของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการพื้นที่การเกษตรให้เห็นว่า จะสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.2.1 ทฤษฎีใหม่

เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานเป็นแนวทางดำรงชีวิตที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน บนพื้นฐาน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดความเสี่ยงในการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ และความผันแปรของธรรมชาติ ทฤษฎีใหม่เริ่มต้นครั้งแรกที่จังหวัดสระบุรี ในปี 2532 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้มูลนิธิชัยพัฒนาซื้อที่ดินบริเวณวัดมงคล (ปัจจุบันชื่อวัดมงคลชัยพัฒนา) อำเภอเมือง (ปัจจุบันคืออำเภอเฉลิมพระเกียรติ) จังหวัดสระบุรี จำนวน 15 ไร่ เพื่อใช้เป็นแปลงทดสอบทฤษฎีใหม่ และต่อมาได้พระราชทานพระราชดำริให้ทดสอบอีกแห่งที่บ้านกุดตอแก่น ตำบลคุ่มเกล้า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ (ภาคผนวกที่ 1) พื้นที่ประมาณ 13 ไร่ 3 งาน ได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดพื้นที่ในลักษณะทฤษฎีใหม่ปลูกข้าวเป็นหลัก แซมด้วยไม้ผลในพื้นที่ดอน มีแหล่งน้ำเพื่อสามารถสูบน้ำมาใช้กับแปลงนาและไม่ยืนต้น โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนา วัด โรงเรียน และราชการ ทำคล้ายๆ ชาวบ้านทำ เป็นการลงทุนไม่มากนัก ซึ่งเป็นต้นแบบที่ชาวบ้านสามารถทำได้ โดยไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นโครงการศูนย์ศึกษา (สรุปความจากพระราชดำรัสวันเสด็จพระราชดำเนินไปโครงการพัฒนาบริเวณพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 25 มกราคม 2536) (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552ก)

ในช่วงปี 2537 – 2538 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริทฤษฎีใหม่เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานผ่านมูลนิธิชัยพัฒนา รวม 3 ขั้นตอน เริ่มจากขั้นที่ 1 เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2537 เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ และการจัดการการผลิตด้านเกษตรภายในครัวเรือนอันเป็นการผลิตเพื่อพออยู่พอกินและพึ่งพาตนเอง ส่วนขั้นที่ 2 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2538 เป็นการรวมพลังกันภายในชุมชนในรูปกลุ่ม หรือ สหกรณ์ เพื่อร่วมแรงกันดำเนินงานในด้านต่างๆ ทั้งในการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สวัสดิภาพ การศึกษา สังคมและศาสนา และขั้นที่ 3 เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2538 เป็นการเชื่อมโยงติดต่อประสานกำลังชุมชนภายนอก เช่น ธนาคาร บริษัท ห้าง ร้าน เอกชน เพื่อจัดหาแหล่งทุนหรือแหล่งเงินมาช่วยในการลงทุนพัฒนาต่างๆ และพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้นสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552ก)

ขั้นที่ 1 การผลิตเพื่อการพออยู่พอกินและพึ่งพาตนเองได้

แนวพระราชดำริเมื่อ 15 มีนาคม 2537 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงชี้ให้เห็นว่าอาชีพของคนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ การเกษตรกรรม โดยเป็นครัวเรือนของเกษตรกรรายย่อย มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 5-6 คน ส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจนมีที่ทำกินน้อยหรือไม่มีที่ทำกิน โดยมีที่ดินเพื่ออยู่อาศัยทำกินเฉลี่ยประมาณครัวเรือนละไม่เกิน 15 ไร่ ดังนั้นจึงทรงคิดคำนวณจำแนกการใช้พื้นที่ดินเพื่อการดำเนินชีวิตโดยมีจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายหลักในการดำเนินงานคือ มีข้าวและอาหารบริโภคเพียงพอตลอดปี ลดค่าใช้จ่ายและมีรายได้พอที่จะซื้อสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยทำกิน มีความรัก ความสามัคคี และเอื้ออาทรต่อกัน โดยมีแนวทางดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ ดังนี้

1. การบริหารที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นการจัดแบ่งแปลงที่ดิน โดยคำนึงถึงอัตราการถือครองที่ดินครัวเรือนละ 15 ไร่ หรือหากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ โดยแบ่งพื้นที่ดินออกเป็น 4 ส่วน โดยใช้อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 เป็นเกณฑ์ในการปรับใช้ดังนี้ ไร่ละ 30 ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลุกพืชน้ำ บนสระอาจสร้างกรงเลี้ยงไก่ได้ด้วย) อีกไร่ละ 30 ทำนา และอีกไร่ละ 30 ปลุกพืชไร่ พืชสวน ส่วนไร่ละ 10 เป็นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ (ถนน คันดิน โรงเรือนปลูกเห็ด, เป็ดไก่ หรือพืชสวนครัว)

2. การบริหารจัดการน้ำ ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกและสำรองไว้ในฤดูแล้งหรือระยะฝนทิ้งช่วงให้พอเพียงโดยมีหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานพระราชดำริให้ขุดสระน้ำในพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร เพื่อเก็บน้ำในฤดูฝน เสมือนเป็นโอ่งน้ำขนาดใหญ่ ความจุประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร โดยแต่ละปีเกษตรกรมีความต้องการน้ำประมาณ 10,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อครัวเรือน หรือต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณซึ่งแยกเป็นการใช้น้ำ ทำนา 5 ไร่ ประมาณ 5,000 ลูกบาศก์เมตร และใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผล หรือพืชผัก สมุนไพร ประมาณ 5,000 ลูกบาศก์เมตร อย่างไรก็ตามในวันหนึ่งๆ น้ำในสระจะระเหยและลดลงวันละประมาณ 1 เซนติเมตร ซึ่งในรอบ 1 ปี มี 365 วัน คาดว่าน้ำในสระจะระเหยเฉลี่ยประมาณ 200 วันต่อปี ทำให้ระดับน้ำในสระลดลงประมาณ 3 เมตรต่อปี จึงเหลือน้ำเพื่อใช้ประมาณ 4,750 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี จึงจำเป็นต้องหาน้ำมาเติมในสระให้เพียงพอซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินงานในลักษณะ “อ่างใหญ่เติมอ่างเล็ก อ่างเล็กเติมสระน้ำ”

3. กิจกรรมการเกษตรเพื่อการพออยู่พอกิน โดยเกษตรกรมีการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้ กล่าวคือ

- พื้นที่ไร่ละ 30 หรือเฉลี่ยประมาณ 5 ไร่ ให้ทำนาปลูกข้าวไว้บริโภคภายในครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี โดยการปลูกข้าวต้องพิจารณาคัดเลือกพันธุ์และเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมถึงวิถีชีวิตของเกษตรกร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงคำนวณว่าคนไทยกินข้าวเฉลี่ยประมาณคนละ 200 กิโลกรัมต่อปี หากสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวน 5-6 คน จะกินข้าวเฉลี่ยประมาณ 1,200 กิโลกรัมต่อปี จึงต้องปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตไม่ต่ำกว่า 1,462.5 กิโลกรัมต่อปี หรือเฉลี่ยประมาณ 325 กิโลกรัมต่อไร่ ครัวเรือนจึงจะมีข้าวบริโภคเพียงพอตลอดปีหรืออาจมีเหลือขายได้

- พื้นที่ไร่ละ 30 ประมาณ 5 ไร่ ให้ปลูกพืชหลายอย่าง คือ ปลูกทั้งพืชไร่ พืชสวน พืชผัก สมุนไพร ฯลฯ ในลักษณะไร่นาสวนผสมเพื่อใช้บริโภคอันเป็นการลดค่าใช้จ่าย ถ้าเหลือให้แบ่งปันหรือจำหน่าย สำหรับพื้นที่อีกส่วนหนึ่งไร่ละ 10 ประมาณ 2 ไร่ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา โรงเห็ด เพื่อเป็นรายได้เสริมและเป็นอาหารประจำวัน

ดังนั้น ทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง เป็นการผลิตเพื่อพอกุญพอกินสำหรับเกษตรกรรายย่อย มีที่ดินทำกินน้อยหรือไม่มีที่ดินทำกิน ฐานะค่อนข้างยากจน อยู่ในเขตเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก พื้นดินมีสภาพขุดสระเก็บน้ำได้ ตัวเกษตรกรจะต้องกินอยู่อย่างประหยัดมีความขยันหมั่นเพียร มีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนบ้าน มีความรอบรู้ รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ บริหารเงินทุน บริหารเวลาและกำลังคน ซึ่งเป็นการผลิต เพื่อพอกุญพอกินและพึ่งตนเองได้

ขั้นที่ 2 การรวมพลังและร่วมแรงกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์

เมื่อเกษตรกรได้ปฏิบัติตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 จนประสบผลสำเร็จแล้วจึงเริ่มดำเนินงานขั้นที่สอง โดยให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินงานในด้านต่างๆ อันเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ดังนี้

1. การผลิต (การเตรียมดิน จัดหาน้ำ พันธุ์พืชฯ) เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิต เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน จัดหาน้ำ ปุ๋ย และปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก
2. การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต) การเตรียมการต่างๆ เพื่อขายผลผลิต เช่น การเตรียมลานตากข้าว การจัดหายุ้งรวบรวมพันธุ์พืช เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันระหว่างเกษตรกรเพื่อขายผลผลิต
3. การเป็นอยู่ (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต) เกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคฯ)
4. สวัสดิการ (สาธารณสุขและสุขภาพอนามัย กองทุนกู้ยืมฯ) แต่ละชุมชนควรมีบริการสวัสดิการสังคมพื้นฐานที่จำเป็น เช่น สถานบริการสาธารณสุข บริการด้านสุขภาพอนามัย หรือมีกองทุนกู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน
5. การศึกษา สังคมและศาสนา ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคม การศึกษา และการพัฒนาดูแลด้านศาสนสถาน วัด มัสยิด โบสถ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นศูนย์รวมด้านจิตใจ ศีลธรรมจริยธรรม

กิจกรรมทั้งหมดของทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นๆ เป็นสำคัญ

ขั้นที่ 3 การติดต่อประสานแหล่งทุน แหล่งเงิน

เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่ 2 เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็พัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่ 3 โดยเป็นการติดต่อประสานร่วมมือกับแหล่งทุน แหล่งเงิน เช่น ธนาคาร บริษัท ห้าง ร้าน เอกชน เพื่อช่วยเหลือในการลงทุนประกอบอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคาร หรือบริษัทเอกชนจะได้ประโยชน์ร่วมกันโดย

- เกษตรกรขายข้าว หรือผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม

- ธนาคารหรือบริษัท สามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อโดยตรงจากเกษตรกร)

3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

“ทฤษฎีใหม่” เป็นรูปธรรมการปฏิบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งจากแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรโดยเฉพาะดินและน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อการดำรงอยู่ของคนให้พออยู่พอกินและสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นลำดับแรก อันนำไปสู่การรวมพลังเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการประสานจัดหาแหล่งทุน แหล่งเงิน และสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกันในการลงทุนประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ดังนั้น “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “ทฤษฎีใหม่” จึงไม่ใช่สิ่งเดียวกัน แต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดย “เศรษฐกิจพอเพียง” เน้นปรัชญาหรือกรอบแนวคิดที่ชี้บอกถึงหลักการและวิถีปฏิบัติของ “ทฤษฎีใหม่” ตอนหนึ่งที่ได้พระราชทานในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๓ ตุลาคมศักราช เมื่อวันอาทิตย์ที่ 4 ธันวาคม 2547 ความบางตอนว่า “...ฉะนั้นจึงทำทฤษฎีใหม่เพื่อที่จะให้ประชาชนมีโอกาสทำเกษตรกรรมให้พอกิน ถ้าน้ำมีพอดีปีไหน ก็สามารถที่จะประกอบ การเกษตร หรือปลูกข้าวที่เรียกว่านาปีได้ ถ้าต่อไป ในหน้าแล้ง น้ำมีน้อย ก็สามารถที่จะใช้น้ำ ที่กักไว้ในสระเก็บน้ำของแต่ละแปลงมาทำการเพาะปลูก แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ ไม่ต้องไปเบียดเบียนชลประทานระบบใหญ่ เพราะมีของตัวเอง แต่ก็อาจจะปลูกผักหรือเลี้ยงปลา หรือทำอะไรอื่นๆ ก็ได้ ทฤษฎีใหม่นี้มีไว้สำหรับป้องกันความขาดแคลน ในยามปกติก็จะทำให้ร่ำรวยมากขึ้น ในยามที่มี อุทกภัย ก็สามารถที่จะฟื้นตัวได้โดยเร็ว โดยไม่ต้องให้ราชการไปช่วยมากเกินไป ถ้าให้ประชาชนมี โอกาสพึ่งตนเองได้อย่างดี ฉะนั้นจึงได้สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่”

...เมื่อเป็นทฤษฎีใหม่แล้ว ก็มาเข้าเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง คนที่ทำนี้ ต้องไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ได้เขียนไว้ในทฤษฎีใหม่นี้ว่า ลำบาก เพราะผู้ปฏิบัติ ต้องมี ความเพียร และ ต้องอดทน ไม่ใช่ทำง่ายๆ ไม่ใช่บอกว่า เป็นทฤษฎีใหม่ของในหลวง แล้วจะทำได้สะดวก และไม่ใช่ว่า ทำได้ทุกแห่ง ต้องเลือกที่ ถ้าค่อยๆ ทำไป ก็จะสามารถขยายความคิดของทฤษฎีใหม่นี้ไปได้ โดยดัดแปลง ทฤษฎีใหม่นี้แล้วแต่สภาพของภูมิประเทศ หรืออาจจะช่วยสภาพภูมิประเทศ โดยหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม ทฤษฎีใหม่นี้ยืดหยุ่นได้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ, 2552ข)

... เศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่สองอย่างนี้ จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พูดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน ถ้าทำโดยเข้าใจ กันเชื่อว่าทุกคนมีความพอใจได้”

3.2.3 การจัดทำแปลงสาธิตทฤษฎีใหม่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

แปลงทฤษฎีใหม่ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รับสั่งให้ทำในที่ลุ่มระหว่างร่องน้ำ ซึ่งมีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ตั้งอยู่บริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยเจ็ก มีพื้นที่ 10 ไร่ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2532 ได้ปรับพื้นที่ให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเรื่องแหล่งน้ำและทฤษฎีใหม่ (ภาพที่ 3.3)

โดยพื้นที่ถูกแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ แหล่งน้ำร้อยละ 20 นาข้าวร้อยละ 20 พืชเกษตรผสมผสาน ร้อยละ 50 และโครงสร้างพื้นฐานร้อยละ 10 อัตราส่วนในการแบ่งพื้นที่แห่งนี้ต่างจากหลักทฤษฎีใหม่ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานไว้ กล่าวคือ 30 : 30 : 30 : 10 เนื่องจากพื้นที่อยู่ท้ายอ่างเก็บน้ำจึงมีน้ำกักเก็บไว้ใช้ได้ตลอดปี

1. **แหล่งน้ำ (2 ไร่)** ได้คัดเลือกพื้นที่ต่ำสุด ติดกับทางระบายน้ำล้นจากอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีน้ำซึมซับตลอดทั้งปี สามารถทำทางลำเลียงเล็กๆ กักน้ำไว้เต็มในบ่อที่ขุดลึก 4 เมตร กักเก็บน้ำได้ประมาณ 12,800 ลูกบาศก์เมตร นอกจากกักเก็บไว้ใช้แล้ว ได้ปล่อยปลาประเภทกินพืชเพื่อบริโภคและจำหน่ายส่วนที่เหลือ เช่น ปลานิล ปลาทะเพียน เป็นต้น พื้นที่มุมบ่อด้านหนึ่งได้สร้างเล้าไก่ขนาด 4 x 6 เมตร เลี้ยงไก่ไข่ได้ 12 ตัว บริเวณรอบบ่อปรับพื้นที่ปลูกพืชผสมผสานต่างระดับ เช่น มะพร้าวหอม กลั้ว มะละกอ แค ส่วนขอบบ่อ ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และตัดใบแฝกคลุมโคนพืชผักในแปลงเพื่อรักษาความชื้น

2. **นาข้าว (2 ไร่)** ปลูกข้าวโดยอาศัยน้ำชลประทานจากอ่างเก็บน้ำห้วยเจ็ก ทำนา 2 ครั้งต่อปี (นาปีและนาปรัง) ช่วงฤดูแล้งปลูกพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง) เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

พันธุ์ข้าว ที่ใช้ในการปลูก คือ พันธุ์ปทุมธานี 1 เป็นข้าวนาปรัง หรือข้าวไม่ไวแสง โดยปี พ.ศ. 2549 ปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ตามด้วยข้าวพันธุ์ชัยนาท และปี พ.ศ. 2552-2555 ปลูกข้าวพันธุ์ ปทุมธานี 1 ทั้ง 2 ครั้ง

วิธีเตรียมดิน ก่อนปลูกข้าวนาปี ไถหมักปอเทืองทิ้งไว้ 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นไถกลบและไถพรวน ทิ้งไว้ 1 สัปดาห์ แล้วปล่อยน้ำเข้าประมาณ 10 เซนติเมตร ทำการไถพรวน ไถคราด และปลูกโดยวิธีปักดำ ระยะปลูก 30 x 30 เซนติเมตร จำนวนพันธุ์ข้าวเปลือก 4-6 กิโลกรัมต่อไร่

การดูแลรักษา ใส่ปุ๋ยยูเรีย 15 กิโลกรัมต่อไร่ ช่วงก่อนข้าวตั้งท้อง 15 วัน คอยดูแลรักษาระดับน้ำให้อยู่ในช่วง 10 เซนติเมตรจากพื้นดิน ตั้งแต่ช่วงปลูกถึงข้าวตั้งท้อง การกำจัดวัชพืช โดยใช้แรงงานคน หลังการปักดำ 30 วัน การป้องกันกำจัดศัตรูและโรคพืช พบโรคใบไหม้รักษาโดยใช้น้ำปูนขาวแช่ 1 คืนฉีดพ่นในแปลงนา

การเก็บเกี่ยว อายุเก็บเกี่ยว 120-125 วัน เก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน ผลผลิตที่ได้ 350-400 กิโลกรัม ข้าวเปลือกต่อไร่ (ตาราง 3.1)

ตารางที่ 3.1 ผลผลิตของนาข้าว

พันธุ์ข้าว	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัมต่อ 1.25 ไร่)											
		มี.ค.- 49	ต.ค.- 49	ก.พ.- 50	ต.ค.- 50	เม.ย.- 52	ต.ค.- 52	ก.พ.- 53	ก.ย.- 53	มี.ค.- 54	ต.ค.- 54	ก.พ.- 55	ส.ค.- 55
ปทุมธานี 1	1.25	240	-	-	-	255	-	244	339	179	311	371	456
ชันนาท	1.25	-	-	248	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	-	240	-	248	-	255	-	244	339	179	311	371	456
รวม ผลผลิต	2,643	240		248		255		583		490		827	

หมายเหตุ: - = ไม่ได้ปลูกในฤดูกาลนั้น

ที่มา: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมพัฒนาที่ดิน (2555ข)

3. พืชเกษตรผสมผสาน (5 ไร่) ใช้ปลูกพืชผัก ทำไร่ ทำสวน พืชสมุนไพร ไม้ยืนต้น โดยปลูกแซมสลับกัน ก่อให้เกิดรายได้ตลอดปี ปลูกตามแต่สภาพพื้นที่และสภาวะตลาด โดยแบ่งพื้นที่ย่อยดังนี้

ไม้ผล เนื้อที่ 3.25 ไร่ ได้คัดเลือกไม้ผลที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมโดยปลูกพืช 4 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ขนุน ชมพู่ และส้มโอ ซึ่งเป็นพืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพที่แห้งแล้ง มีปริมาณฝนไม่แน่นอน ปลูกแซมด้วยไม้พุ่มกลาง เช่น ละมุด และปลูกพืชอายุสั้นแซมระหว่างแถวไม้ผล เช่น แคบ้าน

การดูแลรักษา ใส่ปุ๋ยมูลไก่โดยรอบทรงพุ่ม 5-10 กิโลกรัมต่อต้น ช่วงต้นฤดูฝน การให้น้ำ ใช้ระบบสปริงเกอร์รดน้ำสัปดาห์ละ 2 ครั้งในฤดูแล้ง การกำจัดวัชพืช ใช้เครื่องตัดหญ้าเดือนละ 1-2 ครั้งตามฤดูกาล การป้องกันกำจัดศัตรูและโรคพืช พบหนอนเจาะลำต้นในละมุด แก้ไขโดยฉีดพ่นสารกำจัดแมลงพืช่าย (คลอไพริฟอส+ไซเพอร์เมทริน) อัตราตามที่ระบุข้างขวด และดูปริมาณของการระบาด

การเก็บเกี่ยว เก็บผลผลิตตามฤดูกาล ใช้ไม้สอยและมือเก็บในที่ต่ำ ผลผลิตที่ได้ ได้แก่ มะม่วง 250 กิโลกรัมต่อไร่ ชมพู่ 100 กิโลกรัมต่อต้น (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ผลผลิตของไม้ผล

ไม้ผล	ผลผลิต						
	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
1. มะม่วง (กิโลกรัม)	97	80	120	110	90	324	136
2. ขนุน (กิโลกรัม)	177	179	28	135	150	188	120
3. ชมพู่ (กิโลกรัม)	119	120	110	115	200	495	140
4. ส้มโอ (กิโลกรัม)	70	27	50	20	65	26	40
5. มะพร้าว (ลูก)	115	53	70	95	135	406	40

ที่มา: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมพัฒนาที่ดิน (2555ข)

พืชผักทั่วไป เนื้อที่ 1.5 ไร่ ปลูกพืชผักล้มลุกอายุสั้น-ยาว เช่น คื่นหีบกวางตุ้ง ผักกาดเขียว ผักกาดหัว บวบ แตงกวา ผักบุ้ง มะเขือยาว มะเขือเปราะ พริกชี้ฟ้า เป็นต้น โดยปลูกสลับหมุนเวียนกับพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วพุ่ม ถั่วพราง ถั่วเขียว เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

วิธีเตรียมดิน ก่อนปลูกผักตากดินทิ้งไว้ 2 สัปดาห์ ใส่ปุ๋ยหมัก 3,000 กิโลกรัมต่อไร่ ระยะปลูก 40 x 40 เซนติเมตร หรือตามชนิดของผัก วิธีปลูก ย้ายกล้าสำหรับผักอายุตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป หว่านหรือหยอดเป็นหลุมสำหรับผักอายุต่ำกว่า 1 เดือน

การดูแลรักษา ใส่ปุ๋ยยูเรีย 0.3 กิโลกรัมต่อพื้นที่ 40 ตารางเมตร ช่วง 7 วันหลังปลูก ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 0.3 กิโลกรัมต่อพื้นที่ 40 ตารางเมตร ช่วง 15 วันหลังปลูก

การให้น้ำ ระยะปลูกใหม่ให้น้ำวันละ 2 ครั้ง เช้า-เย็น ระยะเก็บเกี่ยวลดเหลือวันละ 1 ครั้ง การกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคน 15 วันและ 30 วันหลังปลูก การป้องกันกำจัดศัตรูและโรคพืช ฉีดพ่นน้ำส้มควันไม้ หรือน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นไล่แมลง สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง หลังปลูกได้ 7 วัน

การเก็บเกี่ยว 30-65 วันหลังปลูกโดยดูความสุกแก่ของผัก วิธีเก็บเกี่ยว โดยใช้แรงงานคนผลผลิตที่ได้ ได้แก่ ผักบุ้ง 30 กิโลกรัมต่อพื้นที่ 40 ตารางเมตร ผักกาดเขียว 110 กิโลกรัมต่อพื้นที่ 180 ตารางเมตร เป็นต้น

สวนป่า เนื้อที่ 0.25 ไร่ ได้คัดเลือกไม้ป่าและไม้โตเร็วที่เหมาะสมกับพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์ ปลูกผสมผสานกัน ทั้งในบริเวณสวนป่า และบริเวณขอบเขตพื้นที่ดังกล่าว ได้แก่ มะกอกน้ำ กระถินณรงค์ สะเดา มะค่าโมง ไผ่ และปลูกพืชสมุนไพรเป็นไม้พื้นล่าง

การดูแลรักษา ใส่ปุ๋ยหมักกรองพื้น 20 กิโลกรัมต่อตารางเมตรก่อนปลูก
การให้น้ำ ให้สัปดาห์ละ 3 ครั้ง บริเวณที่ปลูกสมุนไพร

การกำจัดวัชพืช ใช้กรรไกรตัดแต่งสมุนไพรและจอบกำจัดวัชพืช

การป้องกันกำจัดศัตรูและโรคพืช เก็บและทำลายโดยใช้แรงงานคน

การเก็บเกี่ยว ส่วนที่ให้ผลผลิตเก็บตามฤดูกาล สำหรับไม้โตเร็วเป็นร่มเงา
และใช้ตัดทำฟืน

4. พื้นที่อยู่อาศัย (1 ไร่) จัดเป็นบ้าน ถนน คันนา ผักสวนครัวเพื่อบริโภค
คอกปศุสัตว์ขนาดเล็ก และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ

ภาพที่ 3.3 การจัดพื้นที่แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่มา: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมพัฒนาที่ดิน (2555ข)

3.2.4 ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

ในปี 2552-2555 ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ อยู่ระหว่าง 26,530-62,769 บาท (ตารางที่ 3.3) จะเห็นได้ว่าผลตอบแทนในปี 2553 เป็นต้นมาจนกระทั่งปี 2555 ได้ผลตอบแทน 62,769 บาทต่อปี ผลผลิตที่ได้เกษตรกรสามารถนำมาบริโภคในชีวิตประจำวันและเหลือจำหน่ายเป็นรายได้พออยู่พอกินและพึ่งพาตนเองได้

นอกจากการจัดทำแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อจัดแสดงไว้ให้ผู้สนใจเข้าศึกษาดูงานแล้ว ยังได้จัดไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมแก่เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยจัดทำเอกสารเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำกลับไปศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินการในพื้นที่ ทั้งการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยหลักการทั่วไป (ภาคผนวกที่ 1) และการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ภายในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

ตารางที่ 3.3 ผลตอบแทนที่ได้รับรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึง ปี พ.ศ. 2555

ปีที่ / พ.ศ.	ค่าลงทุนคงที่					ค่าลงทุนผันแปร					ผลตอบแทน
	แหล่งน้ำและ ขุดยกร่อง	วัสดุ ปรับปรุงดิน	ที่อยู่อาศัย	ติดตั้งระบบน้ำ	รวม	นาข้าว	ผัก พืชไร่ ไม้ผล	ไก่	ปลา	รวม	
ปีที่ 1 รายจ่าย	-	-	-	-	-	4,200	5,810	2,000	-	10,010	26,530
2552 รายรับ	-	-	-	-	-	6,000	30,540	-	-	36,540	
ปีที่ 2 รายจ่าย	-	-	-	-	-	4,672	6,680	2,220	208	13,780	51,545
2553 รายรับ	-	-	-	-	-	15,775	48,700	-	850	65,325	
ปีที่ 3 รายจ่าย	-	-	26,580	-	26,580	4,855	12,580	3,680	351	21,466	50,904
2554 รายรับ	-	-	-	-	-	7,400	63,920	-	1,050	72,370	
ปีที่ 4 รายจ่าย	-	-	-	-	-	4,900	10,900	3,480	351	19,631	62,769
2555 รายรับ	-	-	-	-	-	7,800	62,500	6,500	5,600	82,400	

หมายเหตุ: ปี 2552 ไก่ และปลาไม่ได้เก็บผลผลิต

ปี 2553 ไก่ ไม่ได้เก็บผลผลิต

ปี 2554 ไก่ ไม่ได้เก็บผลผลิต

ที่มา: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมพัฒนาที่ดิน (2555ข)

3.3 การจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ

การถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรมีกระบวนการที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของประชาชน ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายกิจกรรมด้วยกัน ได้แก่ การฝึกอบรมโดยการบรรยาย การศึกษาดูงาน ในพื้นที่ เช่น การดูงานสาธิตฐานเรียนรู้ต่างๆ หรือผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านเกษตรกรตัวอย่าง กลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษา การพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมนับเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการ ที่นำไปสู่การเรียนรู้ซึ่งเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวพระราชดำริ ให้ขยายผลสู่ประชาชน หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมเกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ดำเนินการโดยใช้ฐานความรู้จากการทดลอง วิจัยทดสอบ ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ปัจจุบันมีงาน วิจัย ทดสอบที่รวบรวมไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 112 เรื่อง งานวิจัย ทดสอบ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ขยายผลสู่เกษตรกรในรูปแบบของการสาธิตและการจัดหลักสูตรการ ฝึกอบรมจากบัญชีหลักงานวิชาการ 58 เรื่อง ได้แก่

1. ทดสอบขยายพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี
2. การผลิตข้าวพันธุ์ดี
3. ศึกษาทดสอบยางพารา
4. ศึกษารูปแบบการผลิตผักและไม้ผลอนามัยเพื่อขยายผลดำเนินการสู่เกษตรกร ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ
5. ทดสอบระบบการทำฟาร์มแบบผสมผสาน
6. ทดสอบชนิดของเห็ดที่เหมาะสม
7. การปรับปรุงวัสดุสำหรับเพาะเห็ดเศรษฐกิจ
8. ทดสอบการเพาะเห็ดฟางในโรงเรือน
9. ศึกษาและทดสอบการปลูกข้าวโพดข้าวเหนียวหวานลูกผสมเดี่ยวข้าวที่ 1 พันธุ์ “ฉัตรเงิน F1” (ยีนส์ควบคุมลักษณะ ae wx su1)
10. ทดสอบการปลูกถั่วฝักยาวพุ่มพันธุ์ “เขาหินซ้อน”
11. การปรับปรุงการปลูกถั่วฝักยาวพันธุ์ “พนมสารคาม”
12. ศึกษาความเหมาะสมการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกไม้ผลในโครงการศูนย์ ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ
13. เปรียบเทียบสายพันธุ์ทุเรียนในประเทศไทย
14. การปลูกทุเรียนเพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้แก่ไม้ผล

15. ทดสอบการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในระบบการเกษตรแบบยั่งยืนในสภาพไร่นา

16. ทดสอบข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในระบบการเตรียมดินโดยไถและไม่ไถพรวน

17. ส่งเสริมการปลูกข้าวนอกฤดู (นาปรัง)

18. ทดสอบการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 (รูปแบบการปลูกและระยะปลูก)

19. ข้าวโพดหวานลูกผสมสามทาง พันธุ์ “ ฉัตรทอง 2-9 F1 ”

20. ทดสอบการขยายกอของหญ้าแฝก

21. ทดสอบการทรมึงาของหญ้าแฝก

22. เปรียบเทียบประสิทธิภาพของหญ้าแฝกกับคันดินที่มีผลต่ออัตราการชะล้างพังทลายของดิน

23. เปรียบเทียบการเจริญเติบโตของระบบรากและการเจริญเติบโตของหญ้าแฝกชนิดต่างๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มชุดดินที่ 35

24. การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยหมักและปุ๋ยหมักธรรมชาติเพื่อปลูกพืชผักและพืชเศรษฐกิจบางชนิดในดินชุดมาบบอน (Mb) กลุ่มชุดดินที่ 35

25. ทดสอบข้าวเจ้าหอมสุพรรณบุรี

26. ทดสอบข้าวพันธุ์พิษณุโลก 2

27. ทดสอบข้าวเจ้าชัยนาท 1

28. ผลของการจัดการทางการเกษตรในระบบเกษตรยั่งยืนที่มีต่อสมบัติของดินและสิ่งมีชีวิตในดิน

29. ศึกษาทดสอบการปลูกหม่อนไหม

30. ทดสอบการเจริญเติบโตของหญ้าแฝกในสภาพน้ำท่วมขัง

31. การใช้ประโยชน์เศษเหลือรากหญ้าแฝกที่ค้างอยู่ในดินร่วมกับปุ๋ยหมักในการปรับปรุงดินทรายจัดชุดดินจันทึก (กลุ่มชุดดินที่ 44) เพื่อปลูกข้าวโพดหวาน

32. การใช้ประโยชน์ระบบหญ้าแฝกเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมชุดดินมาบบอน (Mb)

33. เปรียบเทียบหญ้าแฝกสี่สายพันธุ์ที่ปลูกในหลุมปลูกขนาดต่างกันและใส่ปุ๋ยเคมีอัตราต่างกันเพื่อฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมในชุดดินมาบบอน (Mb) กลุ่มชุดดินที่ 35

34. การปรับปรุงความสามารถในการผลิตของชุดดินจันทึก ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

35. เปรียบเทียบวิธีการปรับปรุงดินเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจในระบบการเกษตรยั่งยืนในชุดดินมาบบอน (Mb) กลุ่มชุดดินที่ 35

36. การเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยใช้โปรแกรมควบคุมสุขภาพสัตว์
37. การศึกษาความชุกโรคเชื้อราของไก่พื้นเมืองในเขตพื้นที่รอบบริเวณโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จังหวัดฉะเชิงเทรา
38. เปรียบเทียบการจัดการดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการปลูกมันสำปะหลังในชุดดินจันทึก
39. ศึกษาทดสอบการปลูกมันสำปะหลัง
40. การปลูกไม้ผลระบบอินทรีย์ในดินทราย
41. อิทธิพลของความเข้มแสงต่อผลผลิตว่านสาวหลง
42. ประสิทธิภาพของน้ำมันหอมระเหยพืชสมุนไพร 3 ชนิด ในการกำจัดเห็บสุนัข และการทดลองผลิตแชมพูอาบน้ำสุนัขผสมน้ำหอมระเหยพืชสมุนไพร
43. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้มันชันผงและมันชันสกัดในการผลิตไก่เนื้อ
44. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการถ่ายพยาธิของพืชสมุนไพรและยาถ่ายพยาธิในไก่พื้นเมือง
45. สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและรังฟักไข่ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และการประดิษฐ์รังฟักไข่ดินเผาต้นแบบ
46. การใช้พืชสมุนไพรยับยั้งเชื้อแบคทีเรียในกบนาที่เป็นโรคตาขุ่น
47. การเสริมฟ้าทะลายโจรและขมิ้นชันในอาหารต่อสมรรถภาพการผลิตลูกอ๊อดกบนา
48. การเสริมบอระเพ็ด มะระขี้นก ฟ้าทะลายโจร และขมิ้นชันต่อสมรรถภาพการผลิตลูกกบนา
49. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการผลิตผักสลัดและปวยเล้งในระบบไฮโดรโปนิคส์
50. การใช้ฟางข้าวทดแทนซีลี้อย่างพาราเพาะเห็ดในถุงพลาสติก
51. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำในการเลี้ยงปลาตะกุงเทศ
52. ศึกษาการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อปลูกสบู่ดำในพื้นที่ดินทรายจัด
53. ศึกษาการฟื้นฟูที่บ่อทรายร้างเพื่อการปลูกพืชอย่างยั่งยืน
54. ศึกษาอิทธิพลของระยะปลูกและอายุการเก็บเกี่ยวต่อผลผลิตและคุณภาพว่านสาวหลง
55. การผลิตกึ่งฝอยในบ่อซีเมนต์ในอัตราปล่อยที่ระดับต่างๆ
56. การใช้กาวเครือแดงและใบมังคุดในการผลิตปลากัดจินตพิศผู้
57. การเปรียบเทียบกลิ่นน้ำว่านและยาปฏิชีวนะรักษาโรคท้องเสียในลูกสุกรหย่านม
58. ผลการเสริมบัวบก (*Centella asiatica*) และไพล (*Zingiber montanum*) ในอาหารต่อสมรรถภาพการผลิตและสุขภาพโดยรวมของกบนา (*Rana rugulosa*)

จากบัญชีหลักงานวิจัยซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมของหน่วยงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ อย่างต่อเนื่องจนปัจจุบันคณะทำงานวิชาการซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นประธาน ได้พิจารณาจัดหลักสูตรหลัก ฝึกอบรมซึ่งเป็นหลักสูตรที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพ โดยนำผลจากการวิจัยทดสอบภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และผลการวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ทำการทดสอบแล้วมาจัดทำเป็นหลักสูตร เรียกว่า หลักสูตรบัญชีหลักของการฝึกอบรม 13 เรื่อง โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรใด จะเป็นหน่วยงานที่จัดอบรมหรือวิทยากรบรรยายและฝึกปฏิบัติในหลักสูตรนั้นๆ (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตรฝึกอบรม

หน่วยงานรับผิดชอบ	หลักสูตร
งานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)	1. การจัดการสวนยางพาราในพื้นที่ปลูกยางใหม่ 2. การเพาะเห็ดเศรษฐกิจครบวงจร
งานพัฒนาที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน)	3. หลุมปลูกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 4. การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง 5. ปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพและสารควบคุมแมลงศัตรูพืช 6. เกษตรทฤษฎีใหม่
งานปศุสัตว์ (กรมปศุสัตว์)	7. การเลี้ยงไก่ไข่พันธุ์เขาหินซ้อน 8. การเลี้ยงเป็ดไขปากน้ำ
งานประมง (กรมประมง)	9. การเพาะเลี้ยงกบนา
ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา และงานส่งเสริมการเกษตร (กรมการข้าว และกรมส่งเสริมการเกษตร)	10. การปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105
งานสวนพฤกษศาสตร์ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช)	11. การปลูกสมุนไพรว่านสาวหลง
งานพัฒนาชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน)	12. การจักสานเส้นใยพืช
งานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร)	13. การปลูกมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์

ปัจจุบันจะเน้นหลักสูตรบัญชีหลัก 13 หลักสูตร หรือ หลักสูตรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับหลักสูตรบัญชีหลัก เช่น การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในสภาวะเพลี้ยแป้งระบาด การใช้หมากดิบในการถนอมอาหารในไก่พื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรที่ผู้เข้าอบรมสนใจเพิ่มเติม เช่น การทำน้ำยาเอนกประสงค์ การทำขนมจากผลิตภัณฑ์เกษตร (ขนมทองม้วน ไอศกรีมข้าวกลิ้งงอก) เป็นต้น รวมทั้ง การสอดแทรกแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรการฝึกอบรม ในรูปแบบของการบรรยายพิเศษ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพนับเป็นส่วนสำคัญในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 กำหนดการฝึกอบรม

เวลา วันที่	08.00 – 08.30 น.	08.30 – 09.30 น.	09.30 – 12.00 น.	12.00 – 13.00 น.	13.00 – 15.00 น.	15.00 – 16.00 น.	16.00 – 16.30 น.
๑	ลงทะเบียน พิธีเปิด	บรรยายด้าน เศรษฐกิจ พอเพียง	ฝึกอบรม ภาคทฤษฎี	รับประทานอาหาร กลางวัน	ฝึกอบรม ภาคปฏิบัติ	การทำน้ำยา เอนกประสงค์	ประเมินผล การฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้โดยวิทยากรบรรยายความรู้ในหลักสูตรต่างๆ ตามความสมัครใจของผู้เข้าอบรมแล้วยังได้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำไปทบทวน ก่อนที่จะนำความรู้ไปใช้อย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์แต่ละหลักสูตร ทั้ง 13 หลักสูตร

บทที่ 4

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ

การดำเนินงานขยายผลแก่ประชาชนในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ครอบคลุม 4 ด้านด้วยกันคือ การจัดทำแปลงสาธิต การอบรมให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การติดตามให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และการจัดทำเอกสารเผยแพร่ การฝึกอบรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2530 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน (2534) รายงานว่าการจัดฝึกอบรมสาธิตแก่ประชากรในหมู่บ้านบริวาร (หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ) ดำเนินการทั้งในบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และบางโครงการก็ไปจัดในหมู่บ้านซึ่งการอบรมนั้น จัดเป็นระยะยาวนานเท่าไร ขึ้นกับหลักสูตรการอบรมที่จัดขึ้นโดยหลายหน่วยงาน และมีหลายเรื่อง เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม การอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงสัตว์ การขยายพันธุ์ การเพาะชำ การเพาะเลี้ยงปลา งานศิลปาชีพพิเศษ ฯลฯ จนปัจจุบันศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้นำความรู้จากการทดลองวิจัยนำไปขยายผลโดยจัดทำเป็นหลักสูตรหลัก 13 หลักสูตร และจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ประกอบการอบรมตามที่ได้กล่าวแล้ว จากการติดตามของเจ้าหน้าที่ที่ลงสู่หมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ มีการนัดหมายเพื่อพบปะหารือในกิจกรรมต่างๆ ของผู้ประกอบการอาชีพที่ได้รับความรู้จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในโอกาสต่างๆ เช่น การนัดหมายเพื่อรับปัจจัยการผลิตจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เช่น เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด ปูนมาร์ล เพื่อปรับปรุงดินเปรี้ยว การสนับสนุนพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 การตรวจสอบพื้นที่เกษตรกรที่ขอสนับสนุนแหล่งน้ำ การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันของผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกัน เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงกบ เป็นต้น กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นต้นกำเนิดสายสัมพันธ์ที่ทำให้ เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพได้ง่ายขึ้นในเวลาต่อมา

4.1 ความเป็นมาของกลุ่มอาชีพ

การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2542 โดยกลุ่มแม่บ้านซึ่งได้รับการฝึกอบรมจากวิทยาลัยเกษตรกรรมฉะเชิงเทรา ในด้านการแปรรูปอาหาร ต่อมาได้ทำโครงการเสนอขอของบประมาณจากโครงการเงินกู้ มียาชาว่า ซึ่งเป็นกองทุนพัฒนาหมู่บ้านดำเนินการรวมกลุ่มแม่บ้าน 6 ราย นำเงินทุน

ที่ได้รับมาเป็นทุนในการประกอบอาหารขายในวิทยาลัยเกษตรกรรมฉะเชิงเทรา ทำขนมจากแป้งมันสำปะหลัง เป็นต้น ผลกำไรที่ได้มาปันผลกับสมาชิกในกลุ่ม

การกำเนิดขึ้นของกลุ่มแม่บ้านซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพแรกๆ ที่เกิดขึ้นในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ พบว่าผลของการดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการประกอบอาชีพขายอาหารได้ผลตอบแทนไม่มากได้มีการแบ่งทุนนำไปประกอบอาชีพกันเอง เช่น ทำขนมจีนขาย ทำขนมไทย ผลิตสมุนไพรลูกประคบในลักษณะต่างคนต่างทำ ทำให้การขยายงานของกลุ่มอาชีพไม่ได้มีการดำเนินงานเพิ่มขึ้นเนื่องจากการสิ้นสุดของโครงการพัฒนาหมู่บ้านจากกองทุนเงินกู้ มียาชาว่า

4.2 กลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

ในปี 2549 เป็นต้นมา ได้เกิดกลุ่มอาชีพเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน (ปี 2555) โดยการประชาคมชี้แจงทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มเพื่อรวบรวมผู้ที่ประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมประเภทเดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกัน เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงกบ ซึ่งประกอบด้วยผู้เลี้ยงขายตัวกบ ผู้ขายพันธุ์กบ ผู้ผลิตอาหารกบ เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบอาชีพให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เกิดความสามัคคี สร้างอำนาจในการต่อรองระดมทุนเพื่อช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ หรือแสวงหาแหล่งทุนอื่นๆ ในรูปของการกู้ยืมมาใช้ในกิจกรรมการประกอบอาชีพ และมีการปันผลจากรายได้จากการระดมทุน เข้าสู่กลุ่มและสมาชิกอย่างยุติธรรม

การดำเนินการจัดตั้งเริ่มจากการลงพื้นที่รวบรวมสมาชิกโดยการจัดประชุมชี้แจงแนวทางการตั้งกลุ่ม จัดกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเดียวกันไว้ด้วยกัน จัดทำรายการข้อมูลชื่อ ที่อยู่ อาชีพ จากนั้น ให้แต่ละกลุ่มกลับไปหารือในเรื่องการคัดเลือกคณะกรรมการ และกำหนดนัดหมายในการประชุมครั้งต่อไป โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เข้าร่วมในการให้คำแนะนำ การดำเนินงานของกลุ่ม การระดมเงินทุนจากการสมัครสมาชิก การซื้อหุ้น การเสนอโครงการกู้ยืมเงินจากกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ (เดิมเมื่อเริ่มจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ยังไม่มีระเบียบข้อบังคับกลุ่ม เพื่อพิจารณาการให้กู้ยืม)

จากการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ปัจจุบันเกิดกลุ่มอาชีพต่างๆ เกิดขึ้นทั้งหมด 33 กลุ่ม ในอำเภอพนมสารคาม ดังนี้ (ตารางที่ 4.1 และภาพที่ 4.1)

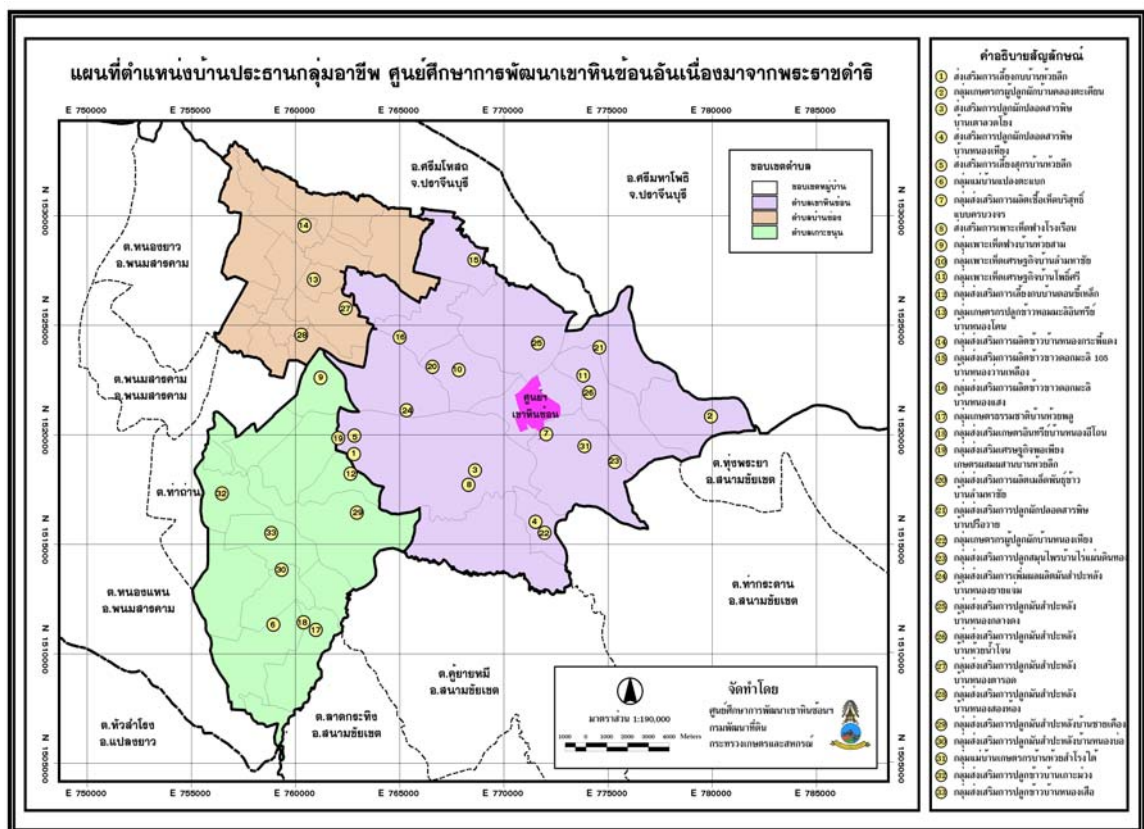
ตารางที่ 4.1 รายชื่อกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

ลำดับ	รายชื่อกลุ่ม	ประธาน	หมู่ที่	ตำบล
1	ส่งเสริมการเลี้ยงกบบ้านห้วยลึก	นายชาติ บุญมี	1	เขาหินซ้อน
2	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านคลองตะเคียน	นางชวน ไม้สวัสดิ์	12	เขาหินซ้อน
3	ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษบ้านเตาวดโยง	นายแจ่ม สุขมา	1	เขาหินซ้อน
4	ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองเหียง	นายสำเนา พึ่งมา	13	เขาหินซ้อน
5	ส่งเสริมการเลี้ยงสุกรบ้านห้วยลึก	นางแสงรัชนี้ย์ แจ้งรักษา	1	เขาหินซ้อน
6	กลุ่มแม่บ้านแปลงตะแบก	นางสุมาลี นพสมบูรณ์	12	เกาะขนุน
7	กลุ่มส่งเสริมการผลิตเชื้อเห็ดบริสุทธิ์แบบครบวงจร	นายประสิทธิ์ เล็งมี	11	เขาหินซ้อน
8	กลุ่มปลูกผักสามัคคีชุมชน	นายสาคร พุทธสอน	1	เขาหินซ้อน
9	กลุ่มเพาะเห็ดฟางบ้านห้วยสาม (หมู่ 15 ตำบลเกาะขนุน)	นางสมคิด แซ่อึ้ง	13	เกาะขนุน
10	กลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจบ้านลำหาชัย	นางสาวโสภิต ลัมเจริญ	7	เขาหินซ้อน
11	กลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจบ้านโพธิ์ศรี	นายสมบูรณ์ แสนเวียง	10	เขาหินซ้อน
12	กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงกบบ้านดอนขี้เหล็ก	นายสำเริง วงษ์สุนทร	15	เกาะขนุน
13	กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์บ้านหนองโคน	นายมานิตย์ วงศ์ปุ่น	5	บ้านช่อง
14	กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวบ้านกระพังแดง	นายสุนทร จันทร์เมือง	6	บ้านช่อง
15	กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 บ้านหนองว่านเหลือง	นายคำดี ยะลาวงค์	5	เขาหินซ้อน
16	กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิบ้านหนองแสง	นายสายัน สิงหาดี	6	เขาหินซ้อน
17	กลุ่มเกษตรธรรมชาติบ้านห้วยพลู	นางทรัพย์ถวิล สุขศิริ	10	เกาะขนุน
18	กลุ่มส่งเสริมเกษตรอินทรีย์บ้านหนองอีโถน	นายพิชัญญ์ ปลายด้วง	12	เกาะขนุน
19	กลุ่มส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสานบ้านห้วยลึก	นางสาววิไลย ถาวร	1	เขาหินซ้อน
20	กลุ่มส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านลำหาชัย	นายเสนาะ ดุษฎี	7	เขาหินซ้อน
21	กลุ่มส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสารพิษบ้านปรือวาย	นายเขาว์ อินทศรี	4	เขาหินซ้อน
22	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านหนองเหียง	นายสำเนา พึ่งมา	13	เขาหินซ้อน
23	กลุ่มส่งเสริมการปลูกสมุนไพรบ้านไร่แผ่นดินทอง	นายธำรง ใจบุญ	11	เขาหินซ้อน
24	กลุ่มส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังบ้านหนองยายแจ่ม	นายปรีชา ถนัดจินดารัตน์	8	เขาหินซ้อน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อกลุ่ม	ประธาน	หมู่ที่	ตำบล
25	กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองกลางตง	นายสมศักดิ์ ทองอ่อน	9	เขาหินซ้อน
26	กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านห้วยน้ำโจน	นายอนันต์ เหลี่ยมวงศ์	10	เขาหินซ้อน
27	กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองตารอด	นางระเบียบ โคเติม	11	บ้านซ่อง
28	กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองสองห้อง	นายปาง อำพวา	13	บ้านซ่อง
29	กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านชายเคือง	นายประชัย อีฐอมรชัย	7	เกาะขนุน
30	กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองป่อ	นายบุญทัน ทิพยานนท์	14	เกาะขนุน
31	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยสำโรงใต้	นางมุด ธรรมดิษฐ์	11	เขาหินซ้อน
32	กลุ่มส่งเสริมการปลูกข้าวบ้านเกาะมะม่วง	นายสมหวัง กองแก้ว	3	เกาะขนุน
33	กลุ่มส่งเสริมการปลูกข้าวบ้านหนองเสือ	นางสกลสุภา สมาน	4	เกาะขนุน

ที่มา: ศูนย์ศึกษาพัฒนาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2554)

ภาพที่ 4.1 ตำแหน่งบ้านประธานกลุ่มอาชีพ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่มา: ศูนย์ศึกษาพัฒนาการพัฒนาเขาหินซ้อน กรมพัฒนาที่ดิน (2554จ)

4.3 การระดมทุนเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพ

จากการจัดประชาคมกลุ่มอาชีพต่างๆ ทำให้ทราบถึงปัญหาของการประกอบอาชีพที่สำคัญ นอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ คือ การขาดแคลนเงินทุน เพื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิต ได้แก่ การเตรียมพื้นที่ พันธุ์พืช เช่น ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ฯลฯ ทำให้การประกอบอาชีพของเกษตรกรไม่สามารถขับเคลื่อนและขยายกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง จากปัญหาดังกล่าวทำให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินการระดมทุนสนับสนุนให้กับกลุ่มอาชีพต่างๆ ทั้งในลักษณะเงินยืม ในรูปเงินกองทุนกู้ยืม และการจัดสรรในรูปปัจจัยการผลิตตามที่กลุ่มอาชีพจัดทำแผนงานเพื่อขอให้สนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย เป็นต้น จากนั้นให้กลุ่มนำไปจำหน่ายให้แก่ สมาชิกตามแผนงาน เมื่อขายผลผลิตแล้วให้นำเงินส่งคืนกลุ่มตามราคาของปัจจัยการผลิตที่ขอสนับสนุน และรวบรวมเงินเป็นเงินกองทุนของกลุ่มต่อไป วิธีการดำเนินงานในทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

4.3.1 กองทุนกู้ยืมศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กองทุนกู้ยืมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จัดทำโครงการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มโดยได้รับจัดสรรเงินกองทุนกลุ่มอาชีพ จำนวน 500,000 บาท ให้กู้ยืมสำหรับกลุ่มที่ต้องการต่อยอดขยายผลการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร ให้อำนาจรวมกลุ่มทำกิจกรรม รู้จักการบริหารจัดการ เพิ่มขยายกิจการ ยกมาตรฐานการผลิตและการแปรรูปสินค้า ในการจัดตั้งกลุ่มครั้งแรก โดยเจ้าหน้าที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จัดประชาคมกลุ่มที่ประกอบอาชีพประเภทเดียวกัน เช่น ผู้ประกอบการเพาะเห็ด ผู้เลี้ยงสุกร เป็นต้น โดยชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการตั้งกลุ่ม คัดเลือกกรรมการ ในกรณีของผู้สนใจแต่ขาดความรู้ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพให้กลุ่มจัดส่งเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม จัดประชุมกลุ่มโดยประธานชี้แจงเพื่อเสนอโครงการกู้ยืมเงินจากกองทุนของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในการระดมเงินทุนจะได้จากค่าสมัครเป็นสมาชิกแรกเข้า 100 บาท ระดมเงินจากสมาชิกเพื่อให้เกิดการออมเงินโดยจัดให้มีการซื้อหุ้นในราคา 50-100 บาทต่อหุ้น (ซึ่งขึ้นอยู่กับมติของที่ประชุม) ด้วยเงินทุนที่ระดมจากการขายหุ้น ค่าสมัครสมาชิก รวมทั้งเงินกู้ยืมจากทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยประธานกลุ่มจะรวบรวมข้อมูลความต้องการใช้เงินของสมาชิก เพื่อประเมินยอดเงินที่จะขอกู้ จากนั้นจัดทำคำขอกู้เงินจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยประธานกลุ่มจะเป็นผู้ทำสัญญากู้เงินกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี จากนั้นสมาชิกจะทำสัญญากู้เงินกับประธานกลุ่มเป็นรายๆ ไป โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี โดยรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้กลุ่มจะหักคืนให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ร้อยละ 6 และอีกร้อยละ 6 นำเข้ากลุ่ม โดยแบ่งสัดส่วนกำไรเป็นค่าบริหารจัดการร้อยละ 10 นำเข้ากองทุนของกลุ่มเพื่อการกู้ยืมในปีต่อไป

ประมาณร้อยละ 40 และปันผลให้กับสมาชิกร้อยละ 50 ของรายได้จากการกู้ยืม ในการกู้ยืมเงินจาก ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ กลุ่มต้องนำมาชำระคืนภายใน 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย ถ้ากลุ่มมีความประสงค์จะกู้ยืมใหม่ให้ทำเรื่องเสนอขอกู้ยืมในปีต่อไป การดำเนินการกองทุนกู้ยืมศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ทำให้การประกอบอาชีพของเกษตรกร หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เริ่มมีความเข้มแข็งขึ้น ปัจจุบันกลุ่มอาชีพที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้การสนับสนุนการกู้ยืมเงินจากกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ 12 กลุ่มอาชีพ

ในปี 2555 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการ กองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ภาคผนวกที่ 3) ได้ออกติดตาม ผลการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ รับทราบถึงการดำเนินงานของกลุ่ม การประกอบอาชีพของสมาชิก ของกลุ่ม ปัญหาอุปสรรคข้อเสนอนี้จากกรรมการและสมาชิกของกลุ่มต่างๆ และได้นำข้อมูลที่ได้รับเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนซึ่งเห็นว่า ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ในการจัดตั้งกลุ่ม การกู้ยืมเงิน สัญญาเงิน ยังไม่รัดกุม แนวทางการตั้งกลุ่มไม่ชัดเจน เพื่อให้พัฒนาการของการบริหารจัดการของ กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็ง ถ้าหากกลุ่มอาชีพสามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบได้ ก็สามารถพัฒนา ไปสู่กลุ่มสหกรณ์ซึ่งเป็นกลุ่มนิติบุคคลที่กรมส่งเสริมสหกรณ์สามารถดูแลให้การสนับสนุนโดยเฉพาะ ในด้านการตรวจสอบบัญชี รับ-จ่าย การปันผล นำไปสู่การจัดหาแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ตลาดจำหน่าย ฯลฯ ส่งธุรกิจที่กว้างขวางขึ้นไป ซึ่งเป็นขั้นตอนสู่ วิธีการพัฒนาที่มุ่งสู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (จิราญ และปริยานุช, 2552) ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จึงได้จัดทำระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขึ้นใหม่ ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ข้อบังคับในการจัดตั้งกลุ่ม คำขอ กู้เงิน หนังสือสัญญาการกู้ยืมเงินกองทุน สัญญาค้ำประกัน โดยนำระเบียบ กฎข้อบังคับที่กรม ส่งเสริมสหกรณ์มาปรับให้เหมาะสมในการนำมาใช้กับกลุ่มอาชีพของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ (ภาคผนวกที่ 4) ซึ่งระเบียบที่ปรับปรุงขึ้นใหม่มีผลบังคับใช้โดยกลุ่มอาชีพต่างๆ ใช้ระเบียบการกู้ยืม เงินตามสัญญาการกู้ยืมฉบับใหม่ รวมทั้งแนบสัญญาค้ำประกัน ส่วนระเบียบในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ให้แต่ละกลุ่มศึกษาและนำไปปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการกลุ่มตามระเบียบใหม่ที่กำหนดภายใน 3 เดือน ปัจจุบันกลุ่มอาชีพที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้จากกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ทั้ง 12 กลุ่ม อาชีพ มีเงินทุนของกลุ่มทั้งสิ้น 615,500 บาท (ภาคผนวกที่ 5)

4.3.2 กองทุนอันเกิดจากการดำเนินการโดยงานส่งเสริมการเกษตร

กลุ่มอาชีพที่ได้รับการอุดหนุนปัจจัยการผลิตจากการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมอาชีพ การเกษตร เป็นการดำเนินงานของงานส่งเสริมอาชีพการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมี เจ้าหน้าที่ประจำทำงานอยู่ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ในการจัดตั้งกลุ่มมีระเบียบ

ข้อบังคับ และแนวทางการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร คำขอ
 ใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร รายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม บัญชีรายชื่อสมาชิกกลุ่ม
 (ภาคผนวกที่ 6) กองทุนของกรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ
 เริ่มมีการดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เงินกองทุนเพื่อการกู้ยืมได้จากในปีแรกที่ก่อตั้งกลุ่ม ซึ่งได้รับ
 การสนับสนุนในลักษณะปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ (ข้าว, ผัก) ท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ปุ๋ย
 อุปกรณ์การเกษตร เช่น ถังหมักปุ๋ย ถังฉีดยากำจัดศัตรูพืช โดยจัดสรรให้แก่ สมาชิกที่จำเป็นต้องใช้
 ปัจจัยการผลิตตามมติของกรรมการกลุ่ม โดยประเมินเป็นราคา ซึ่งมีการทำสัญญากู้และส่งใช้คืนเป็น
 เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี หลังการผลิตในปีแรก นอกจากนั้นมีการระดมเงินหุ้น เพื่อ
 รวบรวมสมทบกับเงินที่ได้จากทางราชการ ดอกผลที่ได้จากการกู้ยืมจัดแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1
 นำเข้าเป็นรายได้ของกลุ่ม ส่วนที่ 2 เป็นค่าบริหารจัดการแก่คณะกรรมการ ส่วนที่ 3 ปันผลให้กับ
 สมาชิกผู้ถือหุ้น โดยคณะกรรมการกลุ่มจะพิจารณาจัดสัดส่วนของเงินปันผลตามมติของที่ประชุม
 เห็นชอบ ปัจจุบันมีกลุ่มอาชีพที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากงานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริม
 การเกษตรทั้งหมด 21 กลุ่ม มีเงินกองทุนของกลุ่มรวมทั้งสิ้น 1,515,747 บาท (ภาคผนวก 7)

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

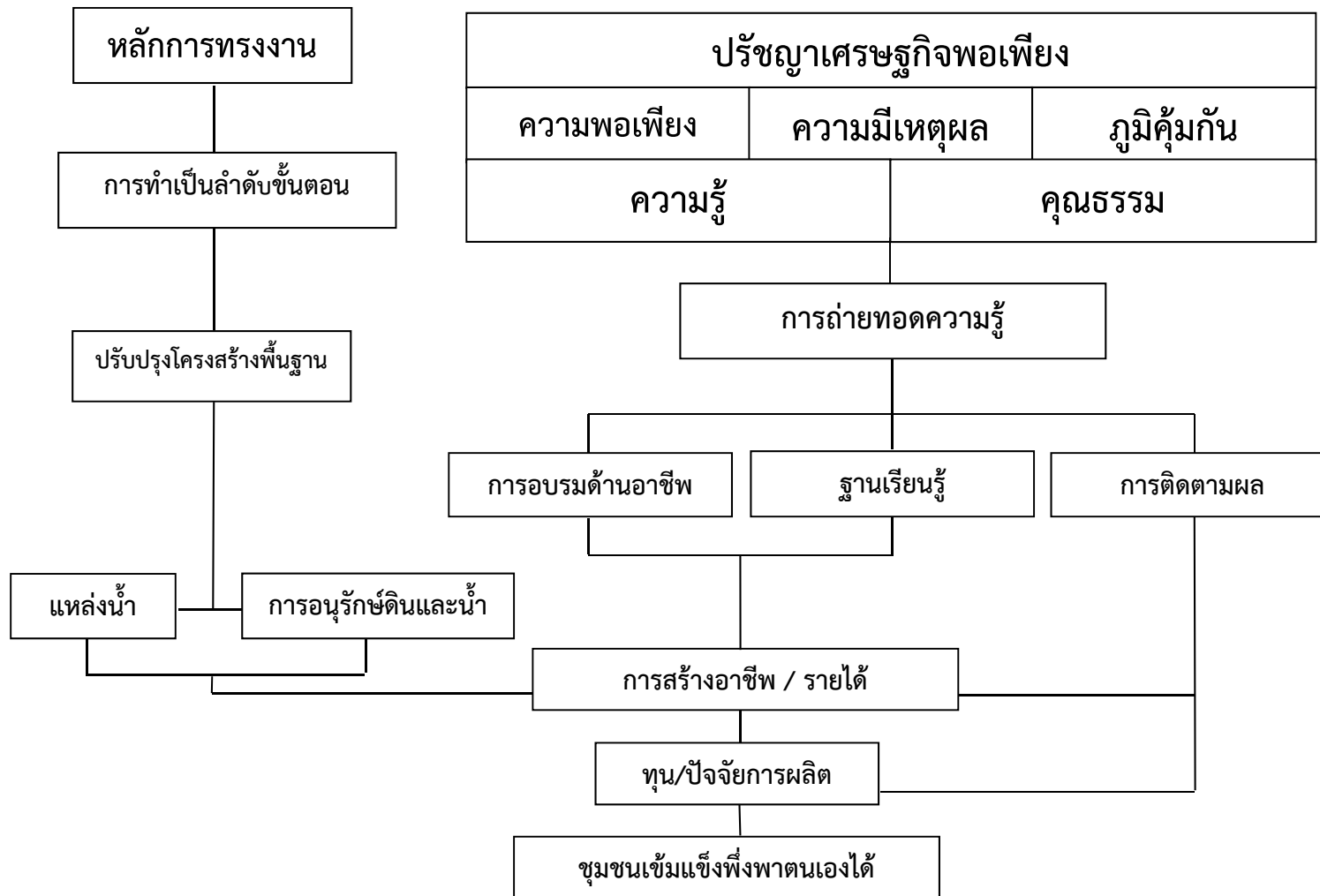
การน้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอาชีพ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ มุ่งเน้นในการพัฒนาอาชีพความเป็นอยู่ราษฎรหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นลำดับแรก ตามปฐมบทของพระราชดำริที่ต้องการให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ดูแลราษฎรที่ประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะด้านการเกษตรอันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นผืนดิน แหล่งน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ รวมทั้งความรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดและสามารถปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จได้ ในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ยึดแนวหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการทำงานที่เป็นลำดับขั้นตอน โดยการให้การสนับสนุนในด้านการปรับโครงสร้างพื้นฐานเป็นลำดับแรก ได้แก่ การสร้างแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค และใช้บรรเทาความเดือดร้อนในฤดูแล้งควบคู่ไปกับการถ่ายทอดความรู้ โดยรับราษฎรพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ที่มีความประสงค์เข้าศึกษาหาความรู้เพื่อการประกอบอาชีพโดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมในสาขาอาชีพต่างๆ เช่น การเพาะปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ประมง (สัตว์น้ำ, กบ) ตามความต้องการความถนัดและลักษณะภูมิสังคมของพื้นที่ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการปูพื้นฐานความรู้ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรทฤษฎีใหม่ การอนุรักษ์ดินและน้ำ หย้าแฝก การทำปุ๋ย-อินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตรที่นอกเหนือจากความรู้เฉพาะด้านเพื่อเสริมสร้างความพอเพียง ความมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันอันเกิดจากผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ซึ่งในการถ่ายทอดจะประกอบด้วยการบรรยาย โดยการนำความรู้จากการวิจัยและทดสอบมาปรับเป็นหลักสูตรอบรมปัจจุบันได้คัดเลือกหลักสูตรอบรมไว้ 13 หลักสูตร เมื่ออบรมแล้วจะเสริมด้วยการดูงานฐานเรียนรู้ที่ทำให้ผู้อบรมได้รับความรู้ความเข้าใจมากขึ้น เช่น แปลงสาธิตต่างๆ การสาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์ การเพาะเห็ดในโรงเรือน งานประมงฯลฯ จากหน่วยงานต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ ให้คำอธิบายให้ความรู้

เมื่อผู้อบรมได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้โดยมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ลงพื้นที่ติดตามผลและให้คำแนะนำโดยตลอด กระทั่งเกิด

กลุ่มอาชีพโดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนจากแหล่งทุน 2 แหล่ง คือ กองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ กองทุนที่เกิดจากการสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นในด้าน การเกษตรและนำผลจากรายได้เปลี่ยนเป็นกองทุนของกลุ่มโดยหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร ทำให้การประกอบอาชีพมีความเข้มแข็งซึ่งเห็นได้จากผลประกอบการของกลุ่มอาชีพต่างๆ 33 กลุ่ม พื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จากการสำรวจและจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ โดยเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี 2554 พบว่า ประชาชนหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ มีการประกอบอาชีพที่ได้รับจากการอบรม มีทั้งที่ทำเป็นอาชีพหลัก บางรายเป็นอาชีพเสริม เกิดรายได้ที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ (ภาคผนวกที่ 8) จะเห็นได้ว่า ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินการ นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอาชีพของกลุ่มเกษตรกรโดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ก้าวไปอย่างมั่นคงซึ่งเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาอาชีพ โดยการอบรมการดำเนินงานทำให้เกษตรกรมีอาชีพ พออยู่พอกินพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาไปสู่ ขั้นตอนการพัฒนากลุ่มอาชีพ การจัดระบบการออม การบริหารจัดการกลุ่มด้วยคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อการจัดการด้านการเงิน การกู้ยืมอย่างโปร่งใส ซึ่งในระดับขั้นตอนต่อไป คือ การพัฒนาเครือข่ายที่ขยายสู่สังคมธุรกิจกับสถาบันการเงินที่มั่นคงเกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่ทั้งระบบ

สำหรับขั้นตอนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอาชีพของเกษตรกร
ดังภาพที่ 5.1

ขั้นตอนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

ภาพที่ 5.1 ขั้นตอนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ มุ่งเน้นแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิตได้ดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 30 ปี จากเดิม 10 หมู่บ้าน 2 ตำบล (ตำบลเกาะขนุน และตำบลเขาหินซ้อน) อำเภอพนมสารคาม มีการขยายพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จนกระทั่งในปี 2554 ขยายพื้นที่จาก 33 หมู่บ้านในตำบลเขาหินซ้อน ตำบลเกาะขนุน และตำบลบ้านช่อง เป็น 43 หมู่บ้าน กล่าวคือ ครอบคลุมหมู่บ้านของทั้งสามตำบลที่กล่าวมาแล้ว ฉะนั้น การดำเนินการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพต่างๆ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไป

ควรแสวงหาความรู้จากผลการทดสอบที่ได้จากผลการทดลองของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ก็ดี รวมทั้งจากผลการวิจัยในแหล่งอื่นๆ นำมาประมวลเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดแก่เกษตรกรต้องดำเนินอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้วัสดุทดแทนซีเมนต์ในการผลิตก้อนเชื้อเห็ด การใช้สมุนไพรป้องกันโรคกับสัตว์เลี้ยง ทดสอบการใช้ถ่านไบโอชาร์ปรับปรุงดินเพื่อปลูกพืช การศึกษาในด้านการจัดการดินเพื่อแก้ไขปัญหาหวั่นสาปเคราะห์ในช่วงเก็บเกี่ยว เป็นต้น ดังนั้นการจัดหลักสูตรเพื่อการถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆ ต้องสอดคล้องกับงานด้านวิชาการที่ต้องเข้าใจถึงปัญหาในพื้นที่ และการมองถึงแนวโน้มของการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่น การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่อาจส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่

การจัดการด้านกองทุนเพื่อการกักขัง ปัจจุบันเกษตรกรได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ เพื่อดูแล สวัสดิภาพของชุมชนในด้านทุนในการประกอบอาชีพ และสภาพความเป็นอยู่ จำเป็นที่เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ต้องเข้าติดตามผลและให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งผลักดันให้เกษตรกรสร้างการออม ระดมทุนภายในกลุ่มเพื่อลดการพึ่งพาในเรื่องการกู้ยืมเงิน กลุ่มที่มีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่ระบบสหกรณ์ได้ ควรจัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานส่งเสริมสหกรณ์ เข้ามาแนะนำให้กลุ่มอาชีพเข้าสู่ระบบวิสาหกิจชุมชนการเกษตร ที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีกฎระเบียบมีกฎหมายคุ้มครอง และเป็นมาตรฐานที่สามารถขอรับการสนับสนุนในด้านเงินทุน ในรูปของการสนับสนุนอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ และการกู้ยืมในโครงการที่มีการลงทุนในขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีมั่นคงและยั่งยืน

การวางพื้นฐานแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่เยาวชนของหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ความยั่งยืนของการดำรงชีพจากฐานพ่อแม่สู่ลูก จำเป็นต้องสร้างเสริมภูมิคุ้มกันด้วยการขยายแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านโดยจัดเป็นโครงการฝึกอบรมนำเยาวชนเข้ามาเรียนรู้พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อการดำเนินงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ การอบรมเน้นความตระหนักและห่วงแหนสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่าไม้ การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรที่เป็นประโยชน์ ความสำคัญของหญ้าแฝก

เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้จะช่วยให้เด็กและเยาวชนรุ่นต่อๆ มาได้มีความรู้ ความเข้าใจในการสืบทอด การดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

ควรมีการติดตามประเมินผลโดยหน่วยงาน สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์ผลการขยายผลสู่เกษตรกรถึงความสำเร็จของการดำเนินการสู่แนวทางการแก้ไข ในส่วนที่ยังขาดความสมบูรณ์ รวมทั้งเพื่อเป็นการนำข้อมูลมาประกอบในการกำหนดทิศทางของการดำเนินงานในอนาคตว่า ควรจะดำเนินการไปในทิศทางใดที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

เอกสารอ้างอิง

- กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ. 2552. การประเมินผลงานขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เสนอ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. 82 หน้า
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2550. ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจ พ.ศ. 2493-2549. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ. 64 หน้า
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช พิบูลย์สรารุช. 2552. ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียง...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัทศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด. 48 หน้า
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน. 2534ก. แผนที่แหล่งน้ำผิวดินพื้นที่ขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรมพัฒนาที่ดิน.
- _____. 2534. แผนปฏิบัติการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา (ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539). ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน. 117 หน้า.
- _____. 2544. แผนแม่บทโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 53 หน้า.
- _____. 2549. แผนแม่บทโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2550-2554) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 33 หน้า.
- _____. 2553. ผลการดำเนินงานปี 2552. หน้า 63-64. รายงานประจำปี 2553 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 108 หน้า
- _____. 2554ก. แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองตำบลเขาหินซ้อน. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2. กรมพัฒนาที่ดิน.
- _____. 2554ข. แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองตำบลเกาะขนุน. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2. กรมพัฒนาที่ดิน.
- _____. 2554ค. แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองตำบลบ้านช่อง. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2. กรมพัฒนาที่ดิน.

- _____. 2554ง. **แผนที่แหล่งน้ำที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุน ปี 2538-2554.** ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2. กรมพัฒนาที่ดิน.
- _____. 2554จ. **แผนที่ตำแหน่งบ้านประธานกลุ่มอาชีพศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.** ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2. กรมพัฒนาที่ดิน.
- _____. 2554ฉ. **รายงานการดำเนินงานกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ.** ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 108 หน้า
- _____. 2555ก. **รายงานการดำเนินงานกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ.** ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 118 หน้า
- _____. 2555ข. **รายงานผลการศึกษาการจัดทำตัวชี้วัดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ 2549 – 2554.** ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากจากพระราชดำริ. 106 หน้า
- สมพร เทพสิทธา. 2550. **การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. 77 หน้า
- สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม. 2554. **แผนพัฒนาการเกษตร ปี 2553-2554.** สำนักงานเกษตรอำเภอพนมสารคาม สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา กรมส่งเสริมการเกษตร. 92 หน้า
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2552ก. **ทฤษฎีใหม่ หลักการพึ่งตนเองที่ยั่งยืน.** สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด. 94 หน้า.
- _____. 2552ข. **เศรษฐกิจพอเพียงแนวคิดสู่การประยุกต์ใช้ที่ยั่งยืน.** สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. บริษัทเอเชียแปซิฟิก ออฟเซ็ท จำกัด. 93 หน้า.
- สำนักงานสถิติจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2556. **รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2556.** สำนักงานสถิติจังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 174 หน้า

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

ภาคผนวกที่ 1 เกษตรทฤษฎีใหม่

ที่มาแห่งพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่”

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเยี่ยมราษฎรที่บ้านกุดตอแก่น ต.คุ่มเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 ได้ทรงเห็นสภาพความยากลำบากของราษฎรในการทำ การเกษตร ในพื้นที่อาศัยน้ำฝน (ปลูกข้าวได้ประมาณ 1 ไร่ต่อ 1 ไร่) เพาะปลูกได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น มีความเสี่ยงในการเสียหายจากความแปรปรวนของดิน

ฟ้าอากาศ และฝนทิ้งช่วง ซึ่งสภาพดังกล่าว ยังเป็นสภาพปัญหาของการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศ แม้ว่าจะมีการชลประทานบ้าง แต่ก็มีความไม่แน่นอน น้ำใช้ยังไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียว ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงศึกษา รวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ และได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ สำหรับเกษตรกรที่มีที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทรงให้ชื่อว่า “ทฤษฎีใหม่” ดังพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานไว้พอสรุปได้ดังนี้

“ทฤษฎีใหม่เป็นวิธีการเพื่อการพอยู่พอกิน โดยเป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ดิน และน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคนให้พอยู่พอกิน และสามารถพึ่งตนเองได้เป็นอันดับแรก”

(พระราชดำรัสเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2537) โดยทดลองเป็นแห่งแรกที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

เหตุที่เรียก “ทฤษฎีใหม่”

1. มีการจัดแบ่งที่ดินออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเกษตรกรรายย่อย เนื้อที่ถือครองขนาดเล็กซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน
2. มีการคำนวณปริมาณน้ำกักเก็บให้เพียงพอในการเพาะปลูกตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบโดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น

“การผลิตเป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ด้วยวิธีง่ายๆ ค่อยเป็นค่อยไป ตามกำลังให้พอมีกิน ไม่อดอยาก” (พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2537)

โดยให้แบ่งพื้นที่ซึ่งเฉลี่ยแล้วเกษตรกรไทย มีเนื้อที่ถือครอง 10-15 ไร่ต่อครอบครัว โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ แหล่งน้ำ : นาข้าว : พืชผสมผสาน : โครงสร้างพื้นฐาน ในอัตราส่วน 30:30:30:10 ดังนี้

ส่วนแรก ร้อยละ 30 ให้ขุดสระกักเก็บน้ำในฤดูฝนไว้เพาะปลูก และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้งได้ตลอดทั้งปี ทั้งยังใช้เลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ และพืชริมสระเพื่อบริโภค และเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง โดยพระราชทานแนวทางการคำนวณว่าต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ โดยประมาณ และบนสระน้ำสามารถสร้างเล้าไก่ เล้าเป็ด และเล้าสุกรเพิ่มด้วยก็ได้

ส่วนที่สอง ร้อยละ 30 ให้ทำนาข้าว เนื่องจากคนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก โดยมีหลักเกณฑ์เฉลี่ยเกษตรกรบริโภคข้าว 200 กิโลกรัมข้าวเปลือกต่อคนต่อปี ซึ่งเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี เพื่อยึดหลักพึ่งตนเองได้อย่างมีอิสระภาพ

ส่วนที่สาม ร้อยละ 30 ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้

สอย ไม้ทำเชื้อเพลิง ไม้สร้างบ้าน พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อการบริโภคและใช้สอยอย่างพอเพียง หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่ายเป็นรายได้ต่อไป

ส่วนที่สี่ ร้อยละ 10 เป็นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ เช่น ถนน
ลานตาก ฉางข้าวกองปุ๋ยหมัก โรงเพาะเห็ด พืชผักสวนครัว เป็นต้น

ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า

หลักการดังกล่าวมาแล้วเป็นทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง เมื่อเกษตรกรเข้าใจหลักการและลงมือปฏิบัติตามขั้นที่หนึ่งในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว เกษตรกรก็จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นพอยู่พอกิน และตัดค่าใช้จ่ายลงเกือบทั้งหมด มีอิสระจากสภาพปัจจัยภายนอกแล้ว และเพื่อให้มีผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรที่จะต้องดำเนินการตามขั้นที่สอง

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติที่ดินของตนจนได้ผลแล้วก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ “ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่ม หรือสหกรณ์ร่วมแรงในการผลิต การตลาด การเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา สังคม และศรัทธาเพื่อให้พอมีกินมีใช้ ช่วยให้สังคมดีขึ้น พร้อมๆ กัน ไม่รวยคนเดียว” (พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2538) ดำเนินการดังนี้

1. การผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทานฯลฯ)

เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การจัดหา น้ำ และอื่นๆ เพื่อการเพาะปลูก

2. การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)

เมื่อมีผลผลิตแล้วจะต้องเตรียมการต่างๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการร่วมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดีและลดค่าใช้จ่ายให้น้อยลง

3. การเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่มฯลฯ)

ในขณะเดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่างๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

4. สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)

แต่ละชุมชนมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

5. การศึกษา (โรงเรียน ทนุการศึกษา)

ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกชุมชนเป็นสำคัญ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สาม

“เมื่อดำเนินการขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน ตั้งและบริการโรงสี ตั้งและบริการร้านสหกรณ์ ช่วยกันลงทุน ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ซึ่งไม่ได้ทำอาชีพเกษตรกรอย่างเดียว” (พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2538)

ทั้งนี้ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคาร หรือบริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชนสามารถซื้อข้าวบริโภคได้ในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำเนื่องจากรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง)
- ธนาคาร หรือบริษัทเอกชนจะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในโอกาสต่างๆ นั้นพอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ได้ดังนี้

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัดไม่อดอยากและเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. ในหน้าแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผัก เลี้ยงปลาหรือทำอะไรอื่นๆ ก็ได้ แม้แต่ข้าวก็ยังปลูกได้ไม่ต้องเบียดเบียนชลประทานระบบใหญ่เพราะมีของตัวเอง

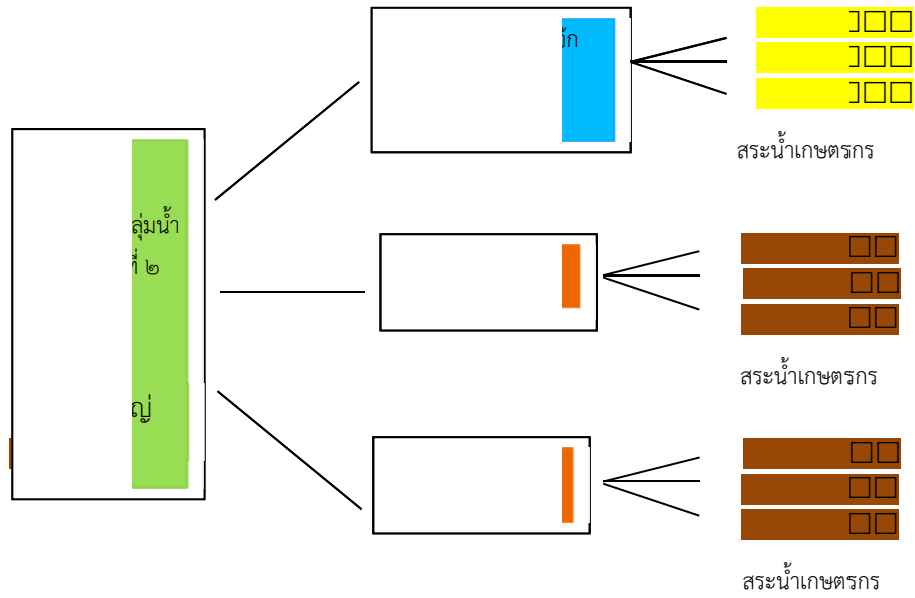

3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้นได้ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถที่จะฟื้นตัว และช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

ทฤษฎีใหม่ที่ดำเนินการตามธรรมชาติอาศัยแหล่งน้ำจากน้ำฝน ประสิทธิภาพยังอยู่ในลักษณะ “หมิ่นเหม่” เพราะหากปีไหนฝนไม่ตกน้ำน้อยอาจไม่มีน้ำเพียงพอ ฉะนั้น การที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่สมบูรณ์ได้นั้น คือ สระเก็บน้ำจะต้องทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถโดยต้องมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่นในกรณีของการทดลองที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเสนอวิธีการดังนี้

ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์ อ่างใหญ่ เต็มอ่างเล็ก อ่างเล็ก เต็มสระน้ำ

งานแห่งที่ ๑๒
(วัยเด็ก)

ภาคผนวกที่ 2

ภาคผนวกที่ 2 แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่

แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พื้นที่บ้านเกษตรตัวอย่างของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ อยู่บริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำตัวที่ 12 (อ่างห้วยเจ็ก) มีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ เนื้อดินเป็นทรายจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 44 ชุดดินจันทึก สภาพพื้นที่มีความลาดเท 3-5 เปอร์เซ็นต์ เดิมได้จัดให้เกษตรกรตัวอย่างเข้าอยู่อาศัยทำกิน ภายหลังได้ปรับพื้นที่ให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเรื่องแหล่งน้ำและทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นวิธี

ปฏิบัติในการทำการเกษตรผสมผสานสำหรับเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย (10-15 ไร่) เพื่อเป็นรูปแบบตัวอย่างกับเกษตรกรหรือผู้สนใจที่มาศึกษาดูงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้เกิดแนวความคิดนำไปปฏิบัติต่อไป

สำหรับสัดส่วนในการแบ่งพื้นที่แห่งนี้ต่างจากต้นแบบที่วัดมงคลชัยพัฒนา (วัดมงคลชัยพัฒนา 30:30:30:10 ของศูนย์ฯ 20:20:50:10) เนื่องจากพื้นที่อยู่ท้ายอ่างเก็บน้ำและมีน้ำซับ ดังนั้นทางลำเลียงน้ำจึงมีน้ำซึมซับให้เก็บกักไว้พอใช้ได้ตลอดปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้เลือกพื้นที่แห่งนี้เป็นตัวอย่าง เนื่องจากเดิมเป็นบ้านเกษตรกรตัวอย่างอยู่และเป็นพื้นที่ต่ำท้ายอ่างเก็บน้ำ สามารถมองเห็นลักษณะการใช้พื้นที่ได้ชัดเจน โดยได้จัดรูปแบบบ้านเกษตรกรตัวอย่างให้เป็นการทำเกษตรผสมผสาน เน้นการปรับปรุงโครงสร้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์เป็นหลัก ตลอดจนสร้างรูปแบบต่างๆ ในการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี เช่น ใช้พืชสมุนไพรเป็นพืชไล่แมลง การใช้กาวดักแมลง การปลูกพืชสลับการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น เกษตรกรสามารถหมุนเวียนการใช้แรงงานในการผลิตพืชและสัตว์เพื่อการบริโภคส่วนที่เหลือจำหน่ายมีรายได้ตลอดทั้งปี

วิธีดำเนินงาน

จัดแบ่งพื้นที่บ้านเกษตรกรตัวอย่างซึ่งมีแรงงาน 2-3 คน เนื้อที่ 10 ไร่ ตามองค์ประกอบของทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ แต่ปรับเปลี่ยนสัดส่วนของพื้นที่ต่างๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ ดังนี้

1. ส่วนแรก ร้อยละ 20 (2 ไร่) เป็นแหล่งน้ำ และเลี้ยงปลา

ได้คัดเลือกพื้นที่ต่ำสุด ติดกับทางระบายน้ำ ล้นจากอ่างเก็บน้ำ ซึ่งมีน้ำซึมซับตลอดทั้งปี สามารถทำทางลำเลียงเล็กๆ กักน้ำไว้เต็มในบ่อที่ขุดลึก 4 เมตร กักเก็บน้ำได้ประมาณ 12,800 ลูกบาศก์เมตร นอกจากกักเก็บน้ำไว้ใช้แล้ว ได้ปล่อยปลาประเภทกินพืชเพื่อบริโภค และจำหน่าย ส่วนที่เหลือ เช่น ปลานิล ปลาจิ้ง ปลาไน ปลาตะเพียน และปลาเยือกเทศ พื้นที่มุมบ่อด้านหนึ่งได้สร้างเล้าไก่ขนาด 4 x 6 เมตร เลี้ยงไก่เนื้อได้ 100-200 ตัว บริเวณรอบบ่อที่ถมไว้ปรับพื้นที่ปลูกพืชผสมผสานต่างระดับ เช่น มะพร้าว น้ำหอม กล้าย มะละกอ แคน และพืชผักต่างๆ ได้ ส่วนขอบบ่อที่ขุดใหม่ ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและเกี่ยวใบคลุมโคนไม้ผล หรือแปลงพืชผักเพื่อรักษาความชื้นในดิน

2. ส่วนที่สอง ร้อยละ 20 (2 ไร่) เป็นพื้นที่ปลูกข้าว

อยู่ติดกับทางลำเลียงน้ำและบ่อน้ำที่ขุดไว้ ใช้ประโยชน์เป็นนาข้าว ซึ่งสามารถปลูกข้าวได้ถึง 2 ครั้ง โดยนาปีปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 และนาปรังปลูกข้าวอายุสั้น เช่น พันธุ์ชัยนาท 1 พันธุ์พิษณุโลก หรือปทุมธานี 1 ซึ่งจะได้ผลผลิตเพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน และยังมีเวลาเพียงพอที่จะปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินได้อีก 1 ครั้ง ซึ่งในพื้นที่ตัวอย่างนี้ได้ใช้ พืชปุ๋ยสด เช่น ปอเทือง โสนอัฟริกัน เป็นต้น เป็นพืชสลับ มีปมที่รากและที่ลำต้นช่วยตรึงไนโตรเจนจากอากาศ ลดค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงดิน และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ในพื้นที่ส่วนที่เป็นนาคือเป็นกลุ่ม มีปริมาณน้ำมากเพียงพอ จึงขุดร่องให้รอบและเลี้ยงปลาในนาข้าว ปลาที่เลี้ยงเช่น ปลาดุก ปลานิล ปลาตะเพียน โดยก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลกันในการที่ปลาจะกินแมลงศัตรูข้าว และถ่ายมูลให้เป็นปุ๋ยแก่นาข้าวด้วย

3. ส่วนที่สาม ร้อยละ 50 (5 ไร่) เป็นพื้นที่ปลูกพืชผสมผสาน

3.1 ไม้ผล เนื้อที่ 3.25 ไร่

พืชหลักได้คัดเลือกไม้ผลที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและพื้นที่รวม 4 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ขนุน ชมพู และส้มโอ ซึ่งเป็นพืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพพื้นที่แห้งแล้ง มีปริมาณฝนไม่แน่นอน ปลูกแซมด้วยไม้ผลพุ่มกลาง เช่นมะละกอ ฝรั่ง และพืชพุ่มเล็ก เช่น พริก มะเขือ และปลูกพืชอายุสั้นแซมระหว่างแถวไม้ผล ปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อปรับปรุงดิน เช่น ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม เป็นต้น

3.2 พืชผักทั่วไป เนื้อที่ 1.50 ไร่

ปลูกพืชผักล้มลุกอายุสั้น-ยาว (1 ไร่) เช่น คื่นช่าย ผักกาดขาว กะหล่ำปลี กวางตุ้ง มะเขือเทศ มะเขือยาว มะเขือเปราะ พริกชี้หนู เป็นต้น โดยปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ หลังการปลูกพืชควรปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วลิสง ถั่วเขียว เพื่อการปรับปรุงดิน (0.50 ไร่)

3.3 สวนป่า เนื้อที่ 0.25 ไร่

เป็นพืชที่ปลูกสร้างสวนป่า โดยได้คัดเลือกไม้ป่าและไม้โตเร็วที่เหมาะสมกับพื้นที่ สามารถใช้ประโยชน์ ปลูกผสมผสานกัน ทั้งในบริเวณสวนป่าและบริเวณขอบเขตพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าว ได้แก่ สะเดา มะขามเปรี้ยว ตีนเป็ด กระถินณรงค์ ยางนา และมะค่าโมง เป็นต้น และปลูกพืชสมุนไพรเป็นไม้พื้นล่าง

4. ส่วนที่สี่ ร้อยละ 10 (1 ไร่) โครงสร้างพื้นฐาน

เป็นพื้นที่ปลูกบ้านที่อยู่อาศัย และพืชผักสวนครัว บริเวณรอบที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสมุนไพรหลากหลายชนิดไว้ให้ศึกษาและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งถนนเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนย้ายในพื้นที่

สรุปการใช้ประโยชน์ที่ดินแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรม	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. บ่อปลา	2	20
2. นาข้าว	2	20
3. พืชผสมผสาน	5	50
*ไม้ผล	(3.25)	(32.50)
*พืชผัก	(1.50)	(15)
*สวนป่า+สมุนไพร	(0.25)	(2.50)
4. โครงสร้างพื้นฐาน	1	10
บ้าน+พืชสวนครัว	(1)	(10)
รวม	10	100

**บัญชีต้นทุน-รายได้แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขา
หินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีกำไรมากกว่าขาดทุนโดยจำหน่ายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด

ปีที่ / พ.ศ.		ค่าลงทุนผันแปร					ผลตอบแทน
		นาข้าว	ผัก พืชไร่ ไม้ผล	ไก่	ปลา	รวม	
ปีที่ 1	รายจ่าย	4,200	5,810	2,000	-	10,010	
2552	รายรับ	6,000	30,540	-	-	36,540	26,530
ปีที่ 2	รายจ่าย	4,672	6,680	2,220	208	13,780	
2553	รายรับ	15,775	48,700	-	850	65,325	51,545
ปีที่ 3	รายจ่าย	4,855	12,580	3,680	351	21,466	
2554	รายรับ	7,400	63,920	-	1,050	72,370	50,904
ปีที่ 4	รายจ่าย	4,900	10,900	3,480	351	19,631	
2555	รายรับ	7,800	62,500	6,500	5,600	82,400	62,769

ภาคผนวกที่ 3

ภาคผนวกที่ 3 คำสั่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คำสั่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่ ๑ /๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เพื่อให้การดำเนินงานกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ อาศัยอำนาจตามคำสั่งจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ ๔๒๓ / ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในระดับพื้นที่ ข้อ ๕ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

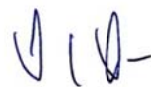
๑. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ประธาน
๒. หัวหน้างานพัฒนาชุมชน	รองประธาน
๓. หัวหน้างานวิชาการเกษตร	กรรมการ
๔. หัวหน้างานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร	กรรมการ
๕. หัวหน้างานส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
๖. หัวหน้างานประมง	กรรมการ
๗. หัวหน้างานปศุสัตว์	กรรมการ
๘. หัวหน้างานสวนพฤกษศาสตร์	กรรมการ
๙. นักวิชาการเกษตร งานส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
๑๐. หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กรรมการ
๑๑. หัวหน้าฝ่ายธุรการศูนย์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กรรมการและเหรัญญิก
๑๒. หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. นางสาวบุญส่ง สว่างแสง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

- ๒.๑ บริหารจัดการกองทุนรวมทั้งตรวจสอบกำกับดูแล ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๒.๒ ออกระเบียบหลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๒.๓ พิจารณาการให้กู้/ยืม การสงเคราะห์เงิน ตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งร่วมพิจารณา (กรรมการอย่างน้อย ๗ ท่าน)
- ๒.๔ ทำนิติกรรมสัญญา และ/หรือ ดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุนศูนย์ฯ
- ๒.๕ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และมีการประชุมอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง รวมทั้งมีการออกติดตามและประเมินผลการดำเนินการกลุ่มอาชีพต่างๆ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๕

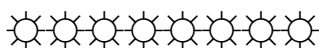
(นายปัญญา เอี่ยมอ่อน)

ประธานคณะกรรมการกองทุน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาคผนวกที่ 4

ภาคผนวกที่ 4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ระเบียบคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
พ.ศ. 2555

อาศัยอำนาจคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ประชุมครั้งที่ 3/2555 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2555 ได้กำหนดระเบียบ “คณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” สำหรับกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเกษตรกร ว่าด้วยการบริหารกองทุน พ.ศ. 1555 ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1

อำนาจการบริหารกองทุนศูนย์ฯ

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” สำหรับกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มเกษตรกร ว่าด้วยการบริหารกองทุน พ.ศ. 2555

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2555

ข้อ 3. ให้ประธานคณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจกำหนดวิธีปฏิบัติตลอดจนกำหนดแบบเอกสารต่างๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์ตามระเบียบนี้

ข้อ 4. กองทุนศูนย์ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและอาชีพเสริม สำหรับกลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มอาชีพ อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ข้อ 5. กองทุนศูนย์ฯ ประกอบด้วย เงินอุดหนุนจากโครงการพระราชดำริ รวมทั้งดอกและผลประโยชน์ที่เกิดจากเงิน หรือทรัพย์สินของกองทุนศูนย์ฯ

ข้อ 6. คณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นประธานกรรมการ หัวหน้างานพัฒนาชุมชน เป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้างานปศุสัตว์ หัวหน้างานประมง หัวหน้างานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร หัวหน้างานวิชาการเกษตร หัวหน้างานสวนพฤกษศาสตร์ หัวหน้างานส่งเสริมสหกรณ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการงานพัฒนาที่ดิน นักวิชาการเกษตรงานส่งเสริมการเกษตร เป็นคณะกรรมการ โดยให้หัวหน้าฝ่ายธุรการงานพัฒนาที่ดิน เป็นกรรมการและเหรัญญิก และหัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการงานพัฒนาที่ดิน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 7. คณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน การหาประโยชน์ และการจัดการกองทุน
- (2) พิจารณออนุมัติการจ่ายเงินกู้ เพื่อส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรและการประกอบอาชีพเสริม สำหรับกลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มอาชีพ
- (3) รายงานสถานะการเงิน และการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการ
- (4) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ มอบหมาย

หมวดที่ 2

บททั่วไปว่าด้วยความหมายกองทุนศูนย์ฯ

“กองทุนศูนย์ฯ” หมายถึง กองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนกลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มอาชีพ หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้นำไปใช้เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มในรูปแบบของเงินกองทุนกู้ยืม ซึ่งต้องมีการส่งเงินใช้คืนพร้อมดอกเบี้ยตามระเบียบข้อบังคับกองทุนศูนย์ฯ (หมวด 4 ข้อ 10.(2))

“กลุ่มเกษตรกร” หมายถึง การรวมกันของเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน และดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือส่วนร่วม

“กลุ่มอาชีพ” หมายถึง กลุ่มประชาชนที่มีความต้องการในการประกอบอาชีพ การมีงานทำ กลุ่มที่ต้องการความรู้ และการตลาดด้านเกษตรของกลุ่มเกษตรกร

“เงินทุน” หมายถึง เงินที่นำไปใช้เพื่อจัดซื้อหรือจัดหาปัจจัยในการผลิต ใช้ในการสร้างเศรษฐกิจหรือบริการอื่นๆ ที่มนุษย์เป็นผู้ผลิตและไม่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

“คณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบาย การจัดการ และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของกองทุนศูนย์ฯ

หมวดที่ 3

คุณสมบัติผู้กู้กองทุนศูนย์ฯ

ข้อ 8. เป็นกลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มอาชีพที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขาหินซ้อน ตำบลเกาะขนุน และตำบลบ้านซ่อง

ข้อ 9. มีชื่อกลุ่มอย่างเป็นทางการ ที่ตั้งที่ทำการกลุ่ม มีวัตถุประสงค์ และกิจกรรมในการจัดตั้งกลุ่มชัดเจน รวมทั้งมีระเบียบข้อบังคับกลุ่มตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวดที่ 4

การกู้เงิน

ข้อ 10. การขอกู้เงิน

(1) ต้องเสนอแผนการดำเนินงานของกลุ่มตามแบบฟอร์มที่คณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ กำหนด

(2) สามารถกู้ได้ไม่เกิน 70,000 บาท ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี

ข้อ 11. การส่งเงินคืน

(1) ต้องนำเงินต้น พร้อมดอกเบี้ย ส่งคืนกองทุนศูนย์ฯ ไม่เกิน 1 ปี ตามที่ระบุในสัญญากู้ยืมเงินกองทุนศูนย์ฯ

(2) กรณีกลุ่มส่งเงินคืนล่าช้า หรือไม่ส่งคืนตามที่ระบุในสัญญา ต้องเสียค่าปรับร้อยละ 2 ของเงินต้นต่อเดือน

(3) กรณีเกิดความเสียหายจากภัยพิบัติต่างๆ เป็นเหตุให้ส่งเงินคืนกองทุนศูนย์ฯ ไม่ได้ ให้ประธานกลุ่มแจ้งต่อประธานคณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ ทราบทันทีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(4) กรณีกลุ่มกู้ยืมเงินแล้วไม่ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ มีสิทธิ์เรียกเงินคืน และพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

ข้อ 12. การทำนิติกรรมสัญญา

(1) ผู้ทำสัญญาต้องเป็นคณะกรรมการกลุ่ม ได้แก่ ประธานกลุ่มพร้อมด้วยเลขานุการกลุ่ม หรือ รองประธานกลุ่ม (คนใดคนหนึ่ง) ลงนามในสัญญาเงินกู้ตามแบบฟอร์มที่คณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ กำหนด

(2) แนบหนังสือสัญญาค้ำประกัน พร้อมสำเนาบัตรประชาชนของสมาชิกทุกคนประกอบในสัญญาเงินกู้

(3) ผู้ให้กู้กำหนดเฉพาะประธานกองทุนศูนย์ฯ ลงนามในสัญญาเงินกู้แทนคณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ เท่านั้น

ประกาศ ณ วันที่.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานคณะกรรมการกองทุนศูนย์ฯ ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

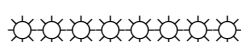
หมวดบทเฉพาะกาล

กลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มอาชีพที่จะขอกู้เงิน ต้องดำเนินกิจกรรมกลุ่มมาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน และให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของระเบียบนี้ โดยให้จัดเตรียมเอกสารและข้อมูลต่างๆ ให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือนก่อน/หลังการขอกู้เงินกองทุนศูนย์ฯ รอบใหม่

ภาคผนวกที่ 4.1 ข้อบังคับกลุ่ม

ข้อบังคับกลุ่ม.....

พ.ศ.

เพื่อให้เป็นไปตามการบริหารจัดการกลุ่ม.....
ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อให้สามารถบริหารจัดการเงินทุนด้วยตนเองสร้างขบวนการเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาตาม
แนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสามัคคีและเพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมี
ประสิทธิภาพจึงกำหนดข้อบังคับไว้ ดังนี้

หมวดที่ 1

ทั่วไป

ข้อ 1. สถานที่ทำการตั้งอยู่

ข้อ 2. ข้อบังคับนี้ใช้ตั้งแต่วันที่.....

เป็นต้นไป

ข้อ 3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

(1) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก ให้ออมเพื่อฝึกวินัยในการออม และ
ไม่ส่งผลกระทบต่อรายได้ รายจ่ายของครอบครัว

(2) เป็นการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข จากเงิน จัดสวัสดิการให้กันเมื่อยาม เกิด แก่
เจ็บ ตาย ทำให้เป็นสังคมของการเอื้ออาทรกันและกัน

(3) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก

ข้อ 4. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

(1) เงินฝากสมาชิกรายเดือน

(2) ดอกผลหรือประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

(3) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 50 บาท

(4) เงินค่าปรับ

(5) กู้ยืม

หมวดที่ 2

การดำเนินงาน

ข้อ 5. แนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม จัดให้มีการประชุมกลุ่มอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี เพื่อให้ทราบปัญหาความ ต้องการของสมาชิก และสร้างความร่วมมือในการทำงาน

- (1) ให้มีแผนงานประจำปี และเป้าหมายของกลุ่มที่ชัดเจนโดยมติของสมาชิก
- (2) รับความรู้วิชาการจากเจ้าหน้าที่ และคำแนะนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และสภาพท้องถิ่น
- (3) สนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิก และการมีส่วนร่วมทำงานกลุ่มในกิจกรรมต่างๆ
- (4) ให้มีกิจกรรมหลักที่สร้างรายได้แก่กลุ่ม และให้การสนับสนุนกิจกรรมตามความถนัดของสมาชิก
- (5) ให้มีกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
- (6) ให้มีทะเบียนสมาชิก และระเบียบข้อตกลงที่สมาชิกทุกคนรับทราบ และถือปฏิบัติได้
- (7) ประสานและร่วมมือกับกลุ่ม องค์กรราชการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- (8) ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน และประเมินผล เพื่อการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

ข้อ 6. การประชุมกลุ่ม

- (1) มีการเตรียมวาระการประชุม หรือหัวข้อการประชุมไว้ล่วงหน้า รวมทั้งเอกสารประกอบแจกล่วงหน้า
- (2) คณะกรรมการควรกำหนดและจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมและเพียงพอแก่การประชุม
- (3) ควรเปิด – ปิด การประชุมให้ตรงเวลาตามที่ได้นัดหมายไว้
- (4) ประธานในที่ประชุมจะต้องเตรียมข้อมูลต่างๆ ไว้ให้พร้อม
- (5) ประธาน มีหน้าที่จะต้องควบคุมการอภิปราย และหลีกเลี่ยงการโต้เถียงทะเลาะวิวาทรวมทั้งการพูดแบบผูกขาดคนเดียว ควรงดหรือหลีกเลี่ยงการพูดนอกเรื่อง หรือนอกหัวข้อที่กำหนดไว้

ข้อ 7. มีสมาชิกภายในกลุ่ม ไม่น้อยกว่า 5 คน พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกลุ่ม ประกอบด้วย ประธานกลุ่ม รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ

หมวดที่ 3

สมาชิก

ข้อ 8. การเป็นสมาชิก

- (1) การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มโดยสมัครใจ
- (2) สมาชิกต้องประกอบอาชีพสอดคล้องกับสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่ม
- (3) ผู้เป็นสมาชิกต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว
- (4) เป็นสมาชิกได้ครอบครัวละ 1 คน
- (5) สมาชิกต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ที่ตั้งกลุ่ม
- (6) สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นให้ไว้กับกลุ่ม อย่างน้อย 1 หุ้นๆ ละ 100 บาท
- (7) การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก
 - (7.1) ตาย
 - (7.2) ลาออก
 - (7.3) ย้ายที่อยู่ไปอยู่นอกเขต
 - (7.4) คณะกรรมการมีมติให้ออก โดยคณะกรรมการลงมติเกินกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุม แต่ต้องมีคณะกรรมการเข้าร่วมลงมติไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด
 - (7.5) การพ้นสภาพการเป็นสมาชิกๆ จะได้รับเงินทุนเรือนหุ้นคืนตามจำนวนที่ถืออยู่เต็มจำนวน ยกเว้น การพ้นสภาพตามข้อ (7.4)

ข้อ 9. บทบาทหน้าที่ของสมาชิก

- (1) เข้าร่วมประชุมกลุ่ม และแสดงความคิดเห็น
- (2) ร่วมกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มประสบหรือลงมติหาวิธีในที่ประชุม
- (3) ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ พร้อมทั้งแนะนำการประกอบอาชีพกับสมาชิกคนอื่น
- (4) ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง หรือขยายกิจกรรมให้กว้างขวาง และมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น
- (5) เผยแพร่ และแนะนำกิจกรรมของกลุ่มให้แก่บุคคลทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิก
- (6) ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก และของคณะกรรมการ
- (7) ให้ความร่วมมือกับทางราชการในโอกาสอันสมควร
- (8) ไม่ปฏิบัติผิดข้อบังคับ หรือไม่กระทำเรื่องเสื่อมเสียแก่กลุ่ม และสมาชิกรายอื่น

หมวดที่ 4

คณะกรรมการ

ข้อ 10. ที่มาของคณะกรรมการ

- (1) คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่
- (2) คณะกรรมการต้องเลือกมาจากสมาชิกกลุ่มเท่านั้น
- (3) คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี (นับจากวันเลือกตั้ง)
- (4) การเลือกตั้งซ่อมคณะกรรมการที่พ้นสภาพไปจะต้องเลือกตั้งภายใน 30 วัน นับจากวันที่กรรมการคนนั้นพ้นสภาพไป โดยให้คณะกรรมการที่ยังเหลืออยู่เป็นผู้แต่งตั้งจากสมาชิกกลุ่ม
- (5) คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งซ่อมเพิ่มเติมมีอายุการดำรงตำแหน่งเท่ากับคณะกรรมการชุดนั้นทั้งชุด

ข้อ 11. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

- (1) กระจายข้อมูลข่าวสารไปสู่สมาชิกและให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม
- (2) เป็นแกนนำในการกำหนดกิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของสมาชิก
- (3) เป็นผู้แทนของสมาชิกกลุ่ม ในการประสานงานกับทางราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มในทุกกิจกรรม
- (5) เสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือของสมาชิกกลุ่ม

ข้อ 12. ตำแหน่ง/จำนวนคณะกรรมการ คณะกรรมการมีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- (1) ตำแหน่ง ประธาน มีจำนวน 1 คน

มีหน้าที่

- (1.1) เป็นประธานในที่ประชุม
- (1.2) กำหนดเรื่องหรือวาระการประชุม และแผนการประชุม เพื่อให้ได้มติกลุ่มในการทำงานให้ดีที่สุด
- (1.3) วางแผนแนวทาง และนโยบายของกลุ่มร่วมกับคณะกรรมการ
- (1.4) ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก และคณะกรรมการ
- (1.5) ไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม แต่จะเป็นผู้ชี้ขาดเมื่อการลงมติในที่ประชุมของคณะกรรมการมีเสียงเสมอกัน
- (2) ตำแหน่ง รองประธาน มีจำนวน 1-2 คน

หน้าที่ได้

มีหน้าที่

- (2.1) ปฏิบัติหน้าที่แทนประธาน เมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติ
- (2.2) ร่วมปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการ
- (2.3) ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ
- (2.4) มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม
- (2.5) ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย
- (3) ตำแหน่ง เลขานุการ มีจำนวน 1 คน

มีหน้าที่

- (3.1) จัดทำเอกสารและรายงานการประชุม
- (3.2) จัดทำทะเบียน และสถานะของสมาชิก
- (3.3) ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน สมาชิก หรือผู้เกี่ยวข้อง
- (3.4) ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ
- (3.5) มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม
- (3.6) ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย
- (4) ตำแหน่ง เสร็จญญิก มีจำนวน 1 คน

มีหน้าที่

ของกลุ่ม

- (4.1) ควบคุมและแสดงรายการสถานการณ์การเงิน และบัญชีรับจ่าย
- (4.2) ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ
- (4.3) มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม
- (4.4) ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย
- (5) ตำแหน่ง ปฏิคม/ประชาสัมพันธ์ มีจำนวน 1 คน

มีหน้าที่

- (5.1) กระจายข่าว ความรู้ไปสู่สมาชิก
- (5.2) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของกลุ่ม
- (5.3) ประสานงาน และนัดหมายสมาชิกร่วมทำกิจกรรม
- (5.4) ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ
- (5.5) มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม
- (5.6) ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย

หมวดที่ 5

เงินกองทุน

ข้อ 13. เงินกองทุนภายในกลุ่ม

(1) เงินทุน หมายถึง เงินที่เป็นกองกลางของกลุ่มที่เป็นสมาชิกทุกคน ซึ่งนำไปใช้เพื่อสร้างประโยชน์ต่อกิจกรรมรวมของกลุ่มและสมาชิก

(2) เป็นเงินที่ได้มาจากการดำเนินงานของกลุ่ม การลงทุนของสมาชิก การสนับสนุนจากส่วนราชการหรือห้างร้าน หรือเงินรายได้อื่นๆ

(3) เป็นเงินที่จะต้องมีการทำบัญชีไว้เป็นลายลักษณ์อักษรมีบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคาร

ข้อ 14. ที่มาของเงินทุน

(1) เงินที่ได้มาจากการบริหารจัดการของกลุ่ม เช่น เงินค่าสมัครสมาชิก เงินค่าธรรมเนียมต่างๆ

(2) เงินที่เป็นรายได้ต่างๆ ที่หามาได้ในนามของกลุ่ม เช่น การจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกในนามของกลุ่ม เงินดอกเบี้ยเงินฝาก หรือเงินดอกเบี้ยเงินกู้

(3) เงินที่มีผู้สนับสนุนมาให้ในนามของกลุ่ม ได้แก่

(3.1) ส่วนราชการ หรือเอกชนสนับสนุนมาเป็นเงินสด

(3.2) ส่วนราชการ หรือเอกชนสนับสนุนมาเป็นปัจจัยการผลิต หรือวัสดุต่างๆ

(4) เงินที่สมาชิกลงทุนในรูปแบบทุนเรือนหุ้นที่ให้สมาชิกทุกคนมีสิทธิถือได้ไม่จำกัดจำนวน

(5) ทุนเรือนหุ้นของสมาชิกราคาหุ้นละ 100 บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน)

ข้อ 15. การบริหารจัดการเงินกองทุน

(1) เงินที่เป็นรายได้ของกลุ่มในแต่ละปีจะต้องมีการจัดสรรไว้ดังนี้

(1.1) นำเข้ากองทุนของกลุ่ม จำนวน ร้อยละ...-...ของเงินที่เป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว

(1.2) จ่ายเป็นค่าบริหารแก่คณะกรรมการ จำนวน ร้อยละ...-.....ของเงินที่เป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว

(1.3) จ่ายคืนแก่สมาชิกตามจำนวนมูลค่าหุ้นที่ถือ จำนวนร้อยละ 100 ของเงินที่เป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายในข้อ (1.1 และ 1.2 แล้ว)

ข้อ 16. การใช้จ่ายเงินกองทุน

(1) การนำเงินกองทุนไปใช้จ่ายใดๆ ต้องไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มและสมาชิกส่วนใหญ่เท่านั้น

(2) การนำเงินไปใช้จะขอมติจากที่ประชุมคณะกรรมการเท่านั้น

(3) สิ่งของใดๆ ที่นำเงินของกลุ่มจ่ายซื้อไปให้ถือว่าสิ่งของนั้นเป็นสมบัติของกลุ่ม

ข้อ 17. การขอสนับสนุนเงินกองทุนของสมาชิก

(1) ผู้ที่จะขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่มจะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มเท่านั้น และต้องมีอายุการเป็นสมาชิกมาแล้วไม่ต่ำกว่า 1 ปี

(2) สมาชิกจะต้องนำเงินที่ได้รับการสนับสนุนนั้นไปใช้ในกิจกรรมอาชีพของกลุ่มเท่านั้น

(3) สมาชิกจะขอรับการสนับสนุนได้ครั้งละไม่จำกัดจำนวน

(4) สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติให้การสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่มจะต้องทำสัญญาคุ้มเงินไว้กับคณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมาย

(5) ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนเงินกองทุนจะต้องมีสมาชิกค้ำประกันจำนวน 2 คน

(6) การเสนอขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนจะทำได้ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีเพียงปีละครั้งเท่านั้น

(7) สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติให้การสนับสนุนเงินจากกองทุนจะต้องลงทุน (หุ้น) เพิ่มไว้กับกลุ่มในอัตราเงินที่ได้รับการสนับสนุน 2,000 บาทต่อการเพิ่มหุ้น 1 หุ้นๆ ละ 100 บาท

(8) การอนุมัติการสนับสนุนเงินกองทุนจะต้องผ่านการประชุมพิจารณาของคณะกรรมการ

(9) สมาชิกทุกคนมีสิทธิขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่ม

(10) กำหนดวงเงินสนับสนุน ให้พิจารณาร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก

(11) กำหนดอัตราดอกเบี้ย ให้พิจารณาร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก

(12) กำหนดการใช้คืนเงินสนับสนุนของสมาชิก พร้อมทั้งลักษณะการใช้คืนให้พิจารณาร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก

(13) ผลของการพิจารณาร่วมกันในที่ประชุมของสมาชิก ให้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นบทเฉพาะกาล

(14) มีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายภายในกลุ่ม

หมวดที่ 6

การประชุมใหญ่

ข้อ 18. การประชุมทุกครั้งต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมเกินกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกหรือกรรมการทั้งหมด จึงถือว่าครบองค์ประชุม

ข้อ 19. การประชุมใหญ่จัดให้มีปีละ 1 ครั้ง แต่กรณีที่มีความจำเป็นให้ประธานเรียกประชุมวิสามัญได้ไม่กำหนด

ข้อ 20. มติที่ประชุมถือเป็นข้อยุติและนำไปปฏิบัติได้ต่อไป

ข้อ 21. การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ ย่อมทำได้โดยมติที่ประชุมใหญ่

หมวดที่ 7

การบัญชี

ข้อ 22. คณะกรรมการกลุ่มจะตรวจสอบบัญชีของกลุ่มและรายงานการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการ การสนับสนุนเพื่อทราบถึงความก้าวหน้าฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกลุ่มทุก 1 ปี พร้อมแสดงบัญชีกำไร (ขาดทุน) ของปีนั้น โดยกำหนดวันสิ้นปีทางบัญชีของกลุ่มให้สิ้นสุด ณ วันที่.....ของทุกปี

(ประกาศ) ใช้ข้อบังคับนี้ ณ วันที่

(ลงชื่อ).....

(.....)

ประธานกลุ่ม.....

ภาคผนวกที่ 4.2 แบบคำขอกู้เงิน
กองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กศขช. 001

แบบคำขอกู้เงิน
กองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เขียนที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ
 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม
 จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่เดือน.....พ.ศ.

1. ชื่อ.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 ตำแหน่ง.....อายุ.....ปี จบการศึกษาระดับ.....
 อาชีพ.....
 ที่อยู่สามารถติดต่อได้.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....
 อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โทรศัพท์.....
2. ชื่อกลุ่ม
 กลุ่มเริ่มจัดตั้งเมื่อวันที่เดือน.....พ.ศ.สถานที่ตั้งอยู่
 บ้านเลขที่หมู่ที่ตำบล.....อำเภอพนมสารคาม จังหวัด
 ฉะเชิงเทรา มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ จำนวน.....คน สมาชิกกลุ่มจำนวน.....คน
 รวมทั้งหมด.....คน ปัจจุบันมีเงินกองทุน จำนวนบาท
 และมีหนี้สิน ☐ ไม่มี ☐ มี (ระบุแหล่งเงินกู้ วงเงินกู้ ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้)
 1.....
 2.....
 3.....
3. มีความประสงค์ขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจาก
 พระราชดำริ วงเงินกู้จำนวน.....บาท ระยะเวลาชำระหนี้.....เดือน
 ผ่อนชำระคืนปีละ.....งวด เป็นเงิน.....บาท

ขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....ผู้ขอกู้
 (.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ความเห็นของคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ

☐

อนุมัติ

จำนวน.....บาท

(.....)

เหตุผล.....

☐

ไม่อนุมัติ

เหตุผล.....

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการกองทุน

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ

(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการและเหรัญญิก

(.....)

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

**ภาคผนวกที่ 4.3 หนังสือสัญญากู้ยืมเงินกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

กศชช. 002

หนังสือสัญญากู้ยืมเงินกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สัญญาเลขที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

สัญญานี้ทำขึ้น ณ.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

.....เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....ระหว่าง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 7 หมู่ 2 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนม
สารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดย.....

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ หรือ.....
ตำแหน่ง.....ได้รับมอบอำนาจให้ทำสัญญาแทนตามคำสั่ง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ที่..... ลงวันที่.....เดือน.....

พ.ศ. ซึ่งต่อไปในสัญญานี้ เรียกว่า "ผู้ให้กู้ยืม" ฝ่ายหนึ่ง กับ กลุ่ม

..... ตั้งอยู่เลขที่..... หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

โดย.....ตำแหน่ง.....

กับ.....ตำแหน่ง.....ผู้มีอำนาจลงนามผูกพันกลุ่ม

.....ตามข้อบังคับ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้ เรียกว่า

"ผู้กู้ยืม" อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญากันดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ 1. ผู้ให้กู้ยืมตกลงให้ผู้กู้ยืมกู้ และผู้กู้ยืมตกลงกู้ยืมเงินกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนา
เขาหินซ้อนฯ ซึ่งจัดตั้งขึ้นใน ปี พ.ศ. 2555 จำนวน.....บาท

ข้อ 2. ผู้กู้ยืมสัญญาว่าจะใช้เงินที่กู้ยืมเพื่อ

.....
.....
.....

ข้อ 3. การใช้เงินกู้ยืมนอกเหนือความมุ่งหมายที่ระบุไว้ในข้อ 2 ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้ให้กู้ยืมก่อน

ข้อ 4. ในวันทำสัญญานี้ผู้กู้ยืมได้นำหลักประกันเป็น.....หนังสือสัญญาค้ำประกัน พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ค้ำประกัน มามอบไว้แก่ผู้ให้กู้ยืมเพื่อเป็นประกันเงินกู้จำนวนดังกล่าวข้างต้น

ข้อ 5. ผู้กู้ยืมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ว่าด้วยการบริหารเงินกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ (กศขช.) พ.ศ. 2555 หรือคำสั่งและคำแนะนำของคณะกรรมการบริหาร กองทุนศูนย์ฯ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบหมาย ซึ่งได้กำหนดให้ใช้บังคับอยู่แล้วในวันทำสัญญานี้ หรือซึ่งจะได้กำหนดให้ใช้บังคับต่อไปในภายหน้า ทั้งยินยอมให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าว หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เข้าตรวจสอบกิจการรวมทั้งเอกสารและบัญชีต่างๆ ของผู้กู้ยืมได้ ในการนี้ผู้กู้ยืมต้องอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวทุกประการ

ข้อ 6. ในการรับเงินกู้ยืมแต่ละคราว ผู้กู้ยืมจะต้องออกไปรับเงินให้ผู้ให้กู้ยืมไว้เป็นหลักฐาน และในการชำระหนี้เงินกู้ยืม ผู้ให้กู้ยืมจะต้องออกไปรับเงินให้แก่ผู้กู้ยืมไว้เป็นหลักฐานเช่นกัน

ข้อ 7. ผู้กู้ยืมตกลงยินยอมจ่ายดอกเบี้ยให้ผู้ให้กู้ยืมในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี ตามยอดเงินกู้ยืมทุกชั้นตอนที่เป็นหนี้ การคิดดอกเบี้ยให้เริ่มคิดตั้งแต่วันถัดจากวันที่ผู้กู้ยืมได้รับเงินกู้จนถึงวันที่ผู้ให้กู้ยืมได้รับชำระหนี้จากผู้กู้ยืมครบถ้วนถูกต้อง

ข้อ 8. ผู้กู้ยืมสัญญาว่าจะชำระหนี้เงินกู้ยืมตามสัญญานี้ให้เสร็จสิ้น เป็นเงินจำนวน.....บาท พร้อมดอกเบี้ย.....บาท ภายใน วันที่.....เดือน.....พ.ศ. (นับแต่วันทำสัญญา) โดยผู้กู้ยืมจะส่งใช้คราวเดียวหรือใช้เป็นคราวๆ ก็ได้

ข้อ 9. ผู้ให้กู้ยืมสงวนสิทธิที่จะเรียกให้ผู้กู้ยืมชำระหนี้เงินกู้ยืมพร้อมดอกเบี้ยทั้งหมดหรือบางส่วนเมื่อใดก็ได้ แม้หนี้ยังไม่ถึงกำหนดเวลาตามข้อ 8 ก็ตาม ทั้งนี้โดยผู้ให้กู้ยืมต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้กู้ยืมให้ชำระหนี้ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 (หนึ่ง) เดือน แต่ในกรณีที่ผู้กู้ยืมผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง ผู้ให้กู้ยืมมีสิทธิเรียกให้ผู้กู้ยืมชำระหนี้เงินกู้ยืมพร้อมดอกเบี้ยทั้งหมดหรือบางส่วนได้ทันทีโดยมิต้องแจ้งล่วงหน้า แม้หนี้นั้นยังมิได้ถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ ตามข้อ 8

ข้อ 10. ในกรณีที่ผู้กู้ยืมนำเงินกู้ยืมตามสัญญาไปให้สมาชิกกู้ยืมต่อ ผู้กู้ยืมต้องควบคุมดูแลสมาชิกที่กู้ยืมเงินจากผู้กู้ยืมเพื่อให้สมาชิกนั้นๆ ใช้เงินกู้ยืมให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์และปฏิบัติตามสัญญา และสัญญาของผู้กู้ยืมของสมาชิกโดยเคร่งครัด (ต้องทำสัญญาระหว่างผู้กู้ยืมกับสมาชิกที่กู้ยืมเงิน) ผู้กู้ยืมสัญญาว่าจะใช้สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลที่สามในทุกกรณีที่ผู้กู้ยืมยังมีสิทธิอื่นๆ ตามกฎหมายเพื่อประกันความเสียหายของผู้ให้กู้ยืม

ข้อ 11. ถ้าผู้กู้ยืมไม่ชำระคืนเงินที่กู้ยืมเมื่อถึงกำหนดตามข้อ 8 หรือ ไม่ชำระหนี้คืนเงินเมื่อผู้ให้กู้ยืมบอกเลิกสัญญาและเรียกให้ผู้กู้ยืมชำระหนี้เงินกู้ตามสัญญาข้อ 9 ผู้กู้ยืมต้องเสียค่าปรับสำหรับต้นเงินค้างชำระในอัตราร้อยละ 2 (สอง) ต่อเดือน นับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ได้มีการผิดนัดชำระหนี้ จนกว่าจะได้ชำระเสร็จสิ้นนอกเหนือจากการคิดดอกเบี้ยตามข้อ 7 อีกด้วย

ข้อ 12. ในกรณีที่ผู้กู้ยืมตกเป็นผู้ผิดนัด ผิดสัญญา ผู้กู้ยืมยินยอมชดใช้ค่าเสียหายเนื่องจากการผิดนัดให้แก่ผู้ให้กู้ยืม (ถ้ามี) รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเตือนเรียกร้อง ทวงถาม ดำเนินคดี และในการบังคับชำระหนี้เงินกู้ยืม ตามสัญญานี้จนเต็มจำนวนทุกประการ

สัญญานี้ทำขึ้นจำนวนสองฉบับ มีข้อความตรงกัน คู่สัญญาต่างยึดถือไว้คนละหนึ่งฉบับ คู่สัญญา ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความในหนังสือสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

(ลงชื่อ)ตำแหน่ง.....ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขานหินซ้อนฯ
(.....)
ผู้ให้กู้ยืม

(ลงชื่อ).....ตำแหน่ง.....
(.....)
ผู้กู้ยืม

(ลงชื่อ).....ตำแหน่ง.....
(.....)
ผู้กู้ยืม

(ลงชื่อ).....พยาน (ลงชื่อ).....พยาน
(.....) (.....)

คำรับรองของเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

ข้าพเจ้า..... ตำแหน่ง.....

ขอรับรองว่า กรรมการที่ลงชื่อในหนังสือสัญญานี้ เป็นกรรมการที่มีตำแหน่งหน้าที่โดยถูกต้อง และมีอำนาจลงชื่อแทนกลุ่มเกษตรกรตามข้อบังคับ และได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

ลงชื่อ.....ผู้รับรอง

(.....)

หมายเหตุ การพิมพ์หนังสือสัญญาให้จัดพิมพ์ในรูปแบบหน้า-หลังต่อกระดาษ 1 แผ่น เพื่อความรัดกุม สมบูรณ์ของสัญญา

ภาคผนวกที่ 4.4 สัญญาค้ำประกัน

กศชช. 003

สัญญาค้ำประกัน

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....
2. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....
3. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....

14. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....

15. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....

16. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....

17. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....

18. ข้าพเจ้า.....เลขประจำตัวประชาชน.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้รวมเรียกว่า "ผู้ค้าประกัน" ตกลงร่วมกันทำสัญญาค้ำประกันไว้ให้แก่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 7 หมู่ 2 ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งต่อไปในสัญญานี้ เรียกว่า "ผู้ให้กู้" ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1. ตามที่.....ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้กู้"
 ได้กู้เงินจากผู้ให้กู้ จำนวน.....บาท

ตามสัญญากู้ยืมเลขที่.....ฉบับลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ นั้น หากผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ หรือกระทำการใดๆ เป็นเหตุให้ผู้ให้กู้ไม่ได้รับชำระหนี้ดังกล่าวนี้ ผู้ค้าประกันตกลงร่วมกันผูกพันตน โดยไม่มีเงื่อนไขที่จะค้ำประกันชนิดเพิกถอนไม่ได้เช่นเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้น และขอรับผิดชอบร่วมกับผู้กู้อย่างลูกหนี้ร่วมในการชำระหนี้ให้แก่ผู้ให้กู้ ตามจำนวนเงินดังกล่าวพร้อมทั้งดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมนับแต่วันผิดนัดเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืม เสร็จสิ้นครบถ้วน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเรียกร้อง ติดตามทวงถาม การดำเนินคดี ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการบังคับคดี รวมทั้งค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายใดๆ อันเกิดขึ้นแก่ผู้ให้กู้ ตลอดจนหนี้อุปกรณ์ทุกชนิด ผู้ค้าประกันยินยอมขอใช้ให้ผู้ให้กู้จนครบถ้วน

ข้อ 2. ถึงแม้ว่าผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ดังกล่าวแล้วไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ หรือว่าผู้กู้ตกเป็นบุคคลล้มละลายหรือมีกรณีอื่นใดอันทำให้ผู้ให้กู้ไม่ได้รับชำระหนี้ตามที่ระบุไว้ในสัญญา ผู้ค้าประกันตก

ลงเข้ารับผิดร่วมกับผู้กู้ ในอันที่จะต้องชำระหนี้ดังกล่าวนั้นทันที

ข้อ 3. ถ้าผู้ให้กู้ ขยายระยะเวลาให้แก่ผู้กู้ หรือยินยอมให้ผู้กู้ปฏิบัติผิดแผกไปจากเงื่อนไขใดๆ ในสัญญา หรือผ่อนเวลาให้แก่ผู้กู้ ในการชำระหนี้ไม่ว่าจะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบก็ตาม ให้ถือว่าผู้ค้ำประกันยินยอมตกลง ในกรณีนั้นๆ ด้วยทุกครั้งไป และมีให้ถือเอาการขยายระยะเวลา หรือผ่อนเวลาเช่นนั้น เป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันเป็นอันขาด

ข้อ 4. ผู้ให้กู้มีสิทธิที่จะประนีประนอมยอมความ หรือปลดหนี้ หรือผ่อนเวลาให้แก่ผู้ค้ำประกันคนใดคนหนึ่ง หรือหลายคนรวมกันได้ ตามที่เห็นสมควร โดยผู้ค้ำประกันคนอื่นๆ ที่ผู้ให้กู้มิได้ตกลงประนีประนอม ยอมความ หรือปลดหนี้ให้ นั้น สัญญาว่าตนยังต้องผูกพันที่จะต้องชำระหนี้แก่ผู้ให้กู้ต่อไปจนเต็มจำนวน

ข้อ 5. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญา ผู้ค้ำประกันจะไม่อ้างสิทธิใดๆ เพื่อโต้แย้ง และยอมสละสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ให้ผู้ให้กู้บังคับเอาชำระหนี้จากทรัพย์สินของผู้กู้ก่อนเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ให้กู้ที่จะดำเนินการเรียกร้อง หรือฟ้องร้องผู้กู้ หรือกองมรดก หรือผู้รับช่วงสิทธิหรือหน้าที่ของผู้กู้ให้ชำระหนี้ก่อน ตามแต่ผู้ให้กู้จะเห็นสมควร และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าผู้ให้กู้มิได้รับชำระหนี้หรือได้รับไม่เต็มจำนวน ผู้ค้ำประกันยอมให้ ถือว่าการดำเนินการเช่นนั้น เป็นการที่ผู้ให้กู้ กระทำเพื่อผู้ค้ำประกันเอง ผู้ค้ำประกันจึงตกลงจะชำระหนี้ที่ค้างชำระอยู่ โดยพลัน และชดใช้บรรดา ค่าธรรมเนียมใดๆ และค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นอันผู้ให้กู้จะได้เสียไป แม้ถึงว่าการดำเนินการเช่นว่านั้น ผู้ให้กู้จะได้แจ้งหรือมิได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบก่อนก็ตาม และถึงแม้จะมีได้เรียกร้อง หรือฟ้องร้องผู้ค้ำประกันร่วมกับผู้กู้หรือกองมรดก หรือผู้รับช่วงสิทธิของผู้กู้ด้วยก็ตาม

ข้อ 6. ผู้ค้ำประกันไม่พ้นจากความรับผิดชอบเพราะเหตุผู้ให้กู้กระทำการใดๆ ไปเป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสิทธิใดๆ อันได้ให้หรืออาจจะได้ให้ไว้แก่ผู้ให้กู้แต่ก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกันนี้

ข้อ 7. การบอกกล่าว ทวงถาม หรือการส่งเอกสารใดๆ ถ้าได้ส่งไปยังภูมิลำเนาของผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้แล้ว ให้ถือว่าได้ส่งให้แก่ผู้ค้ำประกันโดยชอบ

ข้อ 8. สัญญาค้ำประกันนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันทำสัญญาผู้ยืมเงินดังกล่าวข้างต้น จนถึงวันที่ภาระหน้าที่ทั้งหลายของผู้กู้จะได้ปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไป และผู้ค้ำประกันจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันไม่ว่ากรณีใดๆ ตราบเท่าที่ผู้กู้ยังต้องรับผิดชอบต่อผู้ให้กู้ตามสัญญาผู้ยืมเงินอยู่

ผู้ค้าประกันได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้ตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยาน
ณ วัน เดือน ปี ที่ระบุข้างต้น

1. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	10. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
2. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	11. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
3. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	12. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
4. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	13. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
5. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	14. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
6. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	15. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
7. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	16. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
8. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	17. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)
9. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)	18. (ลงชื่อ).....ผู้ค้าประกัน
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

(ลงชื่อ).....พยาน
(.....)

ตำแหน่ง ตำแหน่ง

คำรับรองของเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

ข้าพเจ้า..... ตำแหน่ง.....

ขอรับรองว่าผู้ค้าประกันที่ลงชื่อในสัญญาฉบับนี้ ได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้าจริง

(ลงชื่อ).....ผู้รับรอง

หมายเหตุ การพิมพ์สัญญาฉบับนี้ให้จัดพิมพ์ในรูปแบบหน้า-หลังต่อกระดาษ 1 แผ่น เพื่อความรัดกุมสมบูรณ์ของสัญญา

ภาคผนวกที่ 5

**ภาคผนวกที่ 5 กลุ่มอาชีพที่กู้ยืมเงินจากกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

กลุ่มกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กลุ่มอาชีพ	จำนวน สมาชิก (คน)	เงินกองทุน (บาท)
1. กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงกบบ้านห้วยลึก	7	50,000
2. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านคลองตะเคียน	5	50,000
3. กลุ่มส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษบ้านเตาหวดโยง	13	60,000
4. กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองเหียง	5	50,000
5. กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงสุกรบ้านห้วยลึก	6	50,000
6. กลุ่มแม่บ้านแปลงตะแบก	22	30,000
7. กลุ่มส่งเสริมการผลิตเชื้อเห็ดบิสสุทธ์แบบครบวงจร	5	65,500
8. กลุ่มส่งเสริมการเพาะเห็ดฟางโรงเรือน	6	50,000
9. กลุ่มเพาะเห็ดฟางบ้านห้วยสาม (หมู่ 15 ต. เกาะขนุน)	5	40,000
10. กลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจบ้านลำหาชัย	7	50,000
11. กลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจบ้านโพธิ์ศรี	5	50,000
12. กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงกบบ้านดอนขี้เหล็ก	8	70,000
รวม	94	615,500

ที่มา : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2555

ภาคผนวกที่ 6

ภาคผนวกที่ 6 แนวทางการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร

แนวทางการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรมีภารกิจที่สำคัญในด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่ม เพื่อร่วมกันพัฒนาความรู้ความสามารถทางการเกษตรที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพการเกษตรเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในอันที่จะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร จึงเห็นสมควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรขึ้น มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ของการสนับสนุนให้มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

สนับสนุนให้มีเกษตรกรมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรขึ้นในระดับหมู่บ้านหรือตำบล โดยความสมัครใจ

1.1 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบกิจกรรมด้านการเกษตร

1.2 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรร่วมกันแก้ไขปัญหาการผลิต การแปรรูป และการตลาด

1.3 เพื่อเป็นศูนย์กลางรับความรู้ในการถ่ายทอดวิชาการไปสู่เกษตรกร

1.4 เพื่อใช้กระบวนการกลุ่มในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้

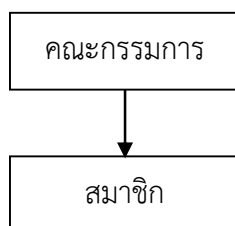
๒. ชื่อของกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

ชื่อกลุ่มให้ใช้ชื่อขึ้นต้นด้วยคำว่า "กลุ่ม" แล้วตามด้วยชื่อกิจกรรมหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เช่น กลุ่มฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร กลุ่มปลูกพืชหมุนเวียน กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น เป็นต้น

๓. การสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม

3.1 การจัดโครงสร้างกลุ่ม

- โครงสร้างของกลุ่ม สนับสนุนให้กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรมีการจัดโครงสร้างองค์กรของกลุ่ม โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของขนาดและกิจกรรมของกลุ่ม โดยพิจารณาให้เป็นโครงสร้างง่ายๆ ที่กลุ่มสามารถปฏิบัติได้จริง ประกอบด้วย 2 ส่วนอย่างน้อย คือ

3.2 สมาชิกของกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

3.2.1 คุณสมบัติสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร มีดังนี้

(1) ประกอบอาชีพหรือกิจกรรมด้านการเกษตรในตำบลเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

(2) มีปัญหาหรือความต้องการคล้ายคลึงกัน

(3) มีความสนใจ และเข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มด้วยความสมัครใจ

3.2.2 การเข้าเป็นสมาชิกและออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ดำเนินการดังนี้

(1) เกษตรกรผู้สนใจยื่นความประสงค์ในการสมัครหรือลาออกต่อประธาน หรือเลขานุการกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

(2) ประธานหรือเลขานุการกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร พิจารณาการสมัครหรือลาออกเสนอต่อคณะกรรมการ

(3) คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ และแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบ

3.2.3 บทบาทหน้าที่ของสมาชิก

(1) เข้าร่วมการประชุมและแสดงข้อคิดเห็น

(2) ให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการดำเนินงานต่างๆ ของกลุ่ม

(3) นำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงอาชีพเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น

(4) ร่วมกำหนดและปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม

3.3 คณะกรรมการของกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

3.3.1 คณะกรรมการกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรให้พิจารณาหน้าที่ตามความเหมาะสมของกิจกรรม ซึ่งอาจประกอบด้วย กรรมการอย่างน้อย 3 คน เพื่อเป็นประธาน เลขานุการ เภรณญิก และอาจมีตำแหน่งอื่นๆ ตามมติที่ประชุมกลุ่ม

3.3.2 การคัดเลือกคณะกรรมการ ให้คัดเลือกโดยใช้หลักประชาธิปไตย ให้สมาชิกเป็นผู้คัดเลือก รวมทั้งควรกำหนดวาระการเป็นกรรมการ เช่น คราวละ 2 ปี หรือเป็นไปตามมติที่ประชุมสมาชิกกำหนด

3.3.3 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ มีดังนี้

- (1) ร่างระเบียบ กฎ ข้อบังคับกลุ่ม โดยความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่ม
- (2) จัดให้สมาชิกมาประชุม แสดงความคิดเห็นและวางแผนร่วมกัน
- เกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่ม
- (3) จัดให้มีบริการแก่สมาชิกในด้านต่างๆ เช่น ปัจจัยการผลิต
- โครงการ ข้อมูล ข่าวสาร

- (4) ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3.4 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละตำแหน่ง

- (1) บทบาทหน้าที่ของประธาน
- เป็นประธานในที่ประชุม
 - จัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่มร่วมกับคณะกรรมการ
- โดยความเห็นชอบของสมาชิก
- กระจายข่าวสารไปสู่สมาชิก
 - ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
 - ปฏิบัติตามมติที่ประชุม
- (2) บทบาทหน้าที่ของเลขานุการ
- จัดทำรายงานการประชุมและจดบันทึกต่าง ๆ
 - ติดต่อประสานงานกับคณะกรรมการและสมาชิก
 - ปฏิบัติตามที่ประธานและที่ประชุมกลุ่มมอบหมาย
- (3) บทบาทหน้าที่ของเหรัญญิก
- จัดทำบัญชีการรับ-จ่ายเงินของกลุ่ม
 - เก็บรักษาเงินของกลุ่ม
 - ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ประชุมมอบหมาย

3.4 การดำเนินงานของกลุ่ม

ให้สนับสนุนกลุ่มให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้กลุ่มมีการดำเนินการดังนี้

3.4.1 มีแผนงานกิจกรรมการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของกลุ่ม

ให้มีการสนับสนุนเวทีการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการด้านการเกษตร และจัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่ม

3.4.2 มีการสะสมทุนของกลุ่ม

ให้สนับสนุนให้กลุ่มเกิดการสะสมทุนของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแหล่งทรัพยากรหลัก ในการดำเนินธุรกิจของกลุ่ม เช่น การขายหุ้น รับบริจาค จัดหาแหล่งเงินทุน การอุดหนุน เป็นต้น

3.4.3 มีการพัฒนาความสามารถของสมาชิก

โดยสนับสนุนให้กลุ่มจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน จัดประชุม อบรม หรือจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่สมาชิก

3.4.4 การประชุมของกลุ่ม

(1) ให้มีการประชุมสมาชิกอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอตามความเหมาะสม เพื่อ

- รับทราบรายรับ-รายจ่าย และสถานการณ์การเงินของกลุ่ม
- อภิปรายปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมอาชีพการเกษตร
- วางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม
- คัดเลือกกรรมการดำเนินงาน
- รับทราบการรับสมาชิกใหม่และออกจากกลุ่ม
- ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม
- อื่นๆ

(2) กรณีที่กลุ่มมีขนาดใหญ่ อาจแบ่งการประชุมออกเป็น 2 ระดับ คือ

- การประชุมคณะกรรมการ
- การประชุมสมาชิก โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมตาม (1)

3.5 ข้อบังคับกลุ่ม

สนับสนุนให้กลุ่มมีการจัดทำข้อบังคับกลุ่มหรือข้อตกลงหรือข้อกำหนด (ใช้ชื่ออะไรก็ได้) โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ชื่อกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร โดยใช้ชื่อขึ้นต้นด้วยคำว่า "กลุ่ม" ตามด้วยชื่อกิจกรรมหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

(2) ที่ตั้งกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ โดยอาจใช้บ้านของประธานหรือสถานที่ที่สามารถติดต่อกับกลุ่มได้

(3) วัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยสมาชิกช่วยกันกำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบและบอกทิศทางการทำงานของกลุ่ม วัตถุประสงค์อาจมีเพียงอย่างเดียวหรือมากกว่าก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของสมาชิกกลุ่ม

(4) วิธีรับสมาชิกและให้สมาชิกออกจากกลุ่ม

(5) คณะกรรมการ วิธีการคัดเลือก จำนวนคณะกรรมการ วาระการอยู่ในตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง

๔. การจัดตั้งและการขอรับใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

4.1 การจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร อาจเกิดขึ้นภายหลังการจัดเวทีเรียนรู้ หรือเกิดจากปัญหาความต้องการของเกษตรกรเอง

4.2 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่มีการจัดตั้งอยู่แล้วหรือจัดตั้งขึ้นใหม่ มีความประสงค์จะขอใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ให้กลุ่มที่มีการรวมตัวกันตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ยื่นคำขอใบรับรองต่อเกษตรอำเภอผ่านนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบตำบล ที่กลุ่มตั้งอยู่ พร้อมเอกสารดังต่อไปนี้

(1) หนังสือคำขอใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ตามแบบฟอร์มที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด

(2) ข้อบังคับกลุ่มหรือข้อตกลงร่วมหรือข้อกำหนด

(3) รายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม

(4) บัญชีรายชื่อสมาชิกกลุ่ม

(5) แผนงาน/กิจกรรมของกลุ่ม เช่น แผนการประชุมกลุ่มและคณะกรรมการ หรือแผนการทำงานของกลุ่ม

4.3 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล พิจารณาตรวจสอบเอกสารเสนอเกษตรอำเภอเพื่อขอออกใบรับรองการจัดตั้งกลุ่ม

4.4 ให้นายอำเภอและเกษตรอำเภอเป็นผู้ออกใบรับรองการจัดตั้งกลุ่ม

๕. การเลิกกลุ่ม

5.1 การเลิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร ควรเลิกกลุ่มเมื่อเหตุ ดังนี้

(1) หากกลุ่มไม่มีการดำเนินกิจกรรม ไม่มีการประชุมติดต่อกัน 2 ปี

(2) เมื่อมีสมาชิกเหลือน้อยกว่า 10 คน เป็นเวลามากกว่า 1 ปี

(3) เมื่อที่ประชุมกลุ่มมีมติให้เลิกกลุ่ม

5.2 เมื่อกลุ่มนั้นต้องเลิก ให้ขีดชื่อออกจากบัญชีรายชื่อกลุ่มของสำนักงานเกษตรจังหวัด

๖. การรายงานการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

- อำเภอรายงานจังหวัด และจังหวัดรายงานกรมส่งเสริมการเกษตร ตามระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารข้อมูลสถาบันเกษตรกร ภายหลังจากออกใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มแล้ว

ภาคผนวกที่ 6.1 คำขอใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

คำขอใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

เขียนที่

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

เรียน เกษตรอำเภอ.....

ข้าพเจ้า (นาย,นาง,นางสาว).....

อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ

จังหวัด ได้รับมอบอำนาจจากกลุ่ม

เพื่อขอใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มพ่อบ้านเกษตรกรพร้อมนี้ได้แนบหลักฐาน ดังนี้

- ☐ ข้อบังคับกลุ่ม จำนวน 1 ชุด
- ☐ รายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 1 ชุด
- ☐ บัญชีรายชื่อสมาชิกกลุ่ม จำนวน 1 ชุด (ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 10 คนขึ้นไป)
- ☐ แผนงาน/กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 1 ชุด

ลงชื่อ ผู้ได้รับมอบอำนาจ
(.....)

ตำแหน่ง

ได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการขอใบรับรองการจัดตั้งกลุ่มพ่อบ้านเกษตรกรแล้ว

เห็นสมควร

- ☐ อนุญาตให้จัดตั้งได้
- ☐ ไม่สมควรอนุญาต เพราะ

ลงชื่อ
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่

รายชื่อคณะกรรมการกลุ่ม

ตำบล อำเภอ

จังหวัด

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์

บัญชีรายชื่อสมาชิกกลุ่ม

ตำบล อำเภอ

จังหวัด

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่			พื้นที่การเกษตร				
		เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	ทำนา (ไร่)	ทำสวน (ไร่)	ทำไร่ (ไร่)	เลี้ยงโค (ตัว)	เลี้ยงหมู (ตัว)

หมายเหตุ ในช่องพื้นที่การเกษตร สามารถปรับให้เหมาะสมขึ้นอยู่กับกิจกรรมของกลุ่มแต่ละกลุ่ม ไม่จำเป็นต้องแบบฟอร์ม

ภาคผนวกที่ 6.2 ระเบียบการซื้อบังคับ

ระเบียบการซื้อบังคับ

กลุ่ม.....
 หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

หมวดทั่วไป

1. ชื่อกลุ่ม.....
2. สถานที่ตั้งกลุ่ม
3. จัดตั้งโดย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม
4. วันที่จัดตั้ง.....เดือน.....พ.ศ.
5. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม
 - 5.1 เป็นแหล่งรับและถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการเกษตรและเคหะกิจเกษตรให้แก่สมาชิก
 - 5.2 ดำเนินการกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจพอเพียง ไปจนถึงวิสาหกิจชุมชน หรือ OTOP
 - 5.3 สนับสนุนช่วยเหลือผู้ที่เป็นสมาชิกหรือชุมชน ให้พึ่งพาตนเองได้ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม
 - 5.4 เสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพให้แก่สมาชิก ให้มีรายได้ และมีความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

หมวดว่าด้วยสมาชิก

1. การเป็นสมาชิก
 - 1.1 การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มโดยสมัครใจ ด้วยการเขียนใบสมัคร
 - 1.2 สมาชิกต้องเป็นเกษตรกรที่ทำกิจกรรม ด้านการเกษตร
 - 1.3 ผู้เป็นสมาชิกต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว
 - 1.4 เป็นสมาชิกได้ครอบครัวละ 1 คน
 - 1.5 สมาชิกต้องมีที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่บ้าน หมู่ที่ ตำบลเขาหินซ้อน ตำบลเกาะขนุน ตำบลบ้านช่อง อำเภอพนมสารคามเป็นประจำ

1.6 จ่ายค่าสมัครสมาชิก 50 บาท สมาชิกที่ทำสมุดทุนเรือนหุ้นหาย ต้องเสียค่าทำสมุดใหม่ เล่มละ 100 บาท

1.7 ถือหุ้นไว้กับกลุ่ม อย่างน้อย 2 หุ้นๆ ละ 100 บาท

1.8 สมาชิกที่ลาออกหมดสิทธิ์ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกในกลุ่ม

1.9 สมาชิกที่สมัครใหม่มีสิทธิ์กู้เงินครั้งแรกไม่เกิน 5,000 บาท

2. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

2.1 ตาย (สามารถให้ทายาทมาเป็นสมาชิกแทนได้)

2.2 ลาออก

2.3 ย้ายที่อยู่ไปนอกหมู่บ้าน

2.4 ขาดประชุมตามนัดหมายเกินกว่า 3 ครั้งติดต่อกัน

2.5 คณะกรรมการมีมติให้ออก โดยคณะกรรมการลงมติเกินกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุม แต่ต้องเกิน 3 ใน 4 ของจำนวนคณะกรรมการ

3. บทบาทหน้าที่ของสมาชิก

3.1 เข้าร่วมประชุมกลุ่มและแสดงความคิดเห็น

3.2 ร่วมกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มประสบหรือลงมติหาหรือในที่ประชุม

3.3 ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ พร้อมทั้งแนะนำการประกอบอาชีพกับสมาชิกอื่นหรือกลุ่ม

3.4 ให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องหรือขยายกิจกรรมให้กว้างขวางและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

3.5 เผยแพร่และแนะนำกิจกรรมของกลุ่มให้แก่บุคคลทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

3.6 ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ

3.7 ให้ความร่วมมือกับทางราชการให้โอกาสอันสมควร

3.8 ไม่ปฏิบัติผิดข้อบังคับหรือไม่กระทำเรื่องเสื่อมเสียแก่กลุ่มและสมาชิกรายอื่น

หมวดว่าด้วยคณะกรรมการ

1. ที่มาของคณะกรรมการ

1.1 คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่

1.2 คณะกรรมการต้องเลือกจากสมาชิกกลุ่มเท่านั้น

1.3 คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี (นับจากวันเลือกตั้ง)

1.4 การเลือกตั้งซ่อมคณะกรรมการที่พ้นสภาพไปจะต้องเลือกตั้งภายใน 30 วัน นับจากวันที่กรรมการคนนั้นพ้นสภาพไป โดยให้คณะกรรมการที่ยังเหลืออยู่เป็นผู้แต่งตั้งจากสมาชิกกลุ่ม

1.5 คณะกรรมการที่ได้รับจากแต่งตั้งซ่อมเพิ่มเติมมีอายุการดำรงตำแหน่งเท่ากับคณะกรรมการชุดนั้นทั้งชุด

2. ตำแหน่ง/จำนวนของคณะกรรมการ

2.1 คณะกรรมการมีจำนวน 5 คน

2.2 ตำแหน่ง ประธาน มีจำนวน 1 คน

2.3 ตำแหน่ง รองประธาน มีจำนวน 1 คน

2.4 ตำแหน่ง เลขานุการ มีจำนวน 1 คน

2.5 ตำแหน่ง เกรียนิก มีจำนวน 1 คน

2.6 ตำแหน่ง ปฏิคม / ประชาสัมพันธ์ มีจำนวน 1 คน

3. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

- กระจายข้อมูลข่าวสารไปสู่สมาชิกและให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
- เป็นแกนนำในการกำหนดกิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของสมาชิก
- เป็นผู้แทนของสมาชิกกลุ่ม ในการประสานงานกับทางราชการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มในทุกกิจกรรม
 - เสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือของสมาชิกกลุ่ม

3.1. ประธาน มีหน้าที่

3.1.1 เป็นประธานในที่ประชุม

3.1.2 กำหนดเรื่อง หรือวาระการประชุมและแผนการประชุม เพื่อให้ได้มติกลุ่มในการ

ทำงานให้ดีที่สุด

3.1.3 วางแผนแนวทางและนโยบายของกลุ่มร่วมกับคณะกรรมการ

3.1.4 ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ

3.1.5 ไม่มีสิทธิออกเสียง ในที่ประชุม แต่จะเป็นผู้ชี้ขาดเมื่อการลงมติในที่ประชุมของ

คณะกรรมการมีเสียงเสมอกัน

3.2 รองประธาน มีหน้าที่

3.2.1 ปฏิบัติหน้าที่แทนประธาน เมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

3.2.2 ร่วมปฏิบัติงานร่วมกับคณะกรรมการ

3.2.3 ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ

3.2.4 มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม

3.2.5 ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย

3.3 เลขานุการ มีหน้าที่

- 3.3.1 จัดทำเอกสารและรายงานการประชุม
- 3.3.2 จัดทำทะเบียน และสถานะของสมาชิก
- 3.3.3 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน สมาชิก หรือผู้เกี่ยวข้อง
- 3.3.4 ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ
- 3.3.5 มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม
- 3.3.6 ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย

3.4 เสรฐญญิก มีหน้าที่

- 3.4.1 ควบคุมและแสดงรายการสถานการณ์การเงิน และบัญชีรับจ่ายของกลุ่ม
- 3.4.2 ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ
- 3.4.3 มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม
- 3.4.4 ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย

3.5 ปลุกคมี มีหน้าที่

- 3.5.1 กระจายข่าว ความรู้ไปสู่สมาชิก
- 3.5.2 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานของกลุ่ม
- 3.5.3 ประสานงานและนัดหมาย สมาชิกร่วมทำกิจกรรม
- 3.5.4 ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกและของคณะกรรมการ
- 3.5.5 มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม
- 3.5.6 ปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมาย

4. การพ้นสภาพจากการเป็นคณะกรรมการ

- 4.1 ตาย
- 4.2 ลาออก
- 4.3 พ้นการเป็นสมาชิกของกลุ่ม
- 4.4 ครบวาระการดำรงตำแหน่ง

4.5 สมาชิกเสียงส่วนใหญ่มีมติให้พ้นสภาพจากการเป็นคณะกรรมการ โดยการออกเสียงลงมติ

ในที่ประชุมใหญ่ เกินกว่ากึ่งหนึ่ง ที่ครบองค์ประชุม

หมวดว่าด้วยเงินกองทุน

- เงินกองทุนหมายถึงเงินที่เป็นกองกลางของกลุ่มที่เป็นของสมาชิกทุกคน ซึ่งนำไปใช้เพื่อสร้างประโยชน์ต่อกิจกรรมรวมของกลุ่มและสมาชิก

- เป็นเงินที่ได้มาจากการดำเนินงานของกลุ่ม การลงทุนของสมาชิก การสนับสนุนจากส่วนราชการหรือห้างร้าน หรือเงินรายได้อื่นๆ

- เป็นเงินที่จะต้องมีการทำบัญชีไว้เป็นรายลักอักษรมีบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคาร

1. ที่มาของเงินกองทุน

1.1 เงินที่ได้มาจากการบริหารจัดการของกลุ่ม เช่น เงินค่าสมัครสมาชิก เงินค่าธรรมเนียมต่างๆ

1.2 เงินที่เป็นรายได้ต่างๆที่หามาได้ในนามของกลุ่ม เช่น การจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกในนามของกลุ่มเงินดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินดอกเบี้ยเงินกู้

1.3 เงินที่มีผู้สนับสนุนมาให้ในนามของกลุ่ม ได้แก่

- ส่วนราชการหรือเอกชนสนับสนุนมาเป็นเงินสด

- ส่วนราชการหรือเอกชนสนับสนุนมาเป็นปัจจัยการผลิตหรือวัสดุต่างๆ

1.4 เงินที่สมาชิกลงทุนร่วมกัน

2. การบริหารจัดการเงินกองทุน

2.1 เงินที่เป็นรายได้ของกลุ่มในแต่ละปีจะต้องมีการจัดสรรไว้ดังนี้

2.1.1 นำเข้าเป็นกองทุนของกลุ่ม จำนวน ร้อยละ.....ของเงินที่เป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว

2.1.2 จ่ายเป็นค่าบริหารแก่คณะกรรมการ จำนวน ร้อยละ.....ของเงินที่เป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว

2.1.3 จ่ายคืนแก่สมาชิกตามจำนวนมูลค่าหุ้นที่ถือ จำนวน ร้อยละ.....ของเงินที่เป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว

2.2 การใช้จ่ายเงินกองทุน

2.2.1 การนำเงินกองทุนไปใช้จ่ายใดๆต้องไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มและสมาชิกส่วนใหญ่เท่านั้น

2.2.2 การนำเงินไปใช้จะขอมติจากที่ประชุมคณะกรรมการเท่านั้น

2.2.3 สิ่งของใดๆ ที่นำเงินของกลุ่มจ่ายซื้อไปให้ถือว่าสิ่งของนั้นเป็นสมบัติของกลุ่ม

2.3 การขอสนับสนุนเงินกองทุนของสมาชิก

2.3.1 การอนุมัติการสนับสนุนเงินกองทุนจะต้องผ่านการประชุมพิจารณาของคณะกรรมการ

2.3.2 สมาชิกทุกคนมีสิทธิขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่ม

2.3.3 การกำหนด วงเงินสนับสนุน ให้พิจารณาร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก

2.3.4 การกำหนด อัตราดอกเบี้ย ให้พิจารณาร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก

2.3.5 กำหนดการใช้คืนเงินสนับสนุนของสมาชิก พร้อมทั้งลักษณะการใช้คืน

ให้พิจารณาร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก

2.3.6 ผลของการพิจารณาร่วมกันในที่ประชุมของสมาชิก ให้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นบทเฉพาะกาล

หมวดว่าด้วยการดำเนินงาน

1. แนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม

1.1 จัดให้มีการประชุมกลุ่มเป็นประจำ เพื่อให้ทราบปัญหาความต้องการของสมาชิกและสร้างความร่วมมือในการทำงาน

1.2 ให้มีแผนงานประจำปีและเป้าหมายของกลุ่มที่ชัดเจน โดยมติของสมาชิก

1.3 ได้รับความรู้วิชาการจากเจ้าหน้าที่ และคำแนะนำ มาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกและสภาพท้องถิ่น

1.4 สนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิก และการมีส่วนร่วมทำงานกลุ่มในกิจกรรมต่างๆ

1.5 ให้มีกิจกรรมหลักที่สร้างรายได้แก่กลุ่ม และให้การสนับสนุนกิจกรรมตามความถนัดของสมาชิก

1.6 ให้มีกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

1.7 ให้มีทะเบียนสมาชิก และระเบียบข้อตกลงที่สมาชิกทุกคนรับทราบและถือปฏิบัติได้

1.8 ประสานและร่วมมือกับกลุ่ม องค์กร ราชการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.9 ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานและประเมินผล เพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

1.10 ประชาสัมพันธ์ผลงานและการดำเนินงานกลุ่มให้เผยแพร่ออกไปเป็นประจำ

2. การประชุมกลุ่ม

2.1 มีการเตรียมวาระการประชุม หรือหัวข้อการประชุมไว้ล่วงหน้า รวมทั้งเอกสารประกอบ แจกล่วงหน้า

2.2 คณะกรรมการควรกำหนดและจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมและเพียงพอแก่การประชุม

2.3 ควรเปิด-ปิด การประชุมให้ตรงเวลาตามที่ได้นัดหมายไว้

2.4 ประธานในที่ประชุมจะต้องเตรียมข้อมูลต่างๆไว้ให้พร้อม

2.5 ประธานมีหน้าที่ จะต้องควบคุมการอภิปรายและหลีกเลี่ยงการโต้เถียงทะเลาะวิวาทรวมทั้งการพูดแบบผูกขาดคนเดียว ควรงดหรือหลีกเลี่ยงการพูดนอกเรื่องหรือนอกหัวข้อที่ได้กำหนดไว้

บทเฉพาะกาล

ก) รายชื่อกรรมการและตำแหน่ง ประกอบด้วย

- 1.1 ประธาน
- 1.2 รองประธาน
- 1.3 เลขานุการ
- 1.4 เภรัญญิก
- 1.5 ประชาสัมพันธ์

ข) ระเบียบว่าด้วยการขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่ม ตามมติในที่ประชุมใหญ่เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551

1. การขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่ม

- 1.1 ผู้ที่จะขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่มจะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มเท่านั้น และเป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- 1.2 สมาชิกจะต้องนำเงินที่ได้รับการสนับสนุนนั้นไปใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเกษตรที่ทำอยู่เท่านั้น
- 1.3 สมาชิกจะขอรับการสนับสนุนได้ครั้งละไม่เกิน 10,000 บาท
- 1.4 สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติในการสนับสนุนเงินกองทุนของกลุ่มจะต้องทำสัญญากู้ยืมเงินไว้กับคณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมาย
- 1.5 ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนเงินกองทุนจะต้องมีสมาชิกค้ำประกันจำนวน 2 คน
- 1.6 การเสนอขอรับการสนับสนุนเงินกองทุนจะทำได้ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีเพียงปีละ 2 ครั้งเท่านั้น
- 1.7 สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติให้การสนับสนุนเงินจากกองทุนจะต้องลงทุน(หุ้น)เพิ่มไว้กับกลุ่มในอัตราเงินที่ได้รับการสนับสนุน 1,000 บาทต่อการต้องเพิ่มหุ้น 1 หุ้นๆ ละ 100 บาท

2. การกำหนดดอกเบี้ยจากการให้การสนับสนุนเงินกองทุนกลุ่ม

- 2.1 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยจากการสนับสนุนเงินกองทุนจะต้องกำหนดโดยเสียงจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกเท่านั้น
- 2.2 การปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยต้องให้มีการนำเข้าระเบียบวาระการประชุมใหญ่สามัญประจำปีทุกครั้งที่มีการประชุม
- 2.3 อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 12.๖๖ บาทต่อปี

3. การใช้คืนเงินกองทุน

- 3.1 สมาชิกจะต้องใช้คืนเงินกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนไปในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน
- 3.2 สมาชิกต้องใช้เงินคืนกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยพร้อมกันใน

คราวเดียวกัน

- 3.3 สมาชิกที่ใช้เงินคืนก่อนกำหนดสัญญากลุ่มจะคิดเงินดอกเบี้ยเต็ม ระยะเวลา 6 เดือน

4. กรณีสมาชิกทำผิดสัญญา

- 4.1 สมาชิกไม่ใช้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยคืนตามกำหนดในสัญญา
- 4.2 หากสมาชิกไม่ใช้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามกำหนดสัญญาผู้ที่ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบใช้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแทนทั้งหมด

ค) ว่าด้วยระเบียบการถือหุ้นกองทุนไว้กับกลุ่ม

1. ราคาหุ้นกองทุนของกลุ่ม หุ้นละ 100 บาท
2. สมาชิกจะทำการเพิ่มหุ้นหรือถอนหุ้น และขอรับเงินปันผล ได้ภายในวันที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกลุ่มเท่านั้น
3. สมาชิกทุกรายต้องมีหุ้นอยู่ในกองทุนของกลุ่มรายละไม่น้อยกว่า 1 หุ้น ในราคาหุ้นละ 100 บาท

ง) ว่าด้วยระเบียบการจัดสรรเงินกองทุน

1. สมาชิกที่ถือหุ้นไว้กับกองทุนของกลุ่มจะได้รับเงินปันผลประโยชน์จากรายได้ของกองทุนกลุ่ม ในอัตราร้อยละ 40 ของรายได้ของกลุ่มที่มาจากดอกเบี้ยเงินกู้ทั้งหมด
2. นำเงินเข้าเป็นรายได้ของกลุ่มมาจากดอกเบี้ยเงินกู้กองทุนของกลุ่ม ในอัตราร้อยละ 50 ของรายได้ของกลุ่มที่มาจากดอกเบี้ยเงินกู้ทั้งหมด และเงินใดๆทั้งหมดที่นอกเหนือจากดอกเบี้ยเงินกู้
3. จ่ายเป็นค่าบริหารแก่คณะกรรมการ จำนวน ร้อยละ 10 ของเงินที่เป็นรายได้เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว

ภาคผนวกที่ 6.3 สัญญากู้เงินกลุ่ม

สัญญากู้เงินกลุ่ม.....

เขียนที่ทำการกลุ่มส่งเสริม.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....อยู่บ้านเลขที่.....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นสมาชิก
กลุ่มอาชีพ.....ซึ่งต่อไปในสัญญานี้ เรียกว่า “ผู้กู้” กับคณะกรรมการกลุ่มส่งเสริม.....
โดยประธานกรรมการกลุ่มเป็นตัวแทน ซึ่งต่อไป เรียกว่า “ผู้ให้กู้” ทั้งสองฝ่ายตกลงทำสัญญากู้เงิน
ดังรายละเอียดของข้อความ ต่อไปนี้

1. ผู้ให้กู้ ตกลงให้ ผู้กู้ กู้ยืมเงินกองทุนของกลุ่ม.....

จำนวน.....บาท (.....)

เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยจะนำไปซื้อวัสดุที่จำเป็นในการผลิต

2. ผู้กู้สัญญาว่าจะนำเงินที่กู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพจริงและจะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ
ของกลุ่มทุกประการ3. ผู้กู้สัญญาว่าจะนำเงินมาคืนให้กับกลุ่มตามจำนวน.....บาท
(.....) พร้อมดอกเบี้ยตามข้อตกลงในคราวเดียวกัน
ภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2557

4. หากผู้กู้ผิดสัญญา ยินดีให้ดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ซึ่งผู้กู้ทราบเป็นอย่างดีแล้ว

5. สัญญานี้ทำไว้สองฉบับ โดยให้ทั้งสองฝ่ายถือไว้คนละฉบับ

6. ทั้งสองฝ่ายได้รับทราบในรายละเอียดของสัญญานี้แล้วทุกประการ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็น
หลักฐาน(ลงชื่อ).....ผู้กู้
(.....)(ลงชื่อ).....ผู้ค้ำประกัน
(.....)(ลงชื่อ).....ผู้ค้ำประกัน
(.....)(ลงชื่อ).....ผู้ให้กู้
(.....)

ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการ

ภาคผนวกที่ 7

ภาคผนวกที่ 7 กลุ่มกองงานส่งเสริมการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กลุ่มกองงานส่งเสริมการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กลุ่มอาชีพ	จำนวนสมาชิก (คน)	เงินกองทุน (บาท)
1. กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวขาวดอกมะลิอินทรีย์บ้านหนองโคน	21	140,796
2. กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวบ้านหนองกระพีแดง	18	48,960
3. กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 บ้านหนองวานเหลือง	26	88,035
4. กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิบ้านหนองแสง	24	130,206
5. กลุ่มเกษตรกรธรรมชาติบ้านห้วยพูล	22	84,700
6. กลุ่มส่งเสริมเกษตรอินทรีย์บ้านหนองอีโถน	20	75,433
7.กลุ่มส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสานบ้านห้วยลึก	20	41,900
8. กลุ่มส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านลำหาชัย	28	31,790
9. กลุ่มส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษบ้านปรีอวาย	25	126,897
10. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านหนองเหียง	14	77,618
11. กลุ่มส่งเสริมการปลูกสมุนไพรบ้านไร่แผ่นดินทอง	15	67,000
12. กลุ่มส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังบ้านหนองยายแจ่ม	36	102,906
13. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองกลางดง	14	32,928
14. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านห้วยน้ำโจน	7	35,720
15. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองตารอด	22	44,580
16. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองสองห้อง	12	33,384
17. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านชายเคือง	5	21,888
18. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองบ่อ	17	34,200
19. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยสำโรงใต้	29	25,900
20. กลุ่มส่งเสริมการปลูกข้าวบ้านเกาะมะม่วง	45	100,000
21. กลุ่มส่งเสริมการปลูกข้าวบ้านหนองเสือ	30	170,906
รวม	450	1,515,747

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ปี 2555 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาคผนวกที่ 8

ภาคผนวกที่ 8 ผลประกอบการกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ผลประกอบการกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กลุ่มอาชีพ	จำนวนสมาชิก	ต้นทุนการผลิต (บาท)		รายได้สุทธิ (บาท)		รายได้ต่อครัวเรือน (บาท)	
		ปี 2554	ปี 2555	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2554	ปี 2555
1. กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงกบบ้านห้วยลึก	7	676,050	382,000	1,493,350	543,000	213,336	77,571
2. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านคลองตะเคียน	5	94,640	56,285	279,160	157,483	55,832	31,496
3. กลุ่มส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษบ้านเตาหวดโยง	14	201,837	350,800	470,953	409,800	36,227	31,523
4. กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านหนองเหียง	5	28,712	50,388	143,560	120,532	28,714	24,106
5. กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงสุกรบ้านห้วยลึก	6	171,786	148,750	400,836	4,130	66,806	688
6. กลุ่มแม่บ้านแปลงตะแบก	22	9,880	26,450	39,520	51,720	1,796	2,351
7. กลุ่มส่งเสริมการผลิตเชื้อเห็ดบริสุทธิ์แบบครบวงจร	5	124,864	344,744	120,012	488,156	240,024	97,631
8. กลุ่มปลูกผักสามัคคีชุมชน	6	90,000	105,392	145,810	280,408	24,301	46,734
9. กลุ่มเพาะเห็ดฟางบ้านห้วยสาม (หมู่ 15 ต. เกาะขนุน)	5	47,036	44,326	37,855	63,184	7,571	12,637
10. กลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจบ้านลำหาชัย	7	12,147	15,564	34,388	21,935	4,912	3,133
11. กลุ่มเพาะเห็ดเศรษฐกิจบ้านโพธิ์ศรี	5	19,473	137,378	49,897	137,593	9,979	27,518
12. กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงกบบ้านดอนขี้เหล็ก	8	1,480,100	1,649,100	1,544,900	1,319,400	193,112	164,925
13. กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวขาวดอกมะลิอินทรีย์บ้านหนองโคน	21	1,473,866	1,766,300	1,830,121	3,287,900	87,148	156,566
14. กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวบ้านกระพังแดง	18	783,235	1,027,400	758,895	2,125,040	42,161	118,058
15. กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 บ้านหนองวานเหลือง	26	981,240	1,488,500	959,500	1,693,100	36,903	65,058
16. กลุ่มส่งเสริมการผลิตข้าวขาวดอกมะลิบ้านหนองแสง	24	1,532,907	2,029,700	1,669,830	2,717,220	69,576	113,217
17. กลุ่มเกษตรกรธรรมชาติบ้านห้วยพูล	22	105,000	159,000	245,000	320,000	11,136	14,545

กลุ่มอาชีพ	จำนวนสมาชิก	ต้นทุนการผลิต (บาท)		รายได้สุทธิ (บาท)		รายได้ต่อครัวเรือน (บาท)	
		ปี 2554	ปี 2555	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2554	ปี 2555
18. กลุ่มส่งเสริมเกษตรอินทรีย์บ้านหนองอีโถน	20	105,000	321,200	245,000	1,467,300	12,250	73,365
19.กลุ่มส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสานบ้านห้วยลึก	20	1,038,500	1,140,000	516,500	940,000	25,825	47,000
20. กลุ่มส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านลำหาชัย	28	1,002,000	1,246,300	752,325	1,636,700	26,868	58,453
21. กลุ่มส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษบ้านปรีอวาย	25	324,000	510,000	756,000	520,000	30,240	20,500
22. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านหนองเหียง	14	124,950	165,000	291,550	162,000	15,682	11,571
23. กลุ่มส่งเสริมการปลูกสมุนไพรบ้านไร่แผ่นดินทอง	15	31,300	90,100	150,000	250,000	10,000	16,666
24. กลุ่มส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังบ้านหนองยายแจ่ม	36	2,301,000	2,200,000	2,319,060	2,020,000	64,418	56,111
25. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองกลางดง	14	1,911,000	2,203,000	1,939,134	2,120,100	138,509	151,435
26. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านห้วยน้ำโจน	7	1,601,000	2,135,000	1,699,000	755,400	242,714	107,914
27. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองตารอด	22	990,100	830,100	989,000	820,000	44,954	37,273
28. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองสองห้อง	12	1,100,200	1,200,000	1,209,800	1,132,240	100,817	94,353
29. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านชายเคื่อง	5	1,001,300	1,210,230	1,011,200	450,000	202,240	90,000
30. กลุ่มส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังบ้านหนองบ่อ	17	1,983,750	2,070,000	1,975,000	2,055,000	116,176	120,552
31. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยสำโรงใต้	29	-	21,750	-	9,250		319
32. กลุ่มส่งเสริมการปลูกข้าวบ้านเกาะมะม่วง	45	-	4,609,600	-	2,098,400		46,631
33. กลุ่มส่งเสริมการปลูกข้าวบ้านหนองเสือ	30	-	1,972,000	-	2,793,800		93,126

หมายเหตุ กลุ่มที่ 1-12 ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

กลุ่มที่ 13-33 ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนงานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานกลุ่มอาชีพหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ปี 2554 และปี 2555 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2554 และ 2555